

Лукан бичсн Сэн Зэңг

Нүр үг

Лукан бичсн дегтрт Израильд өгх болсн Аврачнь Исус болж нарчана, дөкэд тер цуг эмтнэ Аврачнь болжана. Деед Эзнэ Сөкүсн түрү-зүдү бөөдг улст Сэн Зэңг тархатха гиж Исусиг дуудсна тускар Лука бичжэ-нэ (4.18). Эн Сэн Зэңгд оln зүсэр бөөдг улст кергтэ килмж бичгдж. Сэн Зэңгиг бичхлэрн, байр үүдэдгэр Лука бичж. Түрүнк бөлгүдт Исусиг ирх гиж келжэснэ тускар, дөкэд сүүлнк бөлгүдт Терүг тенгрт өөдлхин тускар байртаһар үзүлгдж. Исусиг өөдлснэ хөөн христианск итклин өслтин болн тархалһна туужиг Лука «Апостолмудын үүлдвр» гидг дегтрт келж өгчөнэ.

Хойр тасрхад (1–2 болн 9–19 бөлгүдт) оln материал багтж. Терүг зуг Лукан бичсн Сэн Зэңгд умшж болхмн. Эннь Бурхна элчнрин туск дууд, нилх Исусиг хөөчнр үзснэ туск, бичкн цагтан Исус хол сүмд одсна туск келврмүд, Шамарья һазрин цаһан седклтэ күүнэ болн геедрсн көвүнэ туск үлгүрмүд болжана. Лукан бичсн Сэн Зэңгд хол учр-утхнь болж зальврлһна болн Эрүн Сөкүснэ чинр, Исуст цергллһнэ күүкд улсин чинр, килнциг Бурхн яһж төвж өгдгин туск чинр үзүлгдж.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1 – 4

Кирслэч Йохана болн Исусин төрлһн, бичкнтк цаг 1.5–52

Кирслэч Йохана цергллт 3.1–20

Исусиг кирсллһн болн сөрлһн 3.21 – 4.13

Һалильяд Исусин цергллт 4.14 – 9.50

Һалильяс Ерусалим орлһн 9.51 – 19.27

Сүүлнк долан хонг 19.28 – 23.56

Деед Эзнэ әмдрлһн, ирлһн болн өөдллһн 24.1–53

Нур үг

1 Күндтэ Төпил! Мадн дунд учрсн йовдлмудын тускар кесг улс келврмүд бичж тогтав. ²Эн йовдлмудыг эклцэс авн үзсн улс болн Сэн Зэнг тархачнр маднд келж өпцхэв. ³Иим учрар би бас цугинь эклцэснь авн нэрнэр шинжлэд, диглэтэ келвр Таднд бичж өгхэр шиидв. ⁴Урднь дассн юмн үнн болдгиг лавтаһар батлж медхит гиж би Таднд бичжэнэв.

Уснд кирслдг Йохан төрснэ туск аэлдхл

⁵Херод хан Йудья нутгт залдг цагла Абья гелнгин селгэнэ багас Зехарья гидг гелн бээсмн. Терүнэ авальнь Ахарона тохмин Елизавета гидг нертэ күүкд күн бээсмн. ⁶Тедн хоюрн Деед Эзнэ чирэд чик седклтэ улс болад, Бурхна зааврмуд болн герэсд алдлго күцэдг бээсмн. ⁷Зуг Елизавета күср* бээсн учрас тедн үрн уга бээж. Хоюрн зөвөр наста улс бээж.

⁸Нег дэж Зехарья хол сүмд гелн болж церглжэж. Терүнэ гелнүдин багин дарани көдлжэх цаг бээсмн. ⁹Күж уңһтахин төлэ жирв хайдг бээж, тегэд жирвэр Зехарья сүмд күж уңһтах зөвтэ бээсмн. ¹⁰Күж уңһтхасн цагт сүмин һаза кесг эмтн зальврад зогсцхав. ¹¹Генткн Зехарьян өмн Деед Эзнэ элч зогсснь үзгдв. Тер күж уңһтхадг ширэн барун бийд зогсжасн бээж. ¹²Терүг үзэд, Зехарья чочад үүмэд одв. ¹³Болв Бурхна элч:

– Зехарья, бичэ э! Бурхн чини зальврсиг соңсв. Елизавета гидг авальчнь чамд көвү һарһх. Чи терүг Йохан гиж нерэдхич. ¹⁴Тер чамд ик байр өгх. Кесг улс терүг төрхлэ, байрлх. ¹⁵Деед Эзнэ чирэд алдр күн болж, эрк-чаһр амсдго, төрснэс авн Эрүн Сәкүстэ күн болх. ¹⁶Израиль улсин ик зууһинь теднэ Деед Эзн Бурхн тал тер хэрү йовулж, ¹⁷Терүнэ өмн йовж, Эльян аэлдэчин Сәкүстэ болн күчтэ болх. Эцкнрин седклинь үрдүдтнь өөрдүлж, соңхсвр уга эмтиг чик хаалһд хэрү орулж, Деед Эзиг ирхин өмн келн-эмтиг белдх, – гиж Зехарьяд келв.

¹⁸– Яһж би Тана келсиг иткхмб? Би ода дегд көгшнлм, авальм бас зөвөр наста, – гиж Зехарья Бурхна элчэс сурв.

¹⁹Бурхна элч хэрүднь:

---

* *Күср* – үрн һардго.

– Би Бурхна өмн зогсжасн Габрильв. Чамла күүндхин төлө, эн байрта зэнг авч ирхин төлө, намаг илгэсмн. ²⁰ Болв цагтан күцх мини үгд чи иткэн угач. Цуг эн учртл чи үг келж чадшгоч, – гиж келв.

²¹ Тер цагт эмтн Зехарьяг хаза күлөжөцхөлө, терүг сүмэс харлго, удан бээсн учрас тедн алң болцхав. ²² Зехарья сүмэс һарад, эмтнд үг келж чадсн уга. Терүг үзгдл үзсинь цуһар медв. Келн уга болад, Зехарья эмтнлө докьяһар күүндв. ²³ Зехарьян церглһнө цаг төгсхлө, тер герүрн хәрэд йовв. ²⁴ Удл уга терүнэ авальнь Елизавета үр тееһэд, түрүнк тавн сард хаза харлго гертән суув.

²⁵ – Эн Деед Эзнэс! Тиим насндм Деед Эзн намаг хээрлөд, эмтнө чирэд нерм цеврдүлв, – гиж Елизавета келв.

Исусин төрснө туск ээлдхл

²⁶ Елизавета үрән гесндән тееһэд, зурһан сар давсна хөөн Габриль гидг элчиг Бурхн Һалильян Назарет хотнур нег окн күүкнүр йовулв. ²⁷ Тер күүкн Давид уңг-тохмин үй Йосип гидг күүнэ келсн күүкн бээж. Мирьям гидг нергө бээж. ²⁸ Бурхна элч терүнүр ирэд:

– Эдстэ күүкн, менд! Деед Эзн чамта хамдан! – гиж келв.

²⁹ Эн үгмүдиг сонсад, Мирьям үүмөд одв. Тер келсн үгинь медж чадлго ухалад бээв. ³⁰ Бурхна элч цааранднь келв:

– Бичэ э, Мирьям! Бурхн чамаг хээрлжәнө! ³¹ Чи гесндән үр тееһэд көвү һарһхич! Исус гидг нер өгхич. ³² Терчн Алдр күн болад, Деед Бурхна Көвүн гидг нер зүүх. Терүнэ өвк Давидин ширэг Деед Эзн Бурхн Терүнд өгх. ³³ Яковин үдлл тохм Тер мөнкиндән залх. Терүнэ йосн төрүц чилшго.

³⁴ – Ода тана келсн яһж учрхмб? Би хәрд һарад уга күүкнлм? – гиж Мирьям сурв.

³⁵ Бурхна элч иим хэрү өгв:

– Эрүн Сәкүсн чини деер бууһад, Деед Бурхна күчәр чи дүүрхич. Эн учрар чамас һарсн үрн эрүн болх. Тер Бурхна Көвүн гиж нерөдгдх. ³⁶ Чини садн Елизавета гидг күүкд күн наста болвчн бас көвү һарһх. Терүг цуһар үр-сад һарһдго күүкд күн гиж келдг билэ, зуг терчн үр тееһэд, зурһан сар болчкв. ³⁷ Бурхн цугинь кеж чадна.

³⁸ – Би Деед Эзнэ заасинь күцөх зарцв. Тана келсәр болтха! – гиж Мирьям хэрү өгв.

Бурхна элч цааран йовв.

Мирьям Елизавета тал золжэ ирв

³⁹ Мирьям удл уга бийэн белдэд, Йудья гидг уулга назрт бээсн балһснур адһж йовв. ⁴⁰ Тиигэрэн ирэд, Мирьям Зехарьян герт орад Елизаветла мендлв. ⁴¹ Елизавета Мирьямиг мендлжэхинь соңсхлань, дотрнь бээсн үрнь көндрв. Елизавета Эрүн Сәкүсәр дүүрв. ⁴² Елизавета:

– Күүкд улсин дундас чи онц эдстә күнч, чини дотр бээсн үрн эдстә! ⁴³ Деед Эзнә эк нан тал ирдгт би юн ачга күн болжахмб? ⁴⁴ Чини ду соңсхлам, дотрм бээсн үрм байрлад көндрв. ⁴⁵ Деед Эзнә келсн үгмүд бүтх гиж итксн күүкд күн буйн кишгтә! – гиж чанһар келв.

⁴⁶ Мирьям иигж келв:

– Мини седклм Деед Эзнд магтал өргжәнә! ⁴⁷ Сүмсм мини Аврач Бурхнд байрлна! ⁴⁸ Яһад гихлә, Тер Эврәннь зарцин номһн бөөдлиг үзв! Эн цагас авн орчлңгин тохм болһн намаг кишгтә гих! ⁴⁹ Учрнь: Күчтә Бурхн мини төлә алдр үүл күцәв. Терүнә нерн әрүн болтха! ⁵⁰ Терүг күндлдг күүг үйәс үйд хәэрлнә! ⁵¹ Бурхн Эврәннь һарарн күчтә үүлмүдиг үзүлв! Омгта улсиг Тер ухалсн зуратаһинь тарав! ⁵² Деер суусн ахлачнриг ширәһәсннь көөж хольврүлв! Дорацулгдсн улсиг деегшлүлв! ⁵³ Өлссн, харһнсн улст сә кеж өгв. Байн әмтиг юмн угаһар йовулв! ⁵⁴ Хәэрлтин тускар тодлад, зарцдан эс гиж Израиль әмтндән тус күргхәр ирв. ⁵⁵ Эн хәэрлт мана өвкнрт: Абрахамд болн терүнә үрдүдт оньдиндан күргнәв гиж үгән өгв.

⁵⁶ Мирьям Елизаветин герт һурвн сар шаху гиичлэд, герүрн хәрж одв.

Уснд кирслдг Йохана төрлһн

⁵⁷ Елизаветин гиигрх цагнь ирэд, тер көвү һарһв. ⁵⁸ Хам-хоша бээсн әмтн, әлгн-саднь терүг Бурхн тиим кевәр хәэрлсинь соңсад, цуһар байрлцхав. ⁵⁹ Нәәмдгч өдртнь тедн нилх көвүһән керчүлхәр ирв. Әцкиннь нерәр Зехарья гиж тедн көвүг нерәдхәр седв. ⁶⁰ Зүг әкнь зөвшәрл уга иигж келв:

– Уга. Энүнә нерн Йохан болг.

⁶¹ Тиигхләннь цуһар:

– Танахна тохмд тиим нертә күн угалм! – гиж келцхәв.

⁶²Тегэд тедн эцкнь көвүндөн ямаран нер өгхэр бээхинь медхэр, Зехарьяс докьяһар сурцхав. ⁶³Зехарья харһа сурж авад, «Энүнэ нернь Йохан» гиж бичв. Цуһар икэр өврцхэв. ⁶⁴Тер кемлэ Зехарьят келн орв. Тегэд Бурхиг магтад тер үг келв. ⁶⁵Өөрнь бээсн эмтн энүг үзэд, дегд икэр сүрдцхэв. Эн зэнг өөдм һазрта Йудья нутгар тархагдв. ⁶⁶Энүг сонссн цуг улс эн зэнгиг зүркндэн тодлж:

– Эн үрн кен болхмб? – гиж сурцхав. Бурхна күчн терүнд бээсмн.

Зехарьян ээлдхл

⁶⁷Нилхин эцкнь Зехарья Эрүн Сөкүсэр дүүрч:

⁶⁸– Израилин Деед Эн Бурхн тууртха! Тер маднд дөң болад, сулдхвр өгв. ⁶⁹Зарц Давидин бүлэс алдр Аврачиг маднд илгэв. ⁷⁰Бурхн Эврәннь эрүн ээлдэчнрин дууһар Терүнэ тускар зэнглж келв. ⁷¹Тер мадниг өшөтнрэс аврж, маднд дурго улсас харсж авх. ⁷²Бурхн мана өвк эцнриг хээрлхв гиж үгэн өгэд, ⁷³⁻⁷⁴өшөтнрин һарас тадниг харсж авхв гиж Абрахамд андһарлж келв. ⁷⁵Эрүн болн чик седклэрн Терүнэ өмн йовж, бидн Терүнэ чирэд наснаннь туршартан юмнас ээлго церглхвидн. ⁷⁶Чи, көвүн минь! Деед Бурхна ээлдэч болж йовхич. Деед Энэ хаалһинь белдхэр өмннь йовхич. ⁷⁷Килництн тэвгдхлэ, эмэн аврж чадхит гисн медрл Бурхна улст өгхич. ⁷⁸Мана Бурхн дурарнь хээрлтэрн герлтж, тенгрэс өрүни гегэ илгэх, ⁷⁹үклин үлмэд бээдг харһуд суусн улст герл өгэд, эвин хаалһ зааж үзүлх, – ээлдж келв.

⁸⁰Нилх көвүн Сөкүсндэн батрад өсв. Израилин эмтнд үзүлгдхин цаг иртл, тер эжго көдэд бөөв.

Исусин төрлһн

2 Тер цагт Август хан Рим орн-нутгин үлмэд бээсн һазрин эмтнэ то бичж авхин туск зэрлг һарһв. ²Сирий нутгт* Күринь хан нойлжах цагт эмтнэ то бичж авлһна түрүнь болж эклв. ³Тегэд чигн нерэн бичүлхин төлө күн болһн эврәннь төрсн балһснур йовв. ⁴Йосип бас Һалилья һазрас Назаретас һарад, Йудья гидг һазрур Давид хан төрсн Бетлехем хотнур йовв, юнгад гихлэ,

* Тер цагт Сирий нутг Римин орн-нутгин нег энг бөөж.

тер Давидин тохмин күн бээсмн. ⁵Йосип Мирьям гидг келсн күүктөһөн нерэн бичүлхин төлө йовсмн. Тер күүкн күнд бээсмн. ⁶Бетлехемд ирхлэ, Мирьямин гиигрх цагнь ирв. ⁷Тер эврәннь ууһн көвүһөн һарһад өлгэдэд, малд өвс өгдг отлыгт кевгүлв. Яһад гихлэ, гиичлүрин герт теднд орм күртсн уга.

Хөөчнр болн Бурхна элчнр

⁸Теднэ бээсн һазрин өөр хөөчнр бээсмн. Тедн кеер бөөһэд, сөөднь хөөдөн манад бөөцхөж. ⁹Генткн теднэ өмн Деед Эзнэ элч үзгдэд, Деед Эзнэ туурмжин герл теднд асв. Тедн дегд икэр сүрдцхэв. ¹⁰Зуг Деед Эзнэ элч:

– Бичэ ээтн. Би танд болн эн нарт делкэд бээсн эмтнд байрта зэнг авч ирв! ¹¹Эндр Давид хаана төрскн хотнд Бурхна илгэсн Аврач Деед Эзн төрв! ¹²Төрүнэ темдгнь эн: өлгөгдсн нилхиг танд малд өвс өгдг отлыгт кевгсинь олж авхит, – гиж келв.

¹³Генткн Деед Эзнэ элчин өөр теңгрин церг бууж ирв. Тедн Бурхиг магтад дуулцхав:

¹⁴– Теңгрт Бурхн тууртха! Сэн тааларн бөөдг улс һазр деер амулц менд бөөтхэ!

¹⁵Бурхна элчнр хөөчнриг үлдөһэд, хэрү теңгр тал нисж һарв.

– Бетлехемүр йовхмн, Деед Эзнэ зэнглсэр юн учрсинь хөлөхмн! – гиж хөөчнр келцхэв.

¹⁶Тедн адһж йовад, Мирьямиг, Йосипиг болн малд өвс өгдг отлыгт кевтсн теднэ үринь үзцхэв. ¹⁷Нилх көвүг үзчкэд, хөөчнр энүнэ тускар Бурхна элчэс соңссан келж өгцхэв. ¹⁸Хөөчнрин келсн үгиг соңссн эмтн алц болад бөөцхэв. ¹⁹Мирьям цуг энүг тодлад, зүркндэн хадһлад бөөв. ²⁰Хөөчнр учрсн юмиг үзсн, соңссн төлөдөн Бурхиг туурулж магтад, хэрү йовцхав. Бурхна элчин келсэр цугнь учрв. ²¹Нээмн өдр давсна хөөн көвүнд керчлһ кех цаг ирхлэ, Терүнд Исус гидг нер өгв. Көвүг төрэд уга бөөтлнь эн нериг Бурхна элч Түүнд өгч.

Исусиг сүмд авч ирснь

²²Теднэ эрүслһнэ йослл күцэх цаг ирхлэ, Мирьям Йосип хойр нилх көвүһөн Деед Эзнд үзүлхэр Ерусалимд авч ирцхэв.

²³ Юнгад гихлэ, Деед Эзнэ Заканд иигж бичэтэ: «Ууһн көвүн болһн Бурхнд нерэдгдх зөвтэ». ²⁴ Дэкэд болхла, Деед Эзнэ Закана зэрлгэр «хойр бүдүн көглжрһэр эс гиж көглжрһнэ хойр нуужмлар» Бурхнд тэкл тэхх зөвтэ бээсмн.

²⁵ Тер цагт Ерусалимд Шимон гидг нертэ нег күн бээдг бээж. Эн Израилин аврһна цагинь күлэдг чик седклтэ болн буйнч күн бээж. Эн Эрүн Сәкүстэ күн бээж.

²⁶ – Деед Эзнэ Христосиг эс үзтлэн чи насан баршгоч, – гиж Шимонд Эрүн Сәкүсн медүлж келсмн.

²⁷⁻²⁸ Эрүн Сәкүсэр сүрэлксн Шимон сүмд ирв. Нилх көвүнэ төлэ Закана йосллыг күцэхэр эк-эцкнь Терүг сүмд авч ирхлэ, Шимон Исусиг һар деерән авад, Бурхнд хантан өргэд:

²⁹ – Деед Эзн! Ода Эврәннь үгэрн Тана зарциг тэвэд йовулжанат. ³⁰⁻³¹ Юнгад гихлэ, цуг күмн әмтнд белдсн Тана илгәсн Аврачиг мини нүдм үзв. ³² Әнтн – буру номта улст гегән герл болх. Эврәннь Израиль келн-әмтән туурулх! – гив.

³³ Эк эцк хойрнь Шимониг теднэ көвүнэ тускар келжәхинь соңсад, өврэд бәәцхәв. ³⁴ Дэкэд Шимон теднд әдс өгәд, нилх көвүнэ экднь Мирьямд келв:

– Эн кевтсн көвүнәс кәлтә Израилин улсас кесгнь буурх, кесгнь деегшән өөдлх. Әнтн Бурхна темдг болх. Энүнә өмн кесгнь босад седклиннь нуувчн санаһан илдкж секх. ³⁵ Чини седклиг бас үлдәр шааһад салһх, – гив.

³⁶ Тер сүмд Пенүлин һарсн күүкн Ашер тохмин Хана гидг әәлдәч күүкд күн бәәсмн. Тер зөвәр наста эмгн бәәж. Эн эврәннь залутаһан долан жилдән гер-бүл болж бәәсмн. ³⁷ Болв хөөннь тер белвсн болад үлдв. Хана найн дөрв күртлән белвсн бәәж. Тер сүмәс төрүц һардго бәәсмн, өдр сө уга мацг бәрәд, Бурхнд зальврдг бәәсмн. ³⁸ Тер цагт Хана бас тедн тал өөрдәд, Бурхнд ханлт өргәд, Ерусалимин сулдхвриг күләжәсн күн болһнд нилх көвүнә тускар келж өгв.

Назарет хотнур хәрү ирһн

³⁹ Мирьям Йосип хойр Деед Эзнә закаһар кергән күцәсн хөөн Һалилья гидг һазрт бәәсн эврәннь Назарет гидг хотнур хәрж ирцхәв. ⁴⁰ Нилх көвүн өсәд босад, батрад, цецн уханд орад, Бурхна онц хәәрлтә көвүн болж йовсмн.

Исус гидг көвүн сүмд

⁴¹Жил болһн Песах гидг байрин өдрлэ Исусин эк эцк хойр Ерусалим балһснур ирдг бээсмн. ⁴²Исусиг арвн хойр наснд күрхлө, тедн саак кевөрн тер байрт йовцхав. ⁴³⁻⁴⁴Байрин өдр чилснө хөөн эк-эцкнь хэрэд йовцхав, Исус Ерусалимд үлдв. Йосип Мирьям хойр түүг медлго, көвүһән теднлө йовсн эмтнлө йовж йовх гиж санв. Тиигэд тедн өдрин дуусн йовад, дэкэд көвүһән элгн-садн дунд болн таньдг улс заагт хээцхэв. ⁴⁵Көвүһән олж чадлго, хөрү Ерусалимд ирэд, тенд Терүг хээцхэв. ⁴⁶Һурвн өдр болад тедн Исусиг сүмд суусинь олж авч. Тер болхла закана багшнрт сурвр өгэд, тедниг сонсад сууж. ⁴⁷Исусиг сонссн эмтн Терүнө гүн медрлинь үзэд, яһж Тер эмтнэ сурврмудтнь хөрү өгчөхинь сонсад, алн болцхав. ⁴⁸Эк-эцкнь көвүһән тенд үзчкэд, йир өврцхэв.

— Көвүм минь, яһад чи мадниг зоваһад, тиим йовдл һарһвч? Бидн чини эцктэ хамдан чамаг хән гиж басл зовад бээввидн, — гиж экнь сурв.

⁴⁹— Тадн Намаг яһад хээсмт? Намаг эврәннь Эцкин керг-үүлд орлцх зөвтөһинь та меддго болвзат? — гиж Исус сурв.

⁵⁰Эк-эцкнь көвүнэ келсн үгинь медж чадлго бээцхэв. ⁵¹Исус эктэ-эцктөһән хамдан һарад йовв. Назаретд ирэд, Тер эк эцкиннь үгинь сонсад бээв. Цуг учрсн йовдлыг экнь зүркндөн тодлж авв. ⁵²Исус өсэд босад, цаг ирвэс цецн ухата болад бээв. Цаг ирвэс эмтн болн Бурхн Бийнь Исуст хээртэ болв.

Уснд кирслдг Йохана ном умилһн

3¹⁻²Тиверь гидг хан ширэ деер сууһад, арвн тавдгч жилд Йудья һазрт Понтий Пилат гидг нойн бээсмн. Херод болхла Һалильяд, терүнэ ах Пилип Итурьяд болн Трахонидт һарджасмн, Лусанья Абиленд һардач бээсмн, Хана болн Кээп ах гелнгүд бө-эж. Тер жилд Бурхн эжго көдэд, Зехарьян көвүн Йоханд үг келв. ³Тегэд Йохан Йордан холын көвөд бээсн һазрар йовад, эмтнд:

— Килнцтэ жирһлән үлдэтн. Бийән уснд кирслтн. Тиигхлэ Бурхн килнцитн тэвж өгх, — гиж келв.

⁴Эшья гидг ээлдэчин дегрт: «Эжго көдөһэс хээкржэх дун: Деед Эзнд хаалһинь белдтн! Терүнэ жиминь һоолтн! ⁵Хавчг болһн шораһар дүүртхэ! Уул, өөдм тегш болтхэ! Матъхр һазринь

чикрхэ! Довута замнь тинитхэ! ⁶Тиигэд цуг күмн-эмтн Бурхна аврлтыг үзтхэ!» – гиж бичэтэ.

⁷Бийэн уснд кирслхэр седжэсн эмтнд Йохан иигж келсмн:

– Тадн моһа тохмта улст! Бурхна иргч цухлас зулж чадхит гиж, кен таднд келв? ⁸Килнцтэ жирһлэн үлдэсэн үзүлтн. «Эцквидн Абрахам» гиж бичэ сантн, юнгад гихлэ, Бурхн эн чолудас чигн Абрахамд үрдүд төрүлж чадх гиж би таднд келжэнэв. ⁹Модыг унж күртл чавчх сүк белн бээнэ. Сэн темс өгдго модыг тер чавчад халд хайна.

¹⁰– Ода бидн яахмб? – гиж эмтн сурцхав.

¹¹Йохан:

– Хойр киилгтэ күн, негинь киилг уга күүнд өгтхэ, болв хот-хоолта күн бас тиигж хувалцтха, – гиж келв.

¹²Алв цуглуулдг эмтн бас бийэн уснд кирслхэр ирцхэв.

– Багш! Ода бидн яахмб? – гиж тедн сурцхав.

¹³– Таднд кергтэ юмнас үлү юм эмтнэс бичэ нектн, – гиж тер келв.

¹⁴Цергин нег цөөкн күн терүнэс:

– Мадн яахмб? – гиж сурцхав.

Йохан хэрүднь:

– Кенэс чигн мөңг күчэр бичэ булаж автн, айстан күүнд му нер бичэ өгтн, болв эврэннь жалван авад, бээсндэн байн болад бээтн, – гиж келв.

¹⁵Эмтн нээлвртэһэр күлэхэд бээцхэв. Цуһар:

– Йохан бийнь Христос мөн биший? – гиж Йохана тускар зүркндэн ухалцхав.

¹⁶Тиигхлэ Йохан теднд иим хэрү өгв:

– Би тадниг уснд кирслнэв, зуг нанас даву ик күчтэнь ирх. Би Терүнэ буршмгиннь бүчинь тээлх чигн зөв угав. Тер Эрүн Сэкуснд болн халд тадниг кирслх. ¹⁷Тер буудяһан севглхэр күр-зэн авчкн белн бээнэ. Буудяг Тер күн хашадан хураһад тэвх, өвс-богинь болхла унтрдго халд хаяд шатах.

¹⁸Йохан ном тархаһад, эн болн талдан чигн үгмүд олзлад, эм-тиг саглуулдг бээсмн. ¹⁹Йохан хардач Херодыг бурушаһад, килн-цинь медүлж илдкв. Юнгад гихлэ, Херод эврэннь ахин авалиг Херодидаг хааһад, бийдэн буулһж авад, кесг хар саната бузр йовдл үзүлв. ²⁰Цуг тер йовдлын тоод Херод дэкэд негинь немв, тер Йоханыг бэрж авад бэрэнд суулһв.

Исусиг уснд кирсллһн

²¹Эмтиг уснд кирслснэ хөөн Исус бас Бийән уснд кирслсмн. Түүг эклэд зальврхлань, генткн теңгр зааград, ²²Эрүн Сәкүсн көглжрһн мет үрвэд, Терүнэ ээм деернь ирж буув. Генткн теңгрәс: «Энтн Мини хөөртә Көвүн! Эн Намаг байрлулна!» гисн оһтрһун дун соңсгдв.

Исусин уңг-тохм

²³Исус һучтаһасн авн Бурхнд церглдг болв. Эмгнэ сансар, Тер Йосипин көвүн, Элин ач, ²⁴Эли болхла Мататин көвүн, Матат Левин көвүн, Леви Мелкин көвүн, Мелки Янана көвүн, Яна Йосипин көвүн, ²⁵Йосип Мататьян көвүн, Мататья Амосин көвүн, Амос Нахумин көвүн, Нахум Эслимин көвүн, Эслим Наган көвүн, ²⁶Нага Махатин көвүн, Махат Мататьян көвүн, Мататья Шимән көвүн, Шимә Йосипин көвүн, Йосип Йудан көвүн, ²⁷Йуда Йохананин көвүн, Йоханан Ресан көвүн, Реса Зерүбәбелин көвүн, Зерүбәбель Шалтэлин көвүн, Шалтэль Нерьян көвүн, ²⁸Нерья Мелкин көвүн, Мелки Аддина көвүн, Адди Косамин көвүн, Косам Элмадамин көвүн, Элмадам Эрин көвүн, ²⁹Эр Исусин көвүн, Исус Эльязерин көвүн, Эльязер Иоримин көвүн, Иорим Мататин көвүн, Матат Левин көвүн, ³⁰Леви Шимона көвүн, Симон Йудан көвүн, Йуда Йосипин көвүн, Йосип Йонанын көвүн, Йонан Эльякимин көвүн, ³¹Эльяким Мелян көвүн, Меля Менан көвүн, Мена Мататан көвүн, Матат Натана көвүн, Натан Давидин көвүн, Давид Ишайин көвүн, ³²Ишай Йоведин көвүн, Йовед Боозин көвүн, Бооз Салмона көвүн, Салмон Нахсона көвүн, ³³Нахшон Аминадабин көвүн, Аминадаб Админа көвүн, Админ Арнин көвүн, Арни Хецрона көвүн, Хецрон Пәрецин көвүн, Пәрец Йудан көвүн, Йуда Яковин көвүн, ³⁴Яков Ицхакин көвүн, Ицхак Абрахамин көвүн, Абрахам Таран көвүн, Тара Нахорин көвүн, ³⁵Нахор Серугин көвүн, Серуг Реун көвүн, Реу Пелекин көвүн, Пелек Эберин көвүн, Эбер Шелән көвүн, Шелә Кәнәнә көвүн, ³⁶Кәнән Арпакшадин көвүн, Арпакшад Шемин көвүн, Шем Ноахин көвүн, Ноах Ләмекин көвүн, ³⁷Ләмек Метушелахин көвүн, Метушелах Ханокин көвүн, Ханок Еретин көвүн, Ерет Махалалелин көвүн,

Махалалель Кэнэнэ көвүн, ³⁸Кэнэн Эношин көвүн, Энош Шетин көвүн, Шет Аадмин көвүн, Аадм болхла Бурхна көвүн бээсмн.

Исусиг сөрлнн

4 Исус Эрүн Сәкүсәр дүүрсн бээж, болв Йордан холас хэрү йовж йовхлань, Сәкүсн Терүг эжго көдөһүр дахулв. ²Тенд дөчн өдртән эрлгәр сөргдсмн. Эн цагин болзгт хот идл уга бээсн төлөдөн Исус дегд икәр өлсв. ³Тиигхлэ эрлг Терүнд:

– Кемр Чи Бурхна Көвүн болхла, эн чолунд өдмг бол гиж зэрлг өг, – гиж келв.

⁴Исус хәрүднь:

– Бурхна Бичгт: «Һанцхн өдмгәр күн бийән цадхж ханһашго» гиж бичэтә, – гив.

⁵Эрлг Терүг ик өөдм һазр тал дахулж авч одад, нег агчмин зуур орчлнд бээсн нутг болһниг үзүлв.

⁶– Эн нутгудын йосинь болн туурмжинь би Чамд өгнөв. Цуг эн Мини, болв би энүг дурта күүндөн өгч чаджанав. ⁷Кемр Чамаг нанд сөгдхлэчн, цуг эн Чини болх, – гиж эрлг Исуст келв.

⁸Исус хәрүднь:

– «Эврәннь Деед Эзн Бурхндан сөгд, һанцхн Бурхндан цергл» гиж Бурхна Бичгт бичэтә, – гив.

⁹Цааранднь эрлг Терүг Ерусалимд авч ирэд сүмин ора деер зогсаһад келв:

– Кемр Чи Бурхна Көвүн болхла, эн ора деерәс дорагшан һәрәдж үз. ¹⁰Юнгад гихлэ, «Бурхн Эврәннь Бурхна элчнртән Чамаг әрвләд хәләтхә гиж зэрлг өгв», ¹¹болв дәкәд «тедн Чини кәлчн чолунд бичә цокгдтха гихәд Чамаг һар деерән теврәд авад йовх» гиж бичәтәлм, – гив.

¹²– Бурхна Бичгт: «Эврәннь Деед Эзн Бурхан бичә сөрәд бә» гиж бичәтә, – гиж Исус хәрү өгв.

¹³Тиигәд эрлг сөрдгән уурад, Исусиг цаг болзг күртлнь үлдәв.

Исус Һалильяд экләд церглжәнә

¹⁴Исус Сәкүснә күчнд батрад, хәрү Һалилья һазр тал ирв. Терүнә туск зәнг цуг нутгар тархаж сонсгдв. ¹⁵Исус теднә хурл-мудт сурһдг бээсмн. Цуһар Терүг туурулдг бээсмн.

Исусиг Назаретд соңсжахи

¹⁶ Исус эврәннь өссн-боссн Назарет гидг хотнд ирв. Тер саак кевэрн амрлһна бемб өдр хурлд одв. Тенд Исус Бурхна ном умшхар босад зогсв. ¹⁷ Эмтн ээлдэч Эшьян дегтр Терүнэ һарт бөрүлв, болв Исус терүг секэд, иим нег юм олж умшв: ¹⁸⁻¹⁹ «Би Деед Эзнэ Сәкүстәв. Тер Намаг Сән Зәңг угатя-яду улст тархалһхар йовулла. Бәрәнд бәэх әмтнд сулдхврин тускар, сохр әмтнд нүднә харана тускар зәңглһин төлө дажргдсн әмтиг сулдххин төлө, Деед Эзнә хәэрлтин цаг ирсиг дурдхин төлө Тер Намаг илгәсмн». ²⁰ Исус Бурхна Бичиг хаачкад, тенд церглжәх күүнд өгәд ормдан суув. Хурлд бәәсн улс нүдәрн Исус тал ширтж хәләцхәв. ²¹ Цааранднь Исус әкләд:

– Әндр тадниг соңссн цагт эн әәлдхл күцв, – гив.

²² Цуһар энүг чик гиһәд, Исусин амарн келсн һәәхмжтә үгмүдиг өврцхәв:

– Эн Йосипин көвүнлм! – гиж әмтн сурцхав.

²³ Исус теднд:

– Тадн Нанд эрк биш «Әмч, Бийән әдгә!» гидг үлгүр келхит. «Капернамд болсн юмна тускар бидн соңславидн, тиигж Эврәннь төрскн һазртан чигн ке!» гиж тадн келхит. ²⁴ Зуг Би таднд үнәр келжәнәв, ямаран чигн әәлдәчиг төрскн һазртнь әәлдәч гиж тоолдмн биш. ²⁵ Элья әәлдәч бәәсн цагт Израильд кесг белвсн күүкд улс бәәсмн. Тиигхд һурвн жил дундур хур орлго, һазр деер ик харһнлт болв. ²⁶ Зуг Бурхн Элиг талдан күүкд күнүр йовуллго, Сидона өөр бәәсн Цәрепәт хотна нег белвсн күүкд күүнүр илгәсмн. ²⁷ Израильд Элиша әәлдәч бәәсн цагт арсна хальдвр гемәр кесг улс гемтсн бәәж, зуг Найман гидг сирий келн күүнәс ондан күн цеврдсн уга бәәж, – гив.

²⁸ Хурлд бәәсн цуг улс энүг сонсад йир икәр уурлцхав. ²⁹ Тедн цуһар ормасн өсрж босад, Исусиг балһснас һарһад, уулын ора деер авч ирәд зогсав. Назарет тер уулын ора деер бәәж. Әмтн Исусиг ик уул деерәс түлкж унһахар седв. ³⁰ Зуг Исус әмтнә заагар һарад, хотнас цааран темцәд йовж одв.

Капернамин хурд

³¹ Исус Һалилья һазрт бәәсн Капернам гидг хотнур ирәд, бемб өдр әмтнд Бурхна ном умшж сурһв. ³² Цуһар Терүнә ном

соңсад өврэд бээцхэв, юнгад гихлэ, Исусин келсн үгин ик күчнь медгдв. ³³ Хурлд нег хар сәкүстә күн бәәж. Генткн тер ик дууһар хәәкрэд:

³⁴ – Э-э! Назаретас ирсн Исус, маднас Танд юн кергтэв? Та мадниг уга кехәр ирвт? Би Таниг медв! Та Бурхна Эрүн Күнт! – гиж келв.

³⁵ – Тагчг бә! Эн күүнәс һарч әрл цааран! – гиж Исус терүг хөрж келв.

Хар сәкүсн тер күүг әмтнә нүднд һазр деер шивәд, терүнә дотрас бийднә хорлтан келго һарч одв. ³⁶ Цуһар өврэд нег-негн-дән келцхәв:

– Эн юн гидг юмн болхмб? Энтн тиим ик йоста болн күч-тә, нам хар сәкүсдт зәрлг өгнә, теднә әрлэд йовж одна! – гицхәв.

³⁷ Тиигәд Исусин туск зәңг тер нутгар тархагдв.

Исус олт амтиг эдгәснә тускар

³⁸ Исус хурлас һарад, Шимона герүр йовв. Шимона хадм экнь ик халута бәәж, терүнд нөкд болыч гинәд цуһар Исусиг әрж сурцхав. ³⁹ Күүкд күүнүр өкәһәд, Исус халунь хәртхә гиж зәрлг өгв, тиигәд тер халу дөрдгән уурв. Тер дарунь күүкд күн босад, хотан белдв. ⁴⁰ Нарн суух кемд әмтн Исус тал кесг өвч-тә улсиг авч ирв, Исус күн болһнд һаран күргж эдгәв. ⁴¹ Кесг әмтнә дотрас тедниг эзлсн хар сәкүсд хәәкрлдәд һарцхав. Болв тедн:

– Чи Бурхна Көвүнч! – гиж бәәглдцхәв.

Зуг Исус тедниг хөрәд, эврәннә тускар келх зөв өгсн уга, юн-гад гихлэ, тедн Исусиг Христос гиж меддг бәәж.

Исус Йудьян һазрт номан умшж делгрүлснә тускар

⁴² Эрүн әртәр Исус хотнас һарад аглһ һазрур йовв. Әмтн Терүг хәәв. Тедн Исус тал ирәд Терүг тәвшгоһар бичә йовтн гиж әрв. ⁴³ Зуг Исус:

– Би Бурхна йосна туск Сән Зәңгиг талдан хотн болһнар тархах зөвтәв, тер юнгад гихлэ, энүнә төлә Намаг Бурхн ил-гәв, – гиж келв.

⁴⁴ Тегәд Тер Йудья нутгин хурлмудт Сән Зәңг цәәлһж дел-грүлв.

Исус түрүүж сурһульчиран дууджана

5 Нег дэж Исус Генесарет нуурин көвөд зогсв. Кесг эмтн Бурхна үгмүд сонсхар нүрдж бөөцхэв. ²Исус усна көвөд хойр оңиц бөөсинь үзв. Заһсчнр оңицас һарад гөлмөн уһа-жацхала. ³Нег оңиц Исус орв. Тернь Шимона оңиц бөөж. Исус оңициг усна көвөһөс цааран түлктн гиж сурв. Дөжөд Исус оңиц дотр сууһад эмтиг сурһв. ⁴Исус номан умшж төгсөчкөд Шимонд:

– Нуурин гүүнүр усчад, гөлмөн уснд хайтн, – гив.

⁵Шимон хәрүднь:

– Багш, бидн сөөни дуусн көдлөд, нег чигн заһс бәрж авч чадсн угавидн, зуг ода би Тана келсәр кенэв, – гиж келв.

⁶Тедн гөлмөн татад, дегд дала заһс бәрж авцхав. Гөлмнь заһсар икәр дүүрэд тасрн гив. ⁷Өөрк оңицд бөөсн үүрмүдтән дем болтн гиж тедн докъя өгв. Наадкснь өөрдв, хойр оңицнь заһсар дүүрэд уснд чивн гив. ⁸Шимон Пётр энүг үзэд, Исусин көлднь унад:

– Деед Эзн минь, намаг энд үлдөтн! Би килнцтөв! – гиж келв.

⁹⁻¹⁰Пётр, Зебедана көвүд Яков болн Йохан ах дү хойр болн нань чигн заһсчнр дала заһс үзэд икәр өөцхэв. Исус Шимонд:

– Бичө ө! Эн өдрэс авн чи эмтиг бәрж авдг күн болхич, – гиж келв.

¹¹Тедн хойр оңицан уснас һарһж авад үлдөһөд, Исусин ардас дахцхав.

Арсна гемтә күүг эдгәлһн

¹²Исус нег хотнд бөөж, Терүнә өөгүр арсна гемәр өвчтә нег күн йовж. Тер Исусиг үзэд, һазр элкдж унад:

– Деед Эзн, намаг гемәсм цеврлх саната болхла, цеврлтн! – гиж эрж сурв.

¹³Исус терүнд һаран күргәд:

– Чамаг цеврлх санатав. Цеврд! – гив.

Тер дарунь күн арсна гемәсн эдгв, ¹⁴болв Исус терүнд иигж зәрлг болв:

– Цуг энүнә тускар күүнд бичө кел, зуг гелң тал одад бийән үзүл, болв эдгсн төлөдөн Мошен заһһар Бурхнд тәкл тәк. Терүгәрн чи әмтнд эдгсән медүлхич, – гив.

¹⁵ Исусин туск зэнг өдр ирвэс улм ик өргнөр тархагдв. Терүн тал эмтн ик олар йовдг болв, цуһар Терүнэ ном сонсхар болн гемэн эдгэхэр ирдг бээсмн. ¹⁶ Исус болхла бээж-бээжәһэд аглһ һазр тал йовад, Бурхнд зальврдг бээсмн.

Һар-көлнь тәкрсн күүг эдгәлһн

¹⁷ Нег дәкж, Исус әмтиг сурһжасн цагла, паршмуд болн ном цәәлһәчнр Һалильяс, Йудьяс, Ерусалимас болн нань чигн хотн болһнас ирәд, бас Терүг сонсла. Исус Бурхна күч авад, гемтә әмтиг эдгәдг бээсмн. ¹⁸ Нег цөөкн күн девскр деер кевтсн, һар-көлнь тәкрсн күүг авч ирәд, гер дотр орулж Исусин өмн тәвхәр седж. ¹⁹ Зуг герт дала әмтн бээсн төләд тедн орж чадлго, герин ора деер һарад, деевриг цоолж хамхлад, тәкрсн күүг девскртә хамднь ора деерәс Исусин өмн буулһж тәвцхәв. ²⁰ Исус теднә итклинь үзәд, гемтә күүнд:

– Көвүн! Килнцн тәвгдженә, – гиж келв.

²¹ Паршмуд болн ном цәәлһәчнр Терүг бурушаһад дотран:

– Эн күн бийән Бурхнд тоолжана. Эн күн кен болхмб? Бурхнас талдан кен күүнә килнц тәвж чаддмб? – гиж ухалв.

²² Исус теднә ухалсн санаг медәд:

– Тиим ухан юнгад таднд оржахмб? – гиж келв.

²³ – Ю келснь амр болх, «Чини килнц тәвгдв», әс гиж «Босад йов»? ²⁴ Зуг Би, Күмни Көвүн, һазр деерк улсиг килнцәснь һарһх йостав гиж таднд медүлхин төлә келжәнәв, – гив.

Дәкәд Исус тәкрсн күүнд:

– Сонс Намаг! Бос! Әврәннь девскрән авад хәр! – гив.

²⁵ Тер күн дарунь босад, девскрән авад, Бурхиг магтад герүрн йовв. ²⁶ Цуһар өврәд Бурхиг туурулв. Цуг энүг үзсн әмтн сүрдцхәв:

– Эндр ик өвәрц юм бидн үзвидн, – гиж тедн келцхәв.

Исус Левиг дуудсна тускар

²⁷ Энүнә хөөн тер герәс һарад, Исус Леви гидг кү үзв. Тер әмтнәс алв цуглулдг күн бээж. Леви тамһин герин өөр сууж.

– Намаг даһад йов! – гиж Исус терүнд келв. ²⁸ Леви цуг юмиг үлдәһәд, Исусиг дахв. ²⁹ Дәкәд тер Исуст нерәдж гертән ик нәр кев. Тер нәәрт алв цуглулдг кесг улс болн талдан чигн әмтн ирцхәв. Тедн Исусла хамдан хот ууһад нәәрлцхәв. ³⁰ Паршмуд болн закана багшнр дурго болад, Исусин сурһульчнрас:

– Тадн, алв цуглуулдг килнцтэ эмтнлэ яһад хот уужахмт? – гиж сурцхав.

³¹Тедниг сурһульчнрас ю суржахинь соңсад, Исус иим хэрү өгв:

– Эрүл күүнд биш гемтэ күүнд эмч кергтэ болдмн. ³²Би чик седклтэ эмтнүр биш килнцтэ эмтнүр килнцтэ жирһлэн үлдэтн гихэр ирв, – гив.

Мацг бэрһнэ тускар

³³Тиигэд тедн Исусас:

– Юнгад Йохана болн паршмудын сурһульчнр дару-дарунь мацг бэрэд зальврна, болв Тана сурһульчнр болхла оньдин хот ууһад бээнэ? – гиж сурв.

³⁴– Хүрмин гиичнрлэ күргн бээхлэ, теднэр мацг бэрүлж бол-хий? – гиж Исус хэрү өгв.

³⁵– Зуг цагнь ирхлэ, күргиг теднэс салһж авхла, тер цагт тедн мацг бэрэд бээх, – гив.

³⁶Исус теднд иим үлгүр келж өгв:

– Кен чигн шин хувцнас таслж авад, хуучн хувцндан халас тэвхш. Кемр тиигэд кехлэ, тер шин хувцан чигн үрэх, болв тер халаснь хуучн хувцндчн зокшго. ³⁷Кен чигн хуучн бөрвд күчэн авчах чаһр кедмн биш. Кемр тиигж кехлэ, тер чаһрнь дөврэд һархла, бөрвнь шуурад, чаһрнь асхрад, бөрвнь үрж одх. ³⁸Күчэн авчах чаһриг шин бөрвд кедмн. ³⁹Болв кен чигн хуучн чаһр ууһад күчэн авчах чаһр суршго, юнгад гихлэ, хуучн чаһр шин чаһрас деер гиж келх.

Сурһульчнр бемб өдр тэрэнэ толһас таслж авснь

6 Бемб өдр Исус цаһан буудя тэрсн һазрин өөгүр йовж, сур-һульчнрнь цаһан буудян толһас таслж авад һарарн үүлж идцхэв. ²Паршмудас зэрмнь:

– Тадн яһжахмт? Бемб өдр тиим юм кех зөв угат! – гиж келв.

³Исус теднд иигж хэрү өгөд:

– Давид эврәннь үүрмүдтэн өлн бөөсн цагтан ю кесинь та умшвт? ⁴Тер Бурхна герт орж ирэд, Бурхна өмн тэвсн өдмгиг авад эврэн идэд бас өөрк үүрмүдтэн өгв. Зуг тер өдмгиг һанцхн гелнгүд идх зөвтэ бээж, – гив.

⁵Аштнь Исус:

– Күмни Көвүн бемб өдрин Эзн мөн, – гиж келв.

Эмн уга харта күүг эдгэлһн

⁶Бас нег бемб өдр Исус хурлд ирэд, цуглрсн эмтнд Бурхна ном зааж сурһла. Тенд барун харнь эмн уга нег күн бөөж. ⁷Закана багшнр болн паршмуд Исусиг бемб өдр кү эдгэхлэ, гемшэхэр Терүг гетэд сууцхав. ⁸Исус тедниг ю ухалжахинь медэд, эмн уга харта күүнд:

– Бос! Өмөрөн хар! – гив.

Тер күн босад өмөрөн харв. ⁹Тиигхлэнь Исус теднэс:

– Би таднас суржанав, бемб өдр күн сә кех йостай? Аль му кех йостай? Күүг үклэснь харсж авхмб эс гиж алхмб? – гиж сурв.

¹⁰Исус эмтиг эргж хэлэхэд:

– Харан сунһ! – гив.

Тер күн харан сунһад, дарунь эдгв. ¹¹Паршмуд болн закана багшнр дурго болад, дегд икэр уурнь күрв. Тедн хоорндан Исусиг яахмб гийһэд күүндцхэв.

Арвн хойр апостолмуд

¹²Тер өдрмүдт Исус уулын ташуд ирэд сөөни дуусн Бурхнд зальврв. ¹³Өр цөөхлэ, Тер эврэннь сурһульчнран дуудж, теднэс арвн хойр кү онц йилһж авад, тедниг апостолмуд гиж нерэдв. ¹⁴Шимон (Исус терүнд Пётр гидг нер өгв), Шимона дү Андрей, Яков, Йохан, Пилип, Бар-Толма, ¹⁵Матай, Томас, Алпана көвүн Яков, зилот багин гешүн Шимон, ¹⁶Яковин көвүн Йуда, Йуда Искериот (сүүлднь тер урвач болв).

Йөрэл болн харал

¹⁷Исус теднлэ хамдан дорагшан йовж, тегш һазрт зогсв. Тенд дала сурһульчнрнь цуглрцхав. Йудьяс, Ерусалимас, тенгсин шидрк Тир Сидон гидг һазрас ирсн олн эмтн цуглрцхав. ¹⁸Зэрмнь Исусиг соңсхар болн бийэн эдгэхэр ирж. Хар сәкүснд эзлгдсн эмтн бас ирэд эдгдг бөөсмн. ¹⁹Цуһар Исуст һарарн күрхэр зүткдг бөөсмн. Юнгад гихлэ, цуг эмтиг эдгэдг күчн Терүнэс һардг бөөж. ²⁰Исус Эврэннь сурһульчнран ширтж хэлэхэд келв:

– Яду эмтн – буйн-кишгтэ! Тадн Тенгрин орна улст! ²¹Өлсжөсн эмтн буйн-кишгтэ! Цагнь ирхлэ, цадхит! Уульжасн эмтн буйн-кишгтэ! Цагнь ирхлэ, байрлхит! ²²Күмни Көвүнэс келтэ

кемр таднд дурго болхла, көөхлэ, му келхлэ, неритн лутажа муу-рулхла, ²³тер өдрт байстн! Байрар дүүртн! Тенгрин ачлвр тадниг деер күлэжөнэ. Эн улсин өвк экцнр ээлдэчнрт тиим юм кесмн. ²⁴Зуг байн эмтн зовлнган эдлхит! Авх юман авчквт! ²⁵Цадхлн эмтн зовлнган эдлхит! Цагнь ирхлэ, тадн харһнж өлсхит! Инэ-жэх эмтн зовлнган эдлхит! Цагнь ирхлэ, оркрад уульхит! ²⁶Тадна тускар сээнэр келхлэ, басл зовлнган эдлхит! Тиим кевэр эднэ өвк экцнр худл ээлдэчнрин тускар сээнэр келлэ!

Эврәннь өшөтндэн дурта болтн

²⁷Таднд, намаг соңссн эмтнд, Би келжэнэв: Эврәннь өшөтндэн дурта болтн, таднд дурго күүнд сә кетн. ²⁸Тадниг харасн эмтиг йөрөтн, тадниг му келсн күүнэ төлө зальвртн. ²⁹Нег халхартн күн ташхла, дарук халхан өгтн. Кемр күн тадна деерк хувцитн булахла, дотрк бээсн киилгән чигн тээлэд өгтн. ³⁰Сурсн күүнд өгэд бээтн. Кемр таднас ямаран чигн күн күчэр юм булахад авхла, буласн юмиг бичэ нектн. ³¹Эмтн нанд тиим юм кех зөвтэ гиж санжахла, тиим юм бийстн эмтнд кех зөвтэ. ³²Тадниг таасж дурлсн күүнд тадн дурта болхла, тана ачтн юмб? Яһад гихлэ, килнцтэ эмтн бийдэн тааста күүнд дурлна, тиим эсий? ³³Кемр таднд нөкд болсн эмтнд тадн нөкд болхла, тана ачтн юмб? Килнцтэ эмтн бас тиигж кенэлм. ³⁴Кемр тадн күүнд өг-йэ өгэд, хэрүһинь кезэ өгхинь күлэхлэ, ачтн юундв? Килнцтэ эмтн бас килнцтэ эмтнд мөнгэр өгйэ өгнэ, болв дөкэд хэрүһинь кезэ өгх гиж күлэнэ. ³⁵Зуг тадн эврәннь өшөтндэн дурта болх зөвтэт, теднд нөкд болад өгйөһинь өгтн, зуг өрөн бичэ нектн. Тиигхлэ тана ач ик болх, тадн Деед Бурхна үрн болхит, юнгад гихлэ, ханлт уга, хар саната эмтнд Бурхн бас сә кенэ. ³⁶Эврәннь Эцк Бурхнла эдл өршөнгү буйнч седклтэ болтн!

³⁷Кү бичэ гемшөтн, тадниг Бурхн гемшөхмн уга. Күүг бичэ бурушатн, тадниг Бурхн бурушахмн уга. Эмтнэ буруһинь тэвтн, тиигхлэ тадна буруг Бурхн бас тэвх. ³⁸Өгэд бээтн, таднд өггдх. Таг дүүргэд, деерэс дарад, тана хормад асхад оркх. Ямаран кемжәһәр тадн кемжәлнэт, тиим кемжәһәр тадниг кемжәлх.

³⁹Цааранднь Иусу үлгүрлэд иигж келв:

— Сохр күн сохриг дахулж чадхий? Тедн хоюрн нүкнд унх, тиим эс мөний? ⁴⁰Сурһульч эврәннь багшас деер биш, зуг кен чигн номан төгсөж дасхла, эврәннь багшла эдл болх. ⁴¹Ахиннь

толһадк өвс үзэ бээж, эврәннь толһадк өвр яһад эс үзнэч? ⁴² Эврәннь толһадк өвр үзлгө бөөчкөд, «Ах, чини толһадк өвс авч хайнав» гиж яһж чи келж чадхмч? Хойр чирэтнр! Түрүлэд толһадк өврэн һарһж хайчкад, тегэд ахиннь толһадк өвс яһж хайхинь медхич.

Модн болн зер-земш

⁴³ – Сэн модн му темс өшгө, болв му модн сэн темс өгдмн биш. ⁴⁴ Модн темсэри медгднэ. Көглөс инжр таслж авад, таслж авч болдго биший, тедү мет хатханчгас уста үзм авч болдмн биш. ⁴⁵ Цаһан саната күн зүркндөн хадһлсн сөөнөс сә һарһна. Хар саната күн зүркндөн хадһлсн мууһасн му һарһна. Зүркнд бөөсн юмн келнд илрдмн.

Хойр ул

⁴⁶ – Ю хээж тадн Намаг «Деед Эзн, Деед Эзн» гихэд дууднат, зуг Мини келсн юм күцэхшит? ⁴⁷ Нан тал ирэд, үгм соңсад, Мини келсэр үүлэн күцэдг күүг кенлә дүнцүлж болхинь Би ода келж өгнөв. ⁴⁸ Тиим күн гүүнөр һазр малтад, чолун деер ул төвж герэн тосхсн күн мет. Усн деврэд, эргэсн һарад, гер деернь асхрхла, тернь көндрсн уга, тер юнгад гихлә, гер батар тосхгдсн бээж. ⁴⁹ Үгм соңсв чигн Мини келсэр үүлэн күцэдгө күүг һазр деер ул угаһар герэн тосхсн күүнлә дүнцүлж болхмн. Усн деврэд эрс деернь асхрхла, терүнә гернь нурад хамхрж одсмн. Тер гер бөөсн ормд зуг хамхрха модн чолун үлдж.

Римин нег цергин ахлачин зарциг эдгәһн

7 Терүг соңссн әмтнд келсн үгән төгсәһэд, Исус Капернам балһснур йовв. ² Римин цергин ахлачин нег зарц ик күнд гемтә болад, өнгрхиннь өмн өргнд бөөсмн. Цергин ахлач зарцдан йир хару бөөсмн, ³ тегэд Исусин тускар соңсад, тер Йудьян толһачнриг Терүнүр илгәв. Исус нааран ирэд, зарцм эдгәтхә гиж суртн гив. ⁴ Толһачнр Исус тал ирэд:

– Эн күүнд нөкд кеж болжана. ⁵ Тер мана келн-әмтнд дурта, маднд хурл тосхж өгв, – гиж тедн икәр шунж сурв.

⁶ Исус толһачнриг даһад йовв. Заасн герүр өөрдж йовхла, цергин ахлач үүрмүдөн өмнөснь илгәһэд, теднәр дамжулж келүлв:

– Деед Эзн, бичэ зовтн, Таниг гертэн орулх чигн нанд зөв уга. ⁷Тегэд чигн би эврэн өмнөсчн харсн угав. Би тиим зөв угав гиж санжанава. Негхн үг келтн, мини зарц дарунь эдгх. ⁸Би эврэн күүнэ медэнд бээнэв, мини медэнд бас цергчнр бээнэ. Негнднь би «Йов» гинэв, тер йовна, дарукднь: «Нааран йов» гинэв, тер ирнэ. Зарцдан би: «Энүг ке» гинэв, тер мини келсэр кенэ.

⁹Исус келсн үгинь сонсад, дегд икэр өврв, дөкэд ардаснь дахж йовсн олн эмтн тал эргэд хөлөчкөд:

– Израиль нутгт чигн тиим ик сүзг Би үзэд угав, – гив. ¹⁰Илгэсн элчнрнь хэрж ирхлөрн, зарц эрүл-менд бөөсинь үзцхэв.

***Наин гидг хотнд белвсн күүкд
күүнэ көвүһинь амдрүүлһн***

¹¹Энүнэ хөөн Исус Наин гидг хотнур йовв. Терүнэ өөр сурһульчнр болн нань чигн эмтн бөөцхэв. ¹²Исус хотна үүднүр өөрдж йовсн цагт эмтн өнгрсн кү оршахар авч йовсн бөөж. Нег белвсн күүкд күүнэ ор һанцхн көвүнэ өнгрж. Тер күүкд күүнлэ хамдан кесг хотна эмтн йовцхаж. ¹³Деед Эзн экинэ үзэд, терүнд сана зовад:

– Бичэ ууль, – гиж Тер келв.

¹⁴Исус өнгрсн күүнүр өөрдөд, оршалһна яршгт һаран күргв. Терүг авч йовсн эмтн ормдан зогсв.

– Көвүн минь! Би чамд «Бос!» гижэнэв, – гив.

¹⁵Өнгрсн көвүн толһаһан өндөлһж сууһад эклэд үг келв, Исус терүг эклднь даалһв. ¹⁶Эмтн йир икэр сүрдцхэв. Тедн Бурхиг магтад:

– Мадн дунд алдр ээлдөч бөөнэ! Эврәннь келн-эмтндэн нөкд болхин төлө Бурхн бууж ирв! – гиж келцхэв.

¹⁷Исусин тускар зөнг Йудья нутгар болн өөрк һазрар делгүдэн тархагдв.

Уснд кирслдг Йоханас ирсн элчнр

¹⁸Йохана сурһульчнр терүнд Исусин кесн йовдлмудын тускар келхлэ, Йохан сурһульчнр дундас хойринь дуудж авад, ¹⁹Деед Эзнүр одад иигж суртн гиж илгэв:

– Бурхнас ирх зөвтэ күн Та мөнвт? Аль бидн талдан кү күлөхмб?

²⁰ Элчнр Исус тал ирэд:

– Уснд кирслдг Йохан мадниг иим юм суртн гиж Танур илгэв: «Та Бурхнас ирх зөвтэ күн мөнвт? Аль бидн талдан кү күлэхмб?» – гиж сурцхав.

²¹ Исус тер цагт кесг өвчтэ, гемтэ, хар сэкүстэ эмтиг эдгэдг бээсмн. Кесг сохр эмгнэ нүдинь секэд, хара орулдг бээсмн.

²² Тер элчнрт иим хэрү өгв:

– Йоханд хэрү ирэд үзсэн, сонссан цугтаһинь келж өгтн: сохр эмтн үздг болна, доһлнһнь йовна, арсна өвчтэнь гемэсн цеврднэ, дүлэ күн сонсдг болна, өнгрэнь эмдрнэ, угатя эмтнд Сэн Зэнг цөөлһж тархана. ²³ Нанд иткэсн эмтн итклэн эс геелэ, буйн-кишгтэ болхмн, – гив.

²⁴ Йохана элчнриг йовсна хөөн Исус эмтнд Йохана тускар иигж келв:

– Эжго кэдэ һазрур ю хэлэхэр тадн йовсмт? Салькнд нэ-эхлсн хүлсигий? ²⁵ Ю хэлэхэр тадн йовсмт? Байн, үнгэ хувц өмссн кү хэлэхэрий? Уга. Тер юнгад гихлэ, байн үнгэ хувц өмсдг эмтн хаана бөөшнд бөөдмн. ²⁶ Ю үзхэр тадн одсмт? Ээлдэчиг? Э, э. Йохан ээлдэчэс деер күн, гиж Би таднд келжэ-нэв. ²⁷ Энүнэ тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бөөнэ: «Би зэнгчэн урдасчн илгэнэв. Тер урдасчн Чини хаалһичинь белдх». ²⁸ Эн орчлң деер төрсн эмтн дунд Йоханас ик алдр күн уга билэ гиж би таднд келжэ-нэв. Зуг Бурхна орн-нутгт бээсн хамгин бичкнь терүнэс ик алдр. ²⁹ Кесг эмтн болн алв цуглулдг улс Йоханыг сонсад, Бурхиг магтад, Йоханар уснд кирслдгв. ³⁰ Паршмуд болн закана багшнр уснд эс кирслдгсэрн Бурхна таалыг эвдв.

³¹ – Эн мана цагин эмтиг юунла дүнцүлж болхмб? Эдн кенниг дурасмб? ³² Тедн базрт суусн бичкн күүкдлэ эдл. Эн эмтн нег-негндэн иигж хээкржэсн бичкдүд мет: «Бидн таднд бүрэ бүшкүрэр айс татдг билэвидн, тадн биилдго билэт, бидн таднд һашута дуд дуулдг билэвидн, зуг тадн уульдго билэт». ³³ Уснд кирслдг Йохан ирнэ. Тер өдмг иддго, чаһр уудго күн. Терүнэ тускар хар сэкүстэ күн гиж тадн келнэт. ³⁴ Би, Күмни Көвүн, ирв. Би чаһр уунав, хот иднэв. «Хотд дурта чаһр уудг күн, алв цуглулгчин болн килнцтэ эмтнэ үр» гиж тадн келнэт. ³⁵ Бурхна цецн ухаг седклдэн орулсн күн болһн энүг үнн болдгиг лавлна, – гиж Исус келв.

Шимона герт Исусин кәлд тос түркән күүкд күн

³⁶ Нег парш Исусиг тоохар герүрн дуудв. Исус паршин гер тал ирәд, ширән өөр суув. ³⁷ Тер хотнд бәәдг килництә нег күүкд күн Исусиг паршин герт хот уужахинь медчкәд, гипс шаврар кеен буһшт каңкнән сәәхн үнртә тос авч ирәд, ³⁸ Исусин ард зогсад уульв. Нарсн нульмән Исусин кәл деер дусад хоожад бәәв. Тиигхлә тер күүкд күн Исусин кәлинь эврәннь үсәрн арчад, үмсәд, каңкнән үнртә тос деерәснә кеж түркв. ³⁹ Исусиг дуудсн парш цуг энүг үзәд дотран санв: «Кемр эн күн әәлдәч болсн болхла, Бийинь кәндәжәсн күүкд күүг кен гидг күүһинь медх билә. Эн күүкд күн килництәлм». ⁴⁰ Тиигхлә Исус паршд:

– Шимон, Би чамд нег юм келхәр седжәнәв, – гив.

– Келтн, Багш, – гиж тер хәрү өгв.

⁴¹ – Хойр күн нег эздә өртә бәәж, – гиж Исус әклв, – Негнь тавн зун мөңг өгх зөвтә бәәж, наадкнь – тәвн. ⁴² Зуг теднд мөңгн уга болад, тегәд эзнә теднә өринь хәрүлв. Эн хойр күүнәс кенә эздән икәр дурта болхмб?

⁴³ – Мини санаһар, кенә өрнә ик, тернә эздән икәр дурта болх, – гиж Шимон хәрүднә келв.

– Чикәр санжанач, – гиж Исус келв.

⁴⁴ Дәкәд Тер күүкд күүнүр заһад, Шимонд иигж келв:

– Чи эн күүкд күүг үзжәнч? Би чини герт ирв, чи нанд кәлән уһах ус чигн кеж өгсн угач, эн болхла мини кәлм нульмәсәрн уһаһад, үсәрн арчж хагсав! ⁴⁵ Чи мендлхләрн Намаг үмссн угач, эн күүкд күн болхла Намаг герт орж ирснәс авн Мини кәлм зогслго үмсәд бәәнә. ⁴⁶ Чи мини толһадм олив тосар түркән угач, эн болхла үнтә каңкнән үнртә тосиг Мини кәлдм асхад бәәнә. ⁴⁷ Яһад эн тиим ик дурта болдгинь Би чамд келсв. Энүнә дала килницнә тәвгдв, тегәд чигн эн икәр дурла. Баһ килництә күүнә килницнә тәвгдхлә, тер баһар дурла.

⁴⁸ Дәкәд Исус күүкд күүнд келв:

– Чини килницнә тәвгдв.

⁴⁹ Наадк гиичнр:

– Әмтнә килниц чигн тәвдг эн кен болжахмб? – гиж санцхав.

⁵⁰ Исус болхла, күүкд күүнд:

– Чини иткл чамаг аврв. Менд йов! – гиж келв.

Исусиг дахж йовси күүд улс

8 Энүнэ хөөн Исус балһсд-селөдөр эргэд йовад, Бурхна йосна туск Сэн Зэңг цөөлһж тархав. ²Төрүнлэ хамдан арвн хойр сурһульчнр болн нег цөөкн күүкд улс йовсмн. Тедн дунд зөрмнь хар сөкүснэс сулдсн, зөрмнь гемэс эдгсн бөөж. Долан хар сөкүснэс сулдсн Магдален хотна Марий, ³Херодын герин Хуза гидг хардачин аваль Йохана, Сусанна болн нань чигн күүкд улс теднд мөңгөр дөң болж йовсмн.

Тэрэ тэрсн күүнэ тускар

⁴Олн зүсн хотнас ирсн кесг эмтн Исусин өөр ирж хурв, болв Тер эмтнд үлгүрлэд иигж келв:

⁵— Нег күн тэрэ тэрхэр йовж. Буудяг цацж хайхла, зөрмнь хаалһ деер тусж унв, тедниг эмтн көлөрн ишкэд уга кев, шовуд чоңкад идчкв. ⁶Зөрмнь чолута һазрт унв, урһларн усн баһ болад тедн хагсж одв. ⁷Зөрм буудя урһсн хатханчг заагт унв, хатханчг улм нигтэр урһад, тер буудя бүтэд хатж одв. ⁸Зөрмнь болхла сэн урһцта һазрт тусв. Тедн урһад, буудя болһн зун холван ик урһц өгв, — гийһэд үгэн төгсөһэд, Исус:

— Соңсар седснь, соңстн! — гиж чанһур келв.

⁹Төрүнэ сурһульчнр:

— Эн үлгүрин учр-утхнь юундв? — гиж сурцхав.

¹⁰Исус теднд:

— Бурхна йосна туск нууц медрл таднд өгсн билэ. Талдан эмтн хэләһэд бичэ үзтхэ гийһэд, соңсад бичэ медтхэ гийһэд, Би теднд үлгүр олзлад келжәнөв. ¹¹Эн үлгүрин чинрнь эн: буудя гисн — Бурхна үг. ¹²Хаалһ деер унсн буудя гисн — иим эмтн, тедн Бурхна үг соңсна, зуг тедниг иткж эмән бичэ авртха гийһэд эрлг ирэд, теднэ зүркнэс Бурхна үгмүдиг булаж авад йовж одна. ¹³Чолута һазрт унсн буудя гисн иим эмтн: тедн ик байртаһар үг соңсад, седклдән авна. Зуг тер үгмүд уңг-көрң уга экллэ эдл болна. Эмтн тер үгд бичкн зуур иткнэ, зуг ик зовлң сөрлһн ирхлэ, тесж чадхш. ¹⁴Зөрм эмтн Бурхна үг соңсна, зуг жирһлин килмжд, зөөрт, байрт даргдад Бурхна йоснд олзта биш болна. Тедн хатханчг заагт унсн буудя мет. ¹⁵Сэн урһцта һазрт унсн буудя гиснь — Бурхна үг соңсад, седклдән хадһлад, бийән батар тесвртөһөр бәрдг, дала урһц өгдг улс, — гив.

Тэвц деер бээси шам

¹⁶ – Кен чигн шаман шатаһад, сав дотр эс гиж орн дор тэвхш, зуг герт орж ирсн эмтн үзгхэ гиж терүг тэвц деер тэвнэ. ¹⁷ Нег чигн эс илдкгдсн нууц юмн уга, эмтнэс бултулж эс медүлсн нег чигн юмн уга. ¹⁸ Мини келсн үгиг оньган өгэд соңстн, юнгад гихлэ, бээснднь улм немгдх; болв угаһаснь бээнэ гиж сансин чигн авгдх, – гиж Исус келв.

Исусин эж болн дүүнр

¹⁹ Исус тал экнь болн дүүнрнь ирсмн, зуг эмтн дала болад, тедн Исусур орж чадсн уга. ²⁰ Нег күн Исуст:

– Тана эж болн дүүнр һаза зогсжана, тедн Таниг үзхэр седжэнэ, – гиж келнэ.

²¹ Исус теднд:

– Бурхна үг күцәһэд соңсжасн эмтн мини экм болн дүүнрм, – гиж келв.

Исус һалв салькиг зогсав

²² Тер өдрмүдин негнднь Исус сурһульчнртан иигж келв:

– Эн нууриг һатлад, телтр көвөд күрхмн.

Тедн онһц дотр орж суһад йовв. ²³ Нууриг һатлж йовхларн Исус унтж одв. Тер дарунь һалв салькн көдлэд, онһц усар дүүрв, теднд чивх аюл учрв. ²⁴ Сурһульчнр Исус тал өөрдэд:

– Багш! Багш! Бидн уснд чивн гижәнөвидн, – гиж Терүг серүлв.

Исус серэд, салькиг болн дольгаг хөрв. Салькн көдлхән уурв, эргндк бөөдл тогтнв.

²⁵ – Тана иткл альдв? – гиж Исус сурһульчнрасн сурв.

Тедн әәһэд өврэд, нег-негнәсн сурцхав:

– Салькнд чигн, уснд чигн эн зәрлг болна, тедн үгинь соңсна. Кен гидг күмб эн?

Хар сәкүсәнд эзлгдсн күүг эдгәлһн

²⁶ Тедн Һалильяс туслцад бәәх нуурин көвөд бәәсн Геразин* гидг һазрур онһцар күрэд ирв. ²⁷ Исус онһцас һарад һазр ишкхлэ,

---

* Ондан экн бичгт Гадарен гиж бичэтә.

дала хар сәкүсәр эзлгдсн өөрк хотна нег күн Терүнд харһв. Кесгәс авн тер хувцн уга, чирм нүцкн бәәһәд, әмтн бәәдг герт биш кү оршадг хадын көндәд бәәршдг бәәсмн. ²⁸Тер күн Исусиг үзәд һазр элкдж унад, му ду һарад хәәкрв:

– Деед Бурхна Көвүн Исус, нанас юн чамд кергтәв? Буйн болтха, бичә намаг зова!

²⁹Исус хар сәкүснд: эн күүнәс һар гиж заксн учрас хар сәкүсн Исуст тийгж келж. Кесг дәкж хар сәкүсн тер күүг эзлгд бәәсмн, тегәд чигн энүнә һар-көлинд цевәр күләд, бәрәнд суулһв чигн тер күн цевән хамхлад, хар сәкүснд көөгдәд, эжго һазрт зулад йовж оддг бәәсмн. ³⁰Исус терүнәс:

– Чини нерн кемб? – гиж сурв.

– Түмн, – гиж тер хәрү өгв, юнгад гихлә, терүнә дотр дала хар сәкүсн орсн бәәж, ³¹болв тедн Исусиг йорал уга гүн һазрур мад-ниг бичә йовул гиж эрв. ³²Тенд уулын ташуд ик дала һаһас идшлж йовж, болв хар сәкүсд һаһас дотр орх зөв сурв. Исус теднд зөв өгв. ³³Хар сәкүсд тер күүг үлдәһәд, һаһас дотр орхла, һаһас генткн чагчм эрг деерәс гүүһәд, нуурин уснд унад чивж одцхав. ³⁴Һаһа хәрүлсн улс учрсн йовдлыг үзәд, балһсна әмтнд болн эргндк хотн болһнд бәәсн улст энүнә тускар келж өгв. ³⁵Әмтн юн учрсинь хәләхәр ирцхәв. Тедн Исус тал ирәд, хар сәкүсдәс сулдсн күүг Исусин көлднә хувц-хунртаһан эрүл ухата суусинь үзкәд, дегд икәр сүрдв. ³⁶Тер күн яһж эдгсинь үзсн әмтн наадк әмтнд келж өгв. ³⁷Геразин гидг һазрин цуг әмтн икәр әәһәд, Исусиг мана һазрас цааран йов гиж сурцхав. Исус онһц дотр орад, хәрү усчв. ³⁸⁻³⁹Хар сәкүсдәс сулдсн күн Терүнлә хамдан йовхар сурв.

– Герүрн хәр, Бурхн чамд ю кесинь әмтнд келж өг, – гиж Исус хәрү өгәд, тер күүг герүрнә йовулв.

Тер күн йовад, эврәннә хотна әмтнд Исус терүнд ю кесинь келв.

Яирин күүжиг әмдрүлһн. Гемтә күүкд күүг эдгәлһн

⁴⁰Исус хәрү ирхлә, Терүг оln әмтн тосв. Яһад гихлә, тедн Исусиг күләв. ⁴¹Хурлын толһач Яир гидг нег күн ирәд, Исусин көлднә унад, герүрм ирит гихәд сурв. ⁴²Тер юнгад гихлә, терүнә ор һанцхн арвн хойрта күүкн өнгрхин өмн өргнд бәәж. Исусиг тийгәрән йовсн цагт кесг әмтн өөрнә нирглдв. ⁴³Нег күүкд күн арвн хойр жилдөн цусн һардг гемәр гемтдг бәәсмн. Тер әмчнрт

цуг мөнгөн өгсөн, зуг нег чигн эмч терүг эдгэж чадсн уга. ⁴⁴Кү-үкд күн Исусур ардаснь өөрдөд, Терүнэ хувцнд харарн күрв. Тер дарунь цуснь хардган уурв.

⁴⁵– Кен Намаг харарн көндөв? – гиж Исус сурв. Цуһар: «Би көндөсн угав» гицхэв. Тиигхлэ Пётр келв:

– Багш! Тана эргнд дала эмтн бөөнө. Цуһар энд-тендөснь шахж дэвржөнө.

⁴⁶– Нег күн Нанур харарн күрв, тегэд Нанас күчн харсинь Би меддв, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁴⁷Тиигхлэ күүкд күн эмтнд бийэн медулго бээж чадшгоһан үзэд, Исус тал өөрдөд, көлднь чичрэд унв. Олн эмтнэ өмн тер яһж Исуст харарн күрэд, тер дарунь эдгэсэн келж өгв. ⁴⁸Тиигхлэ Исус терүнд келв:

– Күүкн минь! Чини иткл чамаг эдгэв. Амулң менд йов!

⁴⁹Исус үгэн төгсөһэд уга бээтл Яир гидг хурлын толһачур гертэснь элч ирэд:

– Чини күүкнчн өнгрж одв, Багшиг бичэ үүмүл, – гиж келв.

⁵⁰Исус энүг сонсад, Яирд:

– Бичэ э, итк, болв күүкнчн эдгх, – гиж келв.

⁵¹Яирин герүүр ирчкэд, Исус кү тэвсн уга, зуг Пётрлэ, Йохан-ла, Яковла болн күүкнэ эк-эцкелэ гер дотр орв. ⁵²Эмтн күүкн өнгрж одв гиһэд оркрад ууляд бээцхэв.

– Бичэ уультн, эн күүкн өнгрсн уга, зуг унтж кевтнэ, – гиж Исус келв. ⁵³Цуһар Терүнэ үгд инэлдцхэв, юнҗад гихлэ, тедн күүкиг өнгрсинь медсн бээж. ⁵⁴Исус күүкиг хараснь авад:

– Күүкн, бос! – гив.

⁵⁵Күүкнэ цогцднь сүмсн орад, тер дарунь босв. Исус:

– Күүкнд хот өгтн, – гив.

⁵⁶Эк-эцкннь йир икэр өврв, зуг Исус:

– Цуг энүнэ тускар күүнд бичэ келтн, – гиж закв.

Арвн хойр апостолмуд

9 Исус арвн хойр сурһульчнран цуглулад, теднд цуг хар сәкүс-диг харһж көөх болн эмтнэ гем эдгэх күч болн йос өгв. ²Дәкэд тедниг Бурхна йосна тускар ном умшж тархахин төлө болн гемтэ эмтиг эдгэхин төлө илгэв.

³– Хаалһд юм бичэ автн: тайгчн, түңгрцгчн, өдмгчн, мөңгчн, сольдг хувцчн бичэ автн. ⁴Ямаран герт орв чигн хотнас хартл

тендэн үлдтн. ⁵Кемр эмтн тадниг эс орулхла, тадн тер хотнас харч йовхларн, көлин тавгт наалдсн шораһинь сажад хартн. Тер темдг теднэ гемин герч болж харх, – гиж Исус сурһульчнртан келв.

⁶Тиигэд сурһульчнр хотн болһниг эргж йовад, Сэн Зэнг тархаж, кесг эмтиг делгүдэн эдгэж йовсмн.

Херодын үүмлһн

⁷Эн йовдлмудын туск зэнг Һалильян Херод гидг хардачд чигн күрв. Херод Исусин тускар ю ухалхан медж чадлго бөөв, юнгад гихлэ, Исусин тускар олн зүсн зэнг соңсгдв. Зөрмнь Терүг үксн Йохан әмдрв гиж, ⁸зөрмнь – Элья ирж гив, зөрмнь болхла кезәнк әәлдәч әмдрж гиж келсмн. ⁹Херод:

– Йохана толһаһинь би хәәчлә харһуллав. Иим зэнг кенә тускар нанд соңсгдад бәәдг болхв? – гихәд, Исусиг үзх арһ хәәв.

Тавн миңһн кү цадахлһн

¹⁰Апостолмуд хәрж ирәд, цуг күцәсн кергән Исуст келж өгв. Тедниг дахулад, Исус Бетсәд гидг хотна өөр бәәсн нег әжго һазрур күрәд ирв. ¹¹Әмтн цуг энүг медәд, Терүг дахцхав, Исус теднлә мендләд, Бурхна йосна тускар келәд, эдгәх кергтә әмтиг эдгәв. ¹²Өдр чиләд ора болж йовла, арвн хойр сурһульчнр Терүнүр ирәд:

– Эн әмтиг өөрк хотдар болн селәдәр йовултн. Тедн бийдән хонх һазр болн уух хот олж авгха. Бидн әжго һазрт бәәнәлм, – гив.

¹³Исус теднд:

– Тадн бийстн әднд хот өгтн, – гив.

Хәрүднь сурһульчнр келв:

– Манад тавхн өдмг болн хойрхн заһсн бәәнә. Йовад цуг эн әмтнд хот хулдж авхмн болвза? – гив.

¹⁴Тенд тавн миңһн күн бәәсмн, зуг Исус сурһульчнртан:

– Эн әмтиг йилһж авад, тәвәдәр һазрт суулһтн, – гив.

Сурһульчнр Исусин келсәр кев. Цуһар тиигәд сууцхав. ¹⁵⁻¹⁶Исус тавн өдмг болн хойр заһс авад, тенгр хәләһәд, Бурхнд ханлт өргв. Тиигчкәд өдмгиг әнг-әнгәр хуһлв. Исус сурһульчнрт хот өгв, тедн әмтнд түгәв. ¹⁷Цуһар хотынь идәд цадв. Сурһульчнр болхла үлдсн хотынь цуглулхла, арвн хойр сав дүүрн болв.

Пётрин илднь келснь

¹⁸ Нег дэжж Исус һанцарн зальвржала. Сурһульчнр Терүнлэ бөөлэ. Тер сурһульчнрасн:

– Эмтн Намаг кенд тоолжана? – гиж сурв.

¹⁹ Тедн иим хэрү өгв:

– Зөрмнь Таниг уснд кирслдг Йоханд тоолна, зөрмнь Таниг Элья гинэ, зөрмнь болхла ик кезэнэ бөөсн ээлдөч ода эмдрж гиж келнэ.

²⁰ – Тадн Намаг кенд тоолжант? – гиж Исус сурв.

Пётр:

– Та Бурхна Христос, – гив.

Исус эврәннь үклин тускар ээлдэж келснь

²¹ Исус теднд Бийинм тускар күүнд төрүц бичэ келтн гиж сагль, ²² дэжж немж келв:

– Би, Күмни Көвүн, кесг зовлн эдлхв. Намаг толһачнр, ах гелнүд болн закана багшнр һөөлж көөх. Би эмнэсн ханцх зөвтөв, зуг һурвдгч өдртнь эмдрхв.

²³ Цааранднь Исус цуг өмтнд:

– Кен Намаг даххар седхлэ, эврәннь хаалһан үлдэж, өдр болһн кирс авад, Бийм дахтн. ²⁴ Юнгад гихлэ, кен эврәннь эмән харсхар седхлэ, терүгән геех, болв Мини төлэ эмән өгсн күн эмән харсж аврх. ²⁵ Керм күн цуг нарт делкэг эзлж авхла, зуг седклән үрэхлэ эс гиж эмән геехлэ, ямаран олз тер күүнд бөөхмб? ²⁶ Кен Нанас болн Мини үгмүдэс ичхлэ, терүнэс Эврәннь болн Эцкин туурмжд, Бурхна элчнрин туурмжд ирсн Күмни Көвүн чигн ичх. ²⁷ Би таднд үнэр келжәнэв. Ода энд зогсжасн тадн дундас зөрмнь Бурхна орн-нутгиг эс үзтл өнгршго, – гиж зэрлг болв.

Исусин хуврһн

²⁸ Цуг энүг келсн хөөн нөөмн хонг үлү давв. Исус Пётриг, Йоханыг болн Яковиг дахулад, уулын ора деер зальврхар һарв. ²⁹ Зальвржасн цагт Терүнэ чирәннь генткн ондарад, хувцнь цөөһэд, цөклһнлэ эдлэр гилвкв. ³⁰⁻³¹ Терүнлэ хойр күн күүндцхэв. Тедн – Моше Элья хойр бөөж. Тедн ик герлэр асж гилвкэд

бөөв. Моше Элья хойр Ерусалимд болх Исусин үклин тускар келв. Терүнэ үкл Бурхна таал күцэх. ³² Пётр үүрмүдлэхэн үрглэд, нөөртэн диилгдэд унтж одв. Генткн серэд, Исусин туурмжин герл-гегэниг болн Терүнлэ зогсжасн хойр залу күүг тедн үзцхэв. ³³ Тедн Исусиг үлдэхэд йовхар седхлэ, Пётр:

– Багш, энд йир сэн! Нурвн сег тэвий: негнь Чамд, хойрдгчнь Мошед, нурвдгчнь Эльяд, – гив.

Тер цагт Пётр эврэн ю келжэхэн медсн уга бөөж. ³⁴ Пётр үгэн чилэхэд уга бөөтл, генткн үүлн бууж ирэд тедниг бүркв. Пётр, Йохан, Яков нурвн үүлн дотр бээсндэн икэр сүрдцхэв. ³⁵ Үүлн заагас: «Эн Мини Көвүн, Би энүг онц йиллж авв. Энүнэ үгинь соңстн» гисн дун соңсгдв. ³⁶ Тер дун тагчг болхла, Исус саак кевэрн ханцарн үлдв. Сурхульчнр энүг нууһад, үзсн юман тер цагт күүнд келсн уга.

Хар сөкүснд эзлгдсн көвүг эдгалһн

³⁷ Маңһдуртнь тедн уул деерэс бууж ирхлэ, Исусиг оln эмтн тосв. ³⁸ Генткн оlnа дунд бээсн нег күн хээкрв:

– Багш! Буйн болтха, мини көвүһм хэлэхит! Тер ор ханцхн көвүһм! ³⁹ Нег хар сөкүсн терүг эзлнэ. Көвүм генткн му дууһар хээкрнэ. Шүрүснь татад, амнасьн көөсн харна. Хар сөкүсн көвүһм зоваһад үлдэжэхш. ⁴⁰ Би Чини сурхульчнриг тер хар сөкүснд зэрлг болж көөтн гиж эрэд сурлав, зуг тедн юм кеж чадсн уга.

⁴¹ – Яһсн иткл уга, килнцтэ улсвт! Кедү күртл Би таднла бөөһэд тесхмб? Көвүһэн нааран авч ир, – гиж Исус келв.

⁴² Көвүн өөрдж йовхла, хар сөкүсн тер көвүг назр деер хаяд, көвүнэ нар көлин шүрүсн татв. Зуг Исус тер хар сөкүсиг хөрж көөж һарад, көвүг эдгэж, эцкиннь һартнь өгв. ^{43[a]} Цуг эмтн Бурхна күчнд болн туурмжд йир икэр өврцхэв.

Исус эврэнь үклин тускар давтад ээлдэж келснь

^{43[b]} Цуһар Исусин кесн үүлд өврсн цагла Тер сурхульчнртан:

⁴⁴ – Онган өгэд, Мини келсн үг соңстн: Намаг, Күмни Көвүг, эмтнэ һарт өгх, – гив. ⁴⁵ Зуг тедн Исусиг ю келжэхинь медсн уга. Яһад гихлэ, тер үгмүдин чинрнь теднэс нуугдсн бөөж. Зуг ю келжэхинь сурхас тедн ээцхэв.

Кен хамгин алдрв?

⁴⁶ Нег дэжж сурһульчнр дунд кень теднэс хамгин алдр болх? гих зүтклдэн болв. ⁴⁷ Исус теднэ ухаг медэд, бичкн үриг теврэд, өөрэн зогсав.

⁴⁸ – Мини нернэ төлө иим бичкн үриг орулж авснь Намаг орулж авх, Намаг орулж авдгинь Намаг илгэсн Бурхиг орулх. Тадн дундас хамгин бичкнь хамгин алдр болх, – гиж Исус келв.

Таднла сөрү эс бээсн күн таднла ни-негн болх

⁴⁹ – Багш! Бидн Тана нерн деерэс хар сэкүсдиг көөжэсн кү үзлэвидн, бидн терүг хөрэд зогсалавидн, юнгад гихлэ, тер маднла йовхш, – гиж Йохан келв.

⁵⁰ – Бичэ хөртн. Таднла сөрү эс бээснь таднла хамдан, – гиж Исус терүнд келв.

Шамарьян хотна эмтн Исусиг герүрн тэвсн уга

⁵¹ Исусиг хэрү теңгр тал өөдлж йовх цаг ирхлэ, Тер Ерусалим тал одхар шиидв. ⁵² Исус түрүлэд элчнрэн илгэв, тедн Шамарьян назрин нег хотнд орад, Терүг иртел цуг юминь эклэд белдв. ⁵³ Зуг тер хотна эмтн Исусиг герүрн орулсн уга, яһад гихлэ, Тер Ерусалим тал йовж йовхнь медгдв. ⁵⁴ Яков болн Йохан гидг сурһульчнр энүг үзснэ хөөн хордад сурв:

– Деед Эзн! Мана келсэр теңгрэс һал һарад эдниг уга кетхэ гиж седжэнт? – гив. ⁵⁵ Зуг Исус тедн тал эргж хөлөһэд хөрв. ⁵⁶ Тегэд тедн талдан хотнур йовв.

Исусиг дахлн

⁵⁷ Тедниг йовж йовхла зуурнь нег күн Исуст келв:

– Таниг альд эс йоввчн би дахж йовхдан белмб, – гиж келв.

⁵⁸ Исус иим хэрү өгв:

– Арат эврәннь нүктэ, шовуд эврәннь үүртэ, Нанд, Күмни Көвүнд, толһаһан тэвж амрх назр уга.

⁵⁹ Талдан күүнднь Исус:

– Намаг дах, – гив.

Зуг тер күн иим хэрү өгв:

– Деед Эзн, нанд герүрн хэрэд, өнгрсн эцкэн оршах зөв өгит, – гив.

⁶⁰ Исус терүнд келв:

– Үксн эмтн эврәннь үксн күүхэн оршатха, чи болхла Нанла йовад Бурхна йосиг делгрүл, – гиж келв.

⁶¹ Дэкэд нег күн терүнд:

– Би Таниг дахнав, Деед Эзн, зуг түрүлэд нанд гер-бүлтөхөн мендлж нарх цаг өгтн, – гив.

⁶² – Андсх бэржэхэд, ардаран оньдин хэлэхэд бөөдг күн Бурхна орн-нутгт керг уга күн болжана, – гиж Исус хэрүднь келв.

Исус далн хойр сурхульчнриг илгэснэ тускар

10 Энүнэ хөөн Исус дэкэд далн хойр сурхульчнриг шүүж авад, хошадар Бийэсн өмн илгэв. Тедн хотн болһнд орад, Исус йовх һазрар йовх зөвтө бээж. ² Тер сурхульчнртан:

– Хурах урһц дала, көдлмшчнр баһ. Урһсн урһц хурах көдлмшчнриг илгэтхэ гиж хадһна Эзнд зальвртн! – гиж келв.

³ – Йовтн! Хэлэтн, Би тадниг оln чонмудын дунд бөөх хурһдыг илгэжэсн мет илгэжэнэв. ⁴ Кетчэн, түнгрцгөн, селх буршмган бичэ автн. Зууран харһсн эмтнлэ бичэ мендлтн. ⁵ Күүнэ герт орн түрүлэд: «Тана гер бүлтн амулц менд бөөтхэ», – гиж келтн. ⁶ Кемр тер герт эвтэ күн бөөхлэ, эв терүнд өггдх, кемр эв уга болхла, «амулц менд бөөтн» гиснтн таднур хэрү ирх. ⁷ Тер герт гиичлтн. Өгсн хотынь идтн, уутн, юнгад гихлэ, көдлмшч эврәннь көдлмшин ашинь эдлх зөвтө. Гер болһниг соляд бичэ йовтн. ⁸ Тана ирсн ямаран чигн хотнд тадниг герүрн күн орулхла, өгсн хотынь уутн. ⁹ Тенд гемтэ эмтиг эдгэтн. Бурхна йосн таднур өөрдв гиж келтн. ¹⁰ Кемр ямаран чигн хотнд тадниг герүрн күн эс орулхла, тер хотна уульнцсар йовж йовад: ¹¹ «Мана тавгт наалдсн тана хотна шораһитн бидн сажад, таднд хэрү өгчөнэвидн. Тер бийнь медтн, Бурхна йосн өөрдв!» гиж келтн. ¹² Би таднд келжэнэв, тер өдр Содом балһснас дор тер хотнд болх. ¹³ Хоразина эмтн, зовлнган эдлхит! Бетсэдин эмтн, басл зовлнган эдлхит! Танад учрсн Бурхна өвэрцс Тирин эмтн болн Сидона эмтн үзсн болхла, тедн кезэнэхэ хар хувц өмсэд, толһадан үмс цацад, килнцтэ жирһлэн үлдэх билэ. ¹⁴ Тер учрар Зарһин өдрт Тирэс болн Сидонас дор таднд му болх. ¹⁵ Чи, Капернам,

чамаг тенгрт өргх гиж санжанчи? Уга, чи үклин назрт тусхич!
¹⁶Тадниг сонссн күн Намаг чигн сонсна, болв тадниг холснь
 Намаг холна. Намаг холсн күн Намаг илгэсн Бурхиг холна, –
 гиж Исус келв.

Далн хойр сурхульчнр хэрү ирснэ тускар

¹⁷Далн хойр сурхульчнр байрлад, Исус тал ирцхэв.

– Деед Эзн! – гиж тедн келв, – мадниг Тана нерн деерэс
 зэрлг болхла, хар сэкүсд чигн мана үгд орна.

¹⁸Исус иим хэрү өгв:

– Би эрлгиг үзлэв. Тер цэкллһн мет тенгрэс унла. ¹⁹Бийдэн
 хорлтан угаһар хорта моһа болн чим хорха ишкх, өшэтнэ чидлиг
 дааж диилх йос Би танд өгв. ²⁰Зуг хар сэкүсд тадна медэнд ор-
 жана гиж байрлхин ормд тадна нерд тенгрт бичэтэ гиж байрлгн.

Исусин байр

²¹Исус Эрүн Сэкүснэ байрар дүүрэд келв:

– Тенгрин болн назрин Эзн, Аав Минь! Би Танд маггал өрг-
 жөнөв! Та энүг цецн ухата, сурхульта эмтнэс нууһад, эгл бичк-
 дүдт секж цээлһүт! Аав минь, цуг энүнд Тана цаһан саната дурна
 нилч үзгджэнэ. ²²Тенгрин Эцкм цугинь Нанд даалһв. Эцкэс да-
 ву Көвүг кен болдгиг кен чигн күн медхш. Көвүнэс даву Эцк
 кен болдгиг кен чигн күн медхш. Болв Көвүн Эцкин тускар кү-
 үнд медүлхэр седхлэ, тернь Эцкиг меднэ.

²³Цааранднь Тер эврәннь сурхульчнр тал хэлөһөд, шишлн
 теднд иигж келв:

– Тана үзсн юмиг үзсн нүдн буйн-кишгтэ! ²⁴Би танд кел-
 жөнөв, кесг ээлдэчнр, кесг хаадуд тана үзсн цуг юмиг үзхэр
 седлэ, зуг үзсн уга, тана сонсжах юмиг сонсхар седлэ, зуг
 сонсж чадсн уга.

Буйнч седклтэ Шамарьян күүнэ тускар

²⁵Нег закана багш өмөрэн һарад, Исусиг сөрхин төлэ иим
 сурвр өгв:

– Багш, мөнк жирһл авхин төлэ би ю кех зөвтөв?

²⁶– Заканд юн бичэтэ? Чи тенд ю умшвч? – гиж Исус хэ-
 рүднь сурв.

²⁷ Тер иим хэрү өгв:

– Эврэннь Бурхндан эрүн седклэрн, үнн зүркэрн, бээсн күчэрн болн бээсн уха-санаһарн дурта бол, өөрк күүндэн бийдэн дурта кевэр дурл, – гиж бичэтэ.

²⁸ – Чи чикэр хэрү өгвч. Тиигэд ке, тиигхлэ чи эмд бээхич, – гиж Исус келв.

²⁹ Зуг закана багш бийэн цеврлхэр седэд:

– Мини хажудк күн гисн кемб? – гиж сурв.

³⁰ Исус хэрүднь иигж келв:

– Нег күн Ерусалимас Ерихо хотнур йовж. Зуурнь терүнд де-ермчнр харһв. Тедн тер күүнэ хувц-хунринь булаж авад, бийинь үкн гитлнь цокж-цокж хаяд йовж одцхав. ³¹ Энүнэ дару тер хаалһар нег гелц йовж, тер күүг үзэд, хажудк хаалһар һарад йовж одна. ³² Тиим кевэр чигн Левихнэ күн кев. Тер бас тер ормд күрэд, шавта күүг үзэд, хажудк хаалһар һарад йовж одж. ³³ Тер хаалһар йовсн Шамарьян һазра күн болхла тер күүнлэ харһлдн үзэд санань зовв. ³⁴ Зовжах күүнд өөрдэд, шавинь тосар болн чаһрар уһаж, цевр кенчрэр боов. Цааранднь шавтсн күүг элжгн деерэн сууһад, гиичлүрүр авч ирэд, тендэн килмжэн күргв. ³⁵ Маһдуртнь Шамарьян күн һарч йовад, гиичлүрин эзнд хойр өдрин жалвинь өгэд: «Энүнд килмжэн өгтн, кемр эн мөнгн эс күрхлэ, би хэрү ирхлэрн дэкэд мөнг өгнөв», – гив. ³⁶ Эн һурвн эмтнэс, тана санаһар, зовжах күүнд кень хамгин өөрхн болв? – гиж сурв.

³⁷ Закана багш:

– Терүг хээрлсн күн өөрхн болх, – гив.

Тиигхлэ Исус терүнд:

– Чи йовад бас тиигж ке, – гив.

Мартан болн Мирьямин герт

³⁸ Зууран Исус сурһульчнртаһан нег хотнд одв. Тенд Марта гидг нертэ күүкд күн ирж тедниг гертэн орулв. ³⁹ Тер Мирьям гидг дү күүктэ бээсмн. Мирьям Исусин көлднь сууһад, цуг келсн үгмүдинь соңссн бээж. ⁴⁰ Марта болхла ик дала хот кехэр сахняд үүмжэж. Тер Исус тал өөрдэд:

– Тана зергэс! Мини дү күүкм цуг көдлмшиг нанд даалһсинь Та гемшэжэхшвт? Нан тал ирэд, нөкд болтха гийһэд терүнд келхнтн, – гиж сурв.

⁴¹⁻⁴² — Марта, Марта, чи дала юмн бээтхэ гиж сахняд үүмэд бөөнөч, зуг чамд негхн юмн кергтэ. Мирьям болхла бийдэн хамгин сээнинь йилһж авв. Энүгинь күн булаж авч чадшго, — гиж Исус хэрү өгв.

Зальврилна тускар

11 Нег дэж Исус нег назрт зальврсн бээж. Терүг зальврсна хөөн сурһульчнрин негнь Исусас:

— Деед Эзн! Йохан эврәннь сурһульчнран яһж зальврж дасхла, тиим кевөр Та мадниг дасххнтн! — гиж сурв.

²⁻⁴ Исус теднд:

— Иигж зальвртн:

Мана Аав!

Нертн эрүн болтха!

Тана йосн иртхэ!

Эркн кергтэ өдмгиг

Өдр болһн илгәһит!

Яһж бидн күүнэ килнц тэвнэвидн,

Тиигж мана килнц тэвит!

Сөрдг юмнла бичэ харһулыт! — гив.

⁵ Цааранднь Исус теднд:

— Үлгүрлэд келхлэ, таднас негнь эврәннь үр талан сөөни өрөллэ ирэд келжэнэ: «Үр минь, хурвн өдмг нанд өгйәһәр өгич. ⁶Үүрм йовж йовад, зууран орж ирв, болв терүг тоох хот нанд уга». ⁷Тиигхлэ тана үүртн: «Бичэ намаг көндә. Үүдм хаалһата, би күүкдэн унтулчклав. Босж чамд өдмг өгч чадшгов», — гиж хэрү өгнә. ⁸Үүртн танла үүрлжәсндән тана сурсиг босад эс өгв чигн, зуг тана давтад сурсн зүткмжд тер босад сурсн юмитн өгх. ⁹Тегэд чигн Би таднд келжәнәв: Сурад бээтн — сурситн өгх, хәәһэд бээтн — хәәсэн олж авхит. Үүдинь цокжатн — таднд тәәлж секх. ¹⁰Сурад бээсн күн — сурсан авчана. Хәәһэд бээснь — хәәсэн олжана. Үүд цокжаснд — тәәлж секжәнә. ¹¹Көвүнтн заһс сурхла, үрндән заһсна ормд хорта моһа өгх эцк тана дунд олдхий? ¹²Көвүнтн өндг сурхла, ямаран эцк терүнд чим хорха өгх? ¹³Кемр тадн килнцтә бээввчн, эврәннь үрндән сән белг яһж өгхинь меднәт, тиигәд чигн тана Теңгрин Эцк Эрүн Сәкүсиг сурсн әмтнд өгх, — гив.

Исус эс гиж Баал-Зебуль?

¹⁴ Нег дэж Исус күүг келн уга кедг хар сәкүсиг нег күүнәс һарһж көөв. Хар сәкүсн һархла, тер күн үг келдг болв. Цуглрсн әмтн алң болцхав. ¹⁵ Зәрмснь: «Эн хар сәкүснә нойна Баал-Зебулин* күчәр хар сәкүсдиг көөнә» гиж келв. ¹⁶ Зәрмснь Исусиг сөрхин төлә тенгрин онц өвәрц темдгүд үзүл гиж сурцхав.

¹⁷ Исус теднә уха-санаһинь медәд:

– Дотран дөөлддг алвт болһн хоосрад ирх. Дотран таардго гер бүл болһн әнгрәд буурад одх. ¹⁸ Кемр эрлг бийлөһөн дөөлддхлә, терүнә йосн нутг яһж торч бөөхмб? Тадн Намаг Баал-Зебулин күчәр хар сәкүсдиг көөжәнә гиж келжәнәт. ¹⁹ Кемр Би Баал-Зебулин күчәр хар сәкүсдиг көөхлә, тана сурһульчнр ямаран күчәр тедниг һарһж көөжәхмб? Тер учрар тана сурһульчнр тана зарһчнр болтха! ²⁰ Кемр Би хар сәкүсдиг Бурхна һарар көөжәхлә, Бурхна йосн тадн тал ирснь лавга мөн. ²¹ Кемр ик чидлтә болн зер-зевтә күн эврәннь герән харж хәләхлә, терүнә өлг-әднә әәмшг уга һазрт бәәнә. ²² Зуг кемр терүнәс ик чидлтә күн дәврәд, эзинь дөөләд, эзнә нөөлсн зер-зевинь булаһад ди-илхлә, геринь тонад, өлг-әдинь хулхалж авх. ²³ Нанта эс бөөсн күн Нанта сөрүд бәәнә, Нанта хурадго күн тарана.

Хар сәкүсн хәрү ирсинь

²⁴ – Хар сәкүсн күүнә дотрас һарн хагсж одсн кәдә эргәд, амрх орм хәәнә, зуг олхш. Тиигхлә тер: «Урдк бөөсн герүр би хәрү йовнав», – гинә. ²⁵ Терүг хәрү ирхләнә, гернь сәвүрдсн, цевр болна. ²⁶ Тегәд хар сәкүсн һарч йовад, бийәсн ик догшн до-лан хар сәкүсдиг дахулж авч ирнә. Тедн ирәд күүнә дотр бүүрлнә. Аштнь күн урдкасн үлү му бәәнә, – гив.

Йосн кишг

²⁷ Исусиг тиигж келжәсн цагла нег күүкд күн олна заагас:

– Таниг һарһад өксн әктн буйн-кишгтә! – гиж хәәкрв.

²⁸ – Бурхна үг сонсад күцәдг әмтн буйн-кишгтә! – гиж Исус хәрүднә келв.

---

* *Баал-Зебуль* гидг үг батхнын нойн гиж орчулгдна; эн эрлгин онг-дан нерн.

Онц темдгүдин тускар

²⁹ Эмтн улм икэр хурцхав. Исус эклэд келв:

— Эн үйин эмтн хар саната. Эдн Бурхна онц темдг сурна, зуг ээлдэч Йонан темдгэс үлү талдан темдгүд теднд Бурхн өшго. ³⁰ Тер юнгад гихлэ, ямаран кевэр Йона Ниневин эмтнд онц темдг болв, тиим кевэр Күмни Көвүн эн эмтнд онц темдг болх. ³¹ Зархин өдр өмн үзгин һазрин хатн эн цагин үйртэ босад, эдниг гемшэх. Юнгад гихлэ, тер ик холас Соломон хаана цецн уха авхар ирлэ. Энд болхла Соломонас ик алдр күн бөөнэ. ³² Зархин өдр Ниневин эмтн эн цагин үйртэ босад, эдниг гемшэх. Тедн Йона келсн үгинь сонсад, килнцтэ жирһлэн үлдэцхэв. Энд болхла Йонас ик алдр күн бөөнэ.

Цогц-махмудын шам

³³ — Кен чигн күн шам шатачкад эмтнд үзгдгго һазрт тэвхш, савар терүг бүркхш. Цуһар герл үзтхэ гихэд, шаман тэвц деер тэвнэ. ³⁴ Нүдн — күүнэ шам мөн, кемр нүднчн цевр болхла, чи герлэр дүүрхич. Кемр чини нүдн бузр болхла, чи таг харһуһар бүркэтэч! ³⁵ Болһатн! Тана дотрк герл харһу болвза? ³⁶ Тер төлэд кемр чи герлэр дүүрхлэ, болв чини нег чигн мөч харһуд эс бөөхлэ, шам чамаг герлтулдг метэр чи герл өгхич, — гив.

Паршмудыг болн закана багшриг бурушалһн

³⁷ Исус эмтиг сурһсн хөөн нег парш Терүг гер талан хот уулһ-хар дуудв. Исус герт ирэд, ширэн өөр орм эзлэд суув. ³⁸ Терүг хотын өмн һаран эс уһасинь үзэд парш алң болв. ³⁹ Зуг Исус терүнд:

— Тадн паршмуд ааһ-савиг һазаһаснь арчнат, тадна дотрк болхла ховдг бөөдлэр болн хар санаһар дүүрн! ⁴⁰ Ухан уга эмтн! Һазакинь үүдэсн Үүдэч дотркинь чигн үүдэсн биший? ⁴¹ Угатыя-яду эмтнд бөөснэсн һуульһ өгтн, тиигхлэ цуг юмнтн цевр болх. ⁴² Паршмуд, тадн зовлнган эдлхит! Тер юнгад гихлэ, тадн тэрсн мятас, рутас* болн нань чигн ноһанас арвдгч хүвинь Бурхнд

---

* *Рута* — хотын амт ясхин төлө олзлдг, оньдинд көк бөөдг каңкнсн үнртэ урһмл.

цуглуулж өгнөт. Зуг Бурхна зарниг болн дурин кергтэн авхшит. Талдан кергиг мартлго эн кергэн күцэх зөвтэт. ⁴³Тадн зовлнган эдлхит, паршмуд! Юнгад гихлэ, тадн хургин герт хамгин сэн орм эзлнэт, талвнд эмтн таднла мөндлхлэ, тадн дурга болнат. ⁴⁴Тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн эс темдглсн үкэрлэ эдл. Терүг эмтн деерэснь ишкв чигн ю ишкжэхэн медхш, – гиж келв.

⁴⁵Закана багшнрин негнь:

– Багш! Та иигж келэд мана тускар бас му келжэнэт! – гив.

⁴⁶Исус хэрүднь:

– Тадн закана багшнр бас зовлнган эдлхит! Юнгад гихлэ, тадн эмтнэ нурһнд дааж болшго аца тэвнэт, зуг бийстн теднд хурһан чигн көндөж нөкд болхар төрүц седхшит. ⁴⁷Тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн ээлдэчнрт бумб тэвнэт, зуг тана өвк эцктн тедниг алдг билэ. ⁴⁸Тадн эврәннь өвк эцкнриннь кесн үүллэ зөвшэржэхэн герчлжэнэт: тедн ээлдэчнриг алдг бээсмн, тадн болхла ээлдэчнрт бумб тэвнэт. ⁴⁹Бурхн цецн-ухаһарн иигж келсмн: «Би эмтнүр ээлдэчнриг болн апостолмудыг илгэнэв, зуг теднэ зөрмнь алад уга кех, зөрмнь көөх». ⁵⁰Тегэд чигн нарт делкэ үүдснэс авн цуг алгдсн ээлдэчнрин цуснд эн үйин эмтн бурута: ⁵¹Абелин цуснас эклэд тэклин ширэн болн Бурхна герин хоорнд асхрсн Зехарьян цусн күртл. Эн үйин эмтн энүнэс көлтэ лавта тооцаһан өгх гиж үнэр келжэнэв. ⁵²Закана багшнр, тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн Бурхна номин медрлин түлкүр авлат. Тадн бийстн медрл угат, болв медрл хэсн эмтнд оньдин харш болнат, – гиж келв.

⁵³Исусиг тендэс һарад йовсна хөөн закана багшнр болн паршмуд Терүнд уурлад, олн зүсн сурврмуд өгв. ⁵⁴Тедн Исусиг хавхлж бэрхэр седцхэв. Келсн үгэс тедн буру, эндү хөөв.

Паршмудын экнэс саглти

12 Тер саамд кесг миһнн эмтн цуглад, хоорндан шахлдад зогсжасн цагт Исус сурһульчнртан эклэд иигж келв:

– Паршмудын искэдг экнэс бийэн саглж йовтн, эннь чирэ хэлэлһн мөн. ²Нег чигн эс илдкж секгдсн далд юмн уга, нег чигн эс тээлгдсн нууц уга. ³Харһуд тана келсн үгмүд өдрин гегэнд соңсгдх, гер дотр күүнд шимлдж келсн үгмүд герин ора деер чанһур хээкрж соңсгдх, – гив.

Кенэс ээх кергтэ?

⁴ – Үүрмүд мини! Күүнэ бий цогциг алдг эмтнэс бичэ ээтн, цаарандан тедн энүнэс даву юм кеж чадшго, – гиж Би таднд келжэнэв. ⁵ Кенэс ээх кергтэһинь Би таднд келж өгсүв: Бурхнас ээтн, Тер тадна цогцитн алад, мөңк һалд чигн тадниг хайж чадх. Тиим гиж келжэнэв. Бурхнас ээтн. ⁶ Хойр деншгэр тавн богшурһа хулдгдна эсий? Зуг тедниг чигн Бурхн мартсн уга. ⁷ Тадна толһан үсн чигн тоота! Бичэ юмнас ээтн: Тадн Бурхнд кесг богшурһаһас даву үнтэт.

Исусиг һолһн

⁸ – «Би Исусин» – гиж эмтнэ чирэд ил келсн күүнэ тускар «Мини» – гиж Бурхна элчнрин өмн Би, Күмни Көвүн, илднь келхв, – гиж таднд келжэнэв. ⁹ «Би Исусин бишв» гиж эмтнэ чирэд илэр келсн күүнэ тускар «Эн күн Мини биш» гиж Би Бурхна элчнрин өмн гөрдж келхв. ¹⁰ Күмни Көвүнэ өмнэс үг келсн күн болһна килнцнь тэвгдх. Зуг Эрүн Сәкүснэ тускар му келсн күүнэ килнцнь төрүц тэвгдшго. ¹¹ Кемр хурлур тадниг һардачнрин болн йос бөрдг эмтнэ өмн авч ирхлэ, ю, яһж хэрүцхэн, ю келхэн сана бичэ зовтн. ¹² Тер цагт Эрүн Сәкүсн таднд ю келхитн зааж өгх, – гив.

Ухан уга байн күүнэ тускар

¹³ Олна заагас нег күн Исуст:

– Багш! Мини ахдм өнчөн нанла хуватха гиж келтн, – гив.

¹⁴ Исус:

– Кен Намаг тадна зарһ кехин төлэ эс гиж тадна өнч хувахин төлэ төвлө? – гив.

¹⁵ Цааранднь бас немж:

– Болһатн! Бичэ хатуч болтн! Күүнэ жирһлин чинрнь байн зөөрт биш, – гиж келв.

¹⁶ Дәкәд эмтнд үлгүрләд келв:

– Нег байн күүнэ һазр ик урһц өгв. ¹⁷ «Ода ю кехм болхв? Хураж авсн буудяг хадһлх орм чигн уга» гиж тер санв. ¹⁸⁻¹⁹ «Би эврәннь хуучн буудя хадһлдг бээриг хамхлад, шин өргн бээр кенэв. Тер өмнкәс ик болх, тенд буудя болн өлг-эд хадһлх орм дала болх. Ода чамд кесг жилмүдт күрх зөөр бөөнә. Ууһад,

идэд, байртайар амрад жирхэд бэ гиж келж болжана. Тиигхлэ иигж кенэв» гиж тер шиидв. ²⁰Зуг Бурхн терүнд: «Ухан уга күн! Эн сө чини эмичн чамас булаж авх. Тиигхлэ чини белдсн зөөрэс ямаран олз болхмб?» – гив. ²¹Кен чигн Бурхна зөөриг авлго, бийдэн талдан зөөр хураһад хоршулад бөөхлэ, тер ухан уга байнла эдл болна.

Бурхнд нээллһнэ тускар

²²Цааранднь Иус эврәннь сурһульчнртан иигж келв:

– Тегэд чигн таднд Мини келжэхм эн: эмд бөөхин төлө хот кергтэ гиж, бий цогцин төлө өмсх хувц-хунр кергтэ гиж бичэ зовад бөөтн. ²³Жирһл хотас деер, цогц болхла хувцнас деер. ²⁴Керэ шовудыг хэлэхэд ухалтн, тедн тэрэ тэрхш, хадхш, буудя хураж хадһлхш, тер бийнь Бурхн тедниг тежэнэ. Тадн болхла Бурхнд эн шовудас ик үлү үнтэ болжанат. ²⁵Зовснас иштэ тадн дундас кентн чигн эмн жирһлэн бичкн зуур утдулж чадхий? ²⁶Кемр тиим баахн юмиг күцэж эс чадхла, ю хээж тадн наадкиннь төлө зовад бөөнэт? ²⁷Бамб цецг яһж урһдгинь хэлэхэд ухалтн. Эн көдлхш, утц ээрхш. Зуг Соломон хан ик алдр бөөсн бийнь тер цецгэхэс үлү сээхн хувц өмсэд уга билэ гиж Би таднд келжэнэв. ²⁸Кемр Бурхн эндр урһад бөөдг, манһдур һалд шатх урһмлыг тиигж кеерүлж хувц өмскхлэ, тадниг баһ итклтэ улсиг энүнэс деер хувцлхм бишви? ²⁹Ю идхмб, ю уухмб гиж бичэ зовад санад бөөтн! ³⁰Килнцтэ улс цуг энүнэ төлө көөлдөд бөөнэ, Теңгрин Эцктн таднд юн кергтөһинь сөөнөр меднэ. ³¹Түрүн даранднь Бурхна йосиг хөөтн, наадкиннь болхла таднд Бурхн немж өгх. ³²Мини цөөкн улс, бичэ ээтн, тана Эцк таднд эврәннь орн-нутган өгх саната. ³³Эврәннь өлг эдэн хулдад, мөнгөн угатя-яду эмтнд хуваж өгтн. Төрүц элдго кетч белдтн. Чилшго үнтэ зөөрэн теңгрт хоршулж хадһлтн: тенд хулхач чигн күршго, гүр чигн терүг идж үрөж чадшго. ³⁴Тана зөөр бөөсн һазрт седкл-санантн бөөнэ, – гив.

Серглиц мухла

³⁵– Хувцнтн бүслэтэ, шамтн шаталһата бөөтхэ! ³⁶Хүрмэс эзэн күлэжэсн зарцнрла эдл болтн. Эзнтн ирэд, үүд цокхла, тер дарунь үүдэн секж чадх арһта болтн. ³⁷Эзнь ирэд, зарцнран серглиц бөөсинь үзхлэ, тер зарцнр буйн кишгтэ! Би үнэр келжэнэв, эзнь

бийнь хувцан бүслэд, ширэ деер хот тэвэд тедниг дуудад тоох. ³⁸Кемр сөөни өрөллэ эс гиж терүнэс ора цагла ирсн эзн зарцн-ран белн бээсинь үзхлэ, тедн буйн кишгтэ. ³⁹Дэкэд болхла кемр хулхач орж ирх цагинь герин эзн медхлэ, тер дэврэд орсн хулхачиг герүрн тэвшго билэ. ⁴⁰Тадн бас белн болтн, юнгад гихлэ, Күмни Көвүн тадниг эс күлэжэсн цагт күрэд ирх, – гив.

⁴¹Пётр сурв:

– Багш, Та эн үлгүриг һанцхн маднд аль цуг әмтнд келжәнт.

⁴²Деед Эзн иим хөрү өгв:

– Нөөлвртэ цецн гер һарддг күн гисн кемб? Тиим күүнд эзн наадк зарцнрт цагтнь хотынь кемжәһөр өгхиг даалһв. ⁴³Эзнь ирэд, зарциг тиигж кергән күцәжәсинь үзхлэ, тер зарц буйн кишгтэ болх. ⁴⁴Би таднд үнөр келжәнөв, эврәннь өлг-эдән чигн Эзн терүнд лавта даалһж өгх. ⁴⁵Зуг кемр зарц: «Мини Эзн кесгтән иршго» гиж санад, наадк зарцнриг, залу болн күүкд улсиг цокад, әркән ууһад, нээрән кехлэ, ⁴⁶тиим зарцин эзн терүг эс күлэжәсн өдрт, эс меджәсн цагт ирх. Эзнь шүрүһәр терүг цаажлад, иткл уга зарцнрин бөөх һазрур йовулх. ⁴⁷Эзнә таалыг медә бөөж, зуг бийән белддго болн таалынь күцәхәр седдго зарц өршәнгү угаһар цокулх. ⁴⁸Болв кемр эзнә таалыг меддго, зуг заслгдх йовдл һарһсн зарц баһар цокулх. Дала юм өггдснәснь икәр некгдх. Ик керг даалһгдснәснь икәр некж сургдх, – гив.

Исус йилһж салһна учр

⁴⁹– Би орчлнд һал авч ирхәр ирлөв. Тер шулуһар икәр падр-тха, гиж санжанав. ⁵⁰Би кирслгдх зөвтөв, тегәд чигн тер керг эс күцтл зовжанав. ⁵¹Тадн Намаг эн орчлнд эв авч ирв гиж санжант? Уга! – гиж Би келжәнөв. Би әмтиг йилһж салһхар ирв. ⁵²Эн цагас авн тавн күүтә гер-бүл хоорндан йилһрэд салх. һурвнь хойрин өмнәс эс гиж хойрнь һурвна өмнәс босх. ⁵³Эцкнь көвүнә өмнәс, көвүнэ эцкиннь өмнәс босх, экнь күүкнә өмнәс, күүкнь экиннь өмнәс, хадм экнь бериннь өмнәс, бернь хадм экиннь өмнәс босх, – гиж Исус келв.

Цагин темдгүд

⁵⁴Исус олн әмтнд иигж келв:

– Нарн суух үзгт үүл үзхлөрн, хур орх, гиж тадн келнәт, тегәд хур орна. ⁵⁵Өмн үзгин салькн үлэхлэ, тадн халун болх, гиж

келнэт, — халун болна. ⁵⁶Хойр чирэтнр! Тенгр һазр хойриг шинжлж хэлэхэд, тадн ямаран өдр болхинь медж чаднат, болв ямаран цаг ода ирсинь тадн медж чадхшит.

Эврэннь өшэтнлэхэн эвцд

⁵⁷— Тадн бийэн шинжлж хэлэхэд, үннь юундв гиж юнгда эс ухалнат? ⁵⁸Өшэтнлэхэн зархин герүр йовхларн, зууран тадн терүнлэ эвинь олхан хээтн эс гиж тер тадниг зарһчин медэнд өгх, зарһч тадниг харулын харт бэрүлх, тедн болхла тадниг бэрэнд суулһх. ⁵⁹Үлдсн шаалыг күртлэн эс өгтл, тадн тер бэрэнэс сулдж харч чадшгот, гиж Би таднд келжэнэв, — гиж Исус келв.

Үкш уган төлө килнцтэ жирһлэн үлдэти

13 Тер цагт Исус тал эмтн ирэд Һалилья улсла ю учрсиг келж өгсмн. Пилат тедниг сүмд тэкл тэксн цагт тер эмгнэ цусиг сетрэ малын цуснла холяд ниилүлж. ²Исус хэрүдн иигж келв:

— Эн Һалилья улс наадк Һалилья эмтнэс хамгин килнцтэ болад тиигж зовагдж гиж тадн санжадг болвзат? ³Уга, зуг кемр тадн килнцтэ жирһлэн эс үлдэхлэ, тадн бас үкхит! — гиж Би таднд келжэнэв. ⁴Шилоахин бөөшнгин дора даргдад үксн арвн нээмн күүнэ тускар ю келж болхмб? Тедн Ерусалимин наадк эмтнэс үлү килнцтэ бээсмн гиж санжадг болвзат? ⁵Уга. Зуг Би таднд келжэнэв, кемр тадн килнцтэ жирһлэн эс үлдэхлэ, тадн бас үкклэ харһхит! — гив.

Урһц өгдгө инжр модна тускар

⁶Цааранднь Исус үлгүрлэд иигж келв:

— Нег күүнэ уста үзм урһдг һазрт инжр гидг модн урһж. Нег дэкж эзн инжр модна темс хэлэхэр йовв, зуг олж чадсн уга. ⁷Тиигхлэ тер күн көдлөчдэн: «Би һурвн жилдэн инжр темс өгнү угай гиж хэлэхэр нааран ирнэв, болв темсн уга болна. Чавчад хайчк энүг, эн модн ю хээж өнгөр энд орм эзлхмб?» — гиж келнэ. «⁸Эзн минь, дэкэд нег жилд энүгэн үлдэтн. Би эн һазриг шеегэр бордад малтнав, ⁹дарук жилд модн темс өгхн болвза, кемр темсн уга болхла, энүг чавчад хайчкхмн», — гиж көдлөч хэрү өгв.

Бемб өдр күүкд күүг эдгэлһи

¹⁰ Бемб өдр Исус нег хурлд эмтиг сурһла. ¹¹ Тенд нег күүкд күн бээж. Тер арвн нөөмн жилд гемин сәкүснд эзлгдсн бээж. Күүкд күн йосндан нурһан һооднь тинилһж чаддго, бөгдһр нурһта бээж. ¹² Исус терүг үзэд, дуудж авад:

– Эгч минь! Чи эврәннь өвчнөсн сулдвч! – гиж келв.

¹³ Исус күүкд күүнә толһа деернь һаран тэвв, тернь даруны нурһан тинилһэд, Бурхнд магтал өргв. ¹⁴ Хурлын һардач Исусиг бемб өдр кү эдгэв гиһэд уурлв. Тер ирсн эмтнүр хэләһэд:

– Көдлмш кехин төлә зурһан өдр бөөнәлм! Бийән эмнүлхин төлә бемб өдрлә биш, наадк өдрмүдт ирцхәтн! – гиж келв.

¹⁵ Хәрүднь Исус терүнд:

– Хойр чирәтә эмтн! Бемб өдр тадн царан эс гиж элжгнән хашаһасн һарһад, услхар һолур туунат. Тиим эсий? ¹⁶ Энтн Абрахамин бүләс һарсн күүкн, эрлг энүг арвн нөөмн жилдән күлчксн бәрж. Тегәд эн күүкд күүг бемб өдр сулдххмн биш билү? – гиж сурв.

¹⁷ Исусиг келснә хөөн Терүнлә өшәркжәсн эмтн ичәд эмәв, наадк улс цугтан кесн өвәрцднь икәр байрлцхав.

Горчсин экнә тускар

¹⁸ Цааранднь Исус:

– Бурһна йосиг юунла дүнцүлж болхмб? Тер ямаран гиж санжанаһат? ¹⁹ Бурһна йосиг эврәннь герин һаза тәрсн горчсин экнлә дүнцүлж болхмн. Тер экн нигтәр урһад, ик гидг моднд хүврв, тенгрин шовуд нисж ирәд, терүнә ац деернь үүрән ясдг болв, – гиж келв.

Өдмгин экнә тускар

²⁰ – Бурһна йосиг бас юунла дүнцүлж болх? – гиж Исус дәкәд сурв.

²¹ – Тертн һуйрт искәчксн экнлә әдл, күүкд күн терүг авад дөчн килограмм һуйрт тәвнә. Тер һуйр өсж одна, – гив.

Уутьхн үүдн

²² Исус балһсд, селәд эргәд, эмтиг сурһж йовсмн. Исус Ерусалимур темцәд йовж. ²³ Нег күн Терүнәс:

– Тана зергәс! Цөн улс авргдхий? – гиж сурв.

Исус иим хэрү өгв:

²⁴– Уутьхн үүдэр орхар зүтктн, тер юнгад гихлэ, кесг эмтн орхар седх, зуг орж чадшго. ²⁵Герин Эзн босад үүдэн хаахла, тадн үүднэ ца зогсад, үүдинь цокад келхит: «Деед Эзн, буйн болтха, үүдэн маднд сектн!» Зуг «Би тадниг чигн медхшв, альдас тадн ирситн чигн медхшв!» – гиж Тер келх. ²⁶Тиигхлэ тадн келхит: «Бидн Танла хамдан сууж хот уулавидн, Та мана уульнц болһнд сурһлат». ²⁷«Би тадниг чигн, альдас тадн ирситн чигн медхшв. Му үүл кесн эмтн Нанас хооран хартн», – гиж Тер хэрүдн келх. ²⁸Абрахамиг, Ицхакиг, Яковиг болн цуг аэлдэчнриг Бурхна орн-нутгт үзхлэрн, зуг тадн тендэс көөгдсэн медэд уульхит, шүдэн хэврхит. ²⁹Кесг эмтн зүн, барун, ар, өмн үзгэс ирэд, Бурхна орн-нутга нээрт орман эзлх. ³⁰Тодлж автн: зэрм сүүлкннь түрүнкннь болх. Түрүнкннь сүүлкннь болх, – гив.

Исус Ерусалимин тускар харм төрж уульв

³¹Тер цагт нег цөөкн паршмуд Исус тал өөрдэд:

– Эн һазрас эрл, талдан һазрур йов, тер юнгад гихлэ, Херод чамаг алхар седжөнө, – гиж келв.

³²Исус иим хэрү өгв:

– Тер алач аратур йовад, иим үг келтн: Би хар сәкүсдиг эндр-манһдур чигн көөһэд, эмтиг эдгэхв, болв һурвдгч өдртн кERGән дуусхв. ³³Юн учрв чигн Би эндр, манһдур, нөкэдүр, цааранднь чигн эврәннь үүлэн күцэх зөвтэв, юнгад гихлэ, Ерусалимас даву талдан үкх һазр аэлдэчд уга! ³⁴Хөөрн Ерусалим, Ерусалим! Чи аэлдэчнриг уга кенәч! Чам тал илгәсн эмтиг чо-луһар цокж алнач! Кедү дөкж Би чини үрдүдиг, һуужмулмудан живр доран цуглулсн така мет цуглулхар седлэв. Тедн тиигхәр седсн уга! ³⁵Тер учрар тана гер хоосн болтха! Би таднд келжәнәв: «Деед Эзнә нерн деерәс ирснь әдстә!» гиж келтл Намаг үз-шгот! – гив.

Паршин герт

14 Бемб өдр Исус нег байн паршмудын ахлагин герт хот уужасмн. Паршмуд Исусиг шинжлж суусмн. ²Терүнә өмн усн хавдр өвчтә күн сууж. ³Исус паршмудас болн закана багшһрас:

– Бемб өдр эдгәх йосн бөөнү аль угай? – гиж сурв.

⁴Цуһар тагчг бөөв. Тиигхлэ Исус гемтэ күүг дуудад, эдгәһэд йовуль. ⁵Цааранднь Исус:

– Кемр тана көвүн эс гиж цар бемб өдр худгт унхла, тадн тер дарунь йовад, терүг худгас һарһж авхит, тиим эсий? – гиж сурв.

⁶Тедн хәрүднь ю келхән медж чадсн уга.

Гиичнрин болн эзнэ тускар

⁷Эмтиг ширән өөр күндтэ орм эзлхәр шунжасинь үзэд, Исус теднд үлгүрлэд иигж келв:

⁸– Кемр чамаг хүрмин нээрт дуудхла, күндтэ орм эзлхәр бичэ зүтк, тер юнгад гихлэ, чамас деер күндтэ күн тер хүрмд дуудгдсн болх. ⁹Тиигхлэ чамаг болн тер күүг дуудсн эзн өөрдэд иигж келх: «Эн күнд зэ һарһ» гих. Тиигхлэ чи ичэд хамгин му ормд суух зөвтэ болхич. ¹⁰Хүрмд дуудсн цагла хамгин ардк ормд су, чамаг дуудсн эзн ирэд: «Үүр минь, одад күндтэ ормд су», – гиж келх. Тиигхлэ чи эмтнэ чирэд ачга күн болж үзгдхич. ¹¹Кен чигн бийән деешлхлэ – дорацулгдх, болв кен чигн бийән дорацулхла – деешлх.

¹²Дәкэд Исус Терүг дуудсн паршд иигж келв:

– Чи үдин эс гиж асхни хотд үүрмүдән, ахран, элгн-садан эс гиж хам-хоша бээдг байн эмтиг бичэ дууд. Яһад гихлэ, тедн чамаг бас дуудад, тадн хоорндан өрн уга болхит. ¹³Чи нээрән кехләрн угатя, эрмдгтэ, доһлң болн сохр эмтиг дууд. ¹⁴Тиигхлэ чи буйн кишгтэ болхич. Тедн чамаг хәрү дуудж чадшго, зуг чик седклтэ эмтнэ әмдрллһнә өдрт чини өгсн юмн чамд хәрү ирх.

Алдр ик нәэрин тускар

¹⁵Цуг энүг соңссн гиичнрин дундас нег күн Исуст:

– Бурхна орн-нутга нээрт орхнь буйн кишгтә! – гив.

¹⁶Исус хәрүднь келв:

– Нег күн ик нәр кеһәд кесг гиичнр дуудв. ¹⁷Нәэрин цаг өөрдхлэ, тер эврәннь зарцан илгәһәд дуудгдсн улст: «Манад иртн. Цугтан белн», – гинә. ¹⁸Тиигхлэ цуһар негдсн кевтәһәр гемән сурцхав. Түрүңкнь: «Би шинкән һазр хулдж авув. Йовад хәлэх зөвтәв. Буйн болтха, буруһм тәвтн», гинә. ¹⁹Дарукнь: «Би арвн цар хулдж авв, тедниг яһж көдлдгинь хәлэхәр йовжанав. Буйн болтха! Гемм тәвтн!» гинә. ²⁰Һурвдгчинь: «Би шинкән гер авв, ирж чадшгов» гинә. ²¹Зарц герүрн ирэд, цугинь эздән келж өгв.

Тиигхлэ герин эзн уурлад зарцдан: «Хотна уулынц, худмж болһнар йовад угатя, эрмдгтэ, сохр, доһлн эмтиг дууд», гиж келв. ²²«Эзн минь, тана келсэр бидн цугинь күцөввидн, зуг бас чигн орм бээнэ», гиж зарц келв. ²³Тиигхлэ эзн зарцд: «Чи хаалһ болн хотна зах болһнар йовад, харһсн эмтиг герүрм дуудад авч ир! Мини герм гиичнрэр дүүртхэ!» гиж закв. ²⁴Урднь дуудгдсн эмтнэс нег чигн күн Нанла төрүц нээрлж чадшго, Би танд келжэнэв, – гив.

Иусин сурһульч гисн кемб?

²⁵Иусла хамдан кесг эмтн йовла, тегэд теднүр хэлөһөд Тер иигж келв:

²⁶– Кен Нан тал ирэд, зуг эк-эцкэсн, гергнэсн, үрдэсн, ахнр-эгчнрэсн, эмн-жирһлэсн үлү деер Нанд дурта эс болхла, тер Мини сурһульч болж чадшго. ²⁷Күн болһн эврәннь кирсэн авч йовад Намаг эс даххла, Мини сурһульч болж чадшго. ²⁸Кемр тадна негнь гер бэрхэр седхлэ, түрүлэд тер сууһад тосхлтыг дуусх мөнгнь күрх угаһинь тоолх биший? ²⁹Кемр онданар кехлэ, тер герин ул тэвэд, герэн тосхж дуусж чадшго болж харх. Энүг үзсн улс терүг наад бэрх. ³⁰«Эн күн герэн эклэд тосхжаһад, дуусж чадсн уга», гиж тедн келх. ³¹Эс гиж нег хан талдан хаанас бийэн харсхар седхлэ, түрүлэд тер сууһад, арвн миңһн цергэрн хөрн миңһн хортна цергиг диилж чадхий гиж ухалх. Тиим эсий? ³²Кемр тер бийэн харсж чадшгоһинь медхлэ, хортн эс өөрдтл эвин тускар сурхар элчнрэн илгэх. ³³Цуг эн тадна туст бас ирлцжэнэ. Кемр танд эн бээсн зөөрм нанд керго гиж эс келхлэ, Мини сурһульчнр болж чадшгот, – гив.

Амтн уга давсн

³⁴– Давсн – сэн юмн, зуг кемр давсн эврәннь амтан геехлэ, юуһар амтын орулхмт? ³⁵Тиим давсн юмнд керго болна, һазр ясруллһнд чигн тер тус болшго. Энүг күн авад хайчкна. Соңсхар седснь соңстн! – гив.

Төөрсн хөөнэ тускар

15 Алв цуглулдг болн килнцтэ кесг эмтн Иусиг соңсхар ирцхэв. ²Паршмуд болн закана багшнр уурлад келцхэв:

– Тер килнцтэ эмтиг тосад, теднлэ хот уужана.

³Тиигхлэ Иус хэрүднь иим үлгүр өгв:

⁴— Үлгүрлхд, таднас кен чигн зун хөөтө болтха, тер зун хөөнэс негнь төөрэд геедрсн болтха. Йирн йисн хөөһөн кеер үлдэчкэд, геедрсн хөөһөн олтлан хээж йовхит эсий? ⁵Тер хөөһөн олж авад, байрлад, ээм деерэн үүрэд, ⁶герүрн ирчкэд, үүрмүдиг болн өөрэн бээсн эмтиг дуудад иигж келхит: «Нанла хамдан байрлтн! Би геедрсн хөөһөн олж авув!» ⁷Чик седклтө күн Бурхнас гемэн сурх нанд керг уга, гиж ухална. Болв теңгрт чик седклтө йирн йисн күүнэ төлө биш, зуг килнцтө жирһлэн үлдэсн негхн күүнэ төлө ик байр болх, — гиж келв.

Геедрсн мөңгө тускар

⁸— Кемр күүкд күн арвн үнтө цаһан мөңгө бөөһөд, негинь геелэ, тер мөңгөн эс олтл шам шатаһад, мөңгөн сөөнөр хөөһөд, герэн сөвүрдхий? ⁹Зуг мөңгөн олж авларн, үүрмүдиг, хам хоша бээсн күүкд улсиг тер дуудад, «Нанла хамдан байрлтн! Би геесн мөңгөн олж авв» гиж келх. ¹⁰Тиим кевэр Бурхна элчнр килнцтө жирһлэн үлдэсн негхн күүнэ төлө чигн байрлцхах гиж Би таднд келжөнөв, — гив.

Төөрсн көвүнэ тускар

¹¹Исус цааранднь келв:

— Нег күн хойр көвүтө бээж. ¹²Отхн көвүнэ эцкдэн ирэд: «Аав минь! Өнчин авнав, хүвм нанд өгхитн?» — гинэ. Тегэд эцкнь өнчэн хуваһад, хойр көвүндэн өгчкв. ¹³Цөөкн өдрин дару отхн көвүн өнчэн авад ик хол орн-нутгур йовв. Тендэн тер аля жирһлэр бөөһөд, цуг мөңгөн тоолвр угаһар эдлэд чилэв. ¹⁴Зуг терүнэ мөңгнь чилснэ хөөн тер һазрт ик харһнлт болв. Көвүн дегд икэр түрв. ¹⁵Тер нутгин нег күүнүр көдлмш сурхар ирнэ. Тернь эврәннь һазрт һахас хэрүлх көдлмш өгв. ¹⁶Көвүн һаһад өгсн хотас чигн идхэр седв. Зуг нег чигн күн терүнд нег чигн юм өгдгө бээж. ¹⁷Серл орад тер иигж келв: «Мини эцкин герт кедү зарцнр бөөнө, цуһар дала хотта, би болхла энд харһнад үкчәнэв. ¹⁸Хәрэд эцкдэн келнэв: Аав минь! Би Тенгрин болн тана өмн ик килнц һарһв. ¹⁹Тана көвүн гиж нерэдгдх нанд зөв уга, зуг намаг ода эврәннь зарц гиж тоолтн». ²⁰Цааранднь тер босад, эврәннь эцк талан йовв. Эцкнь терүг ик холас таяд, көвүндэн санань зовад, гертэсн гүүж һарад, көвүһән күзүдэд теврж үмсв. ²¹Көвүн: «Аав минь! Би Тенгрин болн тана өмн ик

килнц харһв. Тана көвүн гиж нерэдгдх нанд зөв уга», – гив. ²²Эцкнь болхла зарцнртан: «Шулуһар йовад, хамгин сээхн хувц авч ирэд, мини көвүндм өмсктн, Харин хурһнднь үнтэ билцг зүүһэд, көлднь буршмгинь өгтн. ²³Нег сэн тарһн туһл авч ирэд алтн, хотан ууһад байр кехмн. ²⁴Мини көвүм эмд уга билэ, ода тер шинэс эмдрв! Гедрж одсн билэ, болв ода олдв!» – гиж келв. Дэкэд тедн ик байр кецхэв. ²⁵Ууһн көвүнь тер цагт кеер бөөж. Герүрн өөрдж ирэд, эмтнэ биилсн, шуугсн ду, байрин айс соңсв. ²⁶Көвүн нег зарциг дуудад, гер дотр юн болжахинь сурв. ²⁷«Чини дүүчн хэрж ирв» гиж тер хэрү өгв. «Көвүнь эрүл-менд ирснд эцкчн тарһн гидг туһл алв» – гив. ²⁸Ууһн көвүнь уурлад, герүрн орхар седсн уга. Тиигхлэ эцкнь һаза һарад терүг: «Ор», гиж дуудв. ²⁹Зуг көвүнь: «Цуг эн жилмүдин туршт би мухла кевтәһәр энд көдлдг билэв, тана келсәр оньдин бөөдг билэв. Та болхла, намаг үүрмүдлөһән байрлтха гиж, мини төлө ямана ишк чигн алсн угат. ³⁰Зуг эн көвүнтн аля күүкд улсла цуг тана мөнг эдлэд чиләһэд, хэрү гер талан ирхлэ, та терүнэ төлө тарһн туһл алвт!» гиж келв. ³¹Көвүн минь, Чи нанла оньдин бөөнөч, нанд бөөсн юмн чини. ³²Зуг ода бидн байрлх зөвтәвидн, тер юнгад гихлэ, чини дүүчн үкэд эмдрв, гедрөд олдв!» – гиж эцкнь келв.

Тоолврта һардачин тускар

16 Исус эврәннь сурһульчнртан келв: – Нег байн күүнд герин һардач бөөж. Тер герин һардачнь терүг мекләд, мөнгинь эдлжәнэ гисн зэнг эзнэ соңсв. ²Эзн һардачан дуудж авад сурна: «Чини тускар соңссм юмб? Чи цааранднь гериг һардшгоч, тегэд эврәннь көдлмшин тооцаһан нанд келж өг». ³Һардач дотран иигж ухалв: «Ода яахмб? Эзн намаг көдлмшәсм һарһжана. Йовад һазр малтж чадшгов, һууль һуухд – ичсм күрнэ. ⁴Зуг кемр намаг эндәс көөхлэ, эмтнэ герт бөөхин төлө ю кехән би меднәв». ⁵Тегэд эврәннь эзнд өртә бөөсн әмтиг нежәд-нежәдәр тер дуудв. Түрүнкәснь: «Мини эзнд чи ямаран өртәвч?» гиж сурв. ⁶«Зун бочк олив тос би чини эзнд өгх зөвтәв», гиж тер хэрү өгв. Һардач терүнд: «Эврәннь өрин цаасан авад, энд сууһад тәвн бочк гиж чикләд бич», гиж келнә. ⁷Дэкэд дарукаснь сурв: «Чи ямаран өртәвч?» «Нег зун тулм цаһан буудя», гиж тер хәрүднь келв. Һардач терүнд: «Эврәннь

өрнө цаасан авад, найн гиж чиклж бич», гинэ. ⁸Эзн бийнь чигн эврэннь итклтэ биш хардачан тоолвртаһар кергэн күцэсинь үзэд таасж буульв. Эн килнцтэ орчлнгин эмтн эврэннь кергтэн Бурхна үрдүдэс даву тоолврта. ⁹Эн килнцтэ орчлнгин зөөрэр үүрмүд олж автн, юнгад гихлэ, тадн угатя-яду болж үлдхлэтн, тедн тадниг мөнк бөөрнд орулх гиж Би таднд келжэнэв. ¹⁰Баһ юмнд итклтэ бөөснь ик юмнд итклтэ болх, баһ юмнд эс итклтэнь ик юмнд иткл уга болх. ¹¹Кемр таднд эн орчлнгин зөөриг күн даалһдго болхла, йосн зөөриг кен таднд даалһхмб? ¹²Кемр таднд эврэннь зөөрэн күн даалһдго болхла, кен таднд тана зөөриг өгхмб? ¹³Нег чигн зарц хойр ээнд заргдж чадшго. Тер негнднь дурго болад, наадкднь дурлх, эс гиж негнднь үнн седжлэрн заргдх, наадкинь оныгтан авшго. Тадн Бурхнд болн зөөр хойрт дегц церглж чадшгот, – гив.

Закан болн Бурхна йосн

¹⁴Мөнгнд дурга паршмуд цуг энүг сонсад, Исусар наад бэрэд суув. ¹⁵Исус теднд:

– Яһж эмтнэ өөр бийдэн зөв өгхөн тадн меднэт, зуг Бурхн тадна зүркиг медэд бөөнэ. Эмтн чинртэ гиж тоолдг юмиг Бурхн жигшүртэ юмнд тоолна. ¹⁶Закана болн ээлдэчнрин цагнь Йохана өмн билэ, ода болхла Бурхна йосна тускар Сэн Зэңг тархагджана, болв ик зунь тенд орхар шунна. ¹⁷Зуг закана хамгин бичкн үзгнь уга болхас урд тенгр һазр хойр түрүлэд уга болх. ¹⁸Эврэннь гергнэсн салат ондан күүкд кү авсн күн, күүнэ гергтэ дерэн негдүлнэ, залуһасн хэрсн күүкд кү авсн залу бас тиим килнц һарһна, – гив.

Байн күн болн Лазарь

¹⁹– Нег байн күн бөөж. Тер күн үнтэ күрц улан хувц өмсдг, сэн-сөөхн болн оньдиндэн байрта-бахта бөөдг сэнж. ²⁰Лазарь гидг нег яду күн бас бөөж. Тер шархта болад, байн күүнэ герин үүднэ өөр кевтж. ²¹Тер байн күүнэ идснэ шавхринь болн хотын үддлинь идхэр седж. Нохас ирэд терүнэ шархинь доладг бөөж. ²²Һуульһнч Лазарь нас барсна хөөн Бурхна элчнр терүг Абрахамин орнур авч одв. Байн күүнэ наснь бас чилэд, терүг эмтн оршав. ²³Тер үклин һазрт тусж, тендэн дегд икэр зовлң эдлэд,

деегшэн хэлэхэд, ик деер тенгрт Абрахамиг үзв, өөрнь Лазарь бөөж. ²⁴ Байн күн: «Аав минь! Абрахам, намаг хээрлит! Лазариг нааран илгэhit, тер эврэннь хурхан уснд норһад, мини келндм күргтхэ, тер юнгад гихлэ, би эн һалд ик зовлң эдлжэнэв», гиж дуудв. ²⁵ Зуг Абрахам хэрүднь: «Көвүм минь, тодл, чи эврэннь жирһлден сөөһөн эдллэч, Лазарь болхла басл муулян эдллэ. Ода тер энд амулң жирһлөн олв, чи болхла зовжанач. ²⁶ Дөкөд болхла, Чи ма хойрин хоорнд ик гүн садрг бөөнэ, болв кен чигн чам тал йовхар седвчн, йовж чадшго, чамас мадн тал күн давшж һарч чадшго», гиж келв. ²⁷ Тиигхлэ, эцк минь, Лазариг мини эцкин гер тал илгэтн, ²⁸ юнгад гихлэ, нанд дөкөд тавн ах-дү бөөнэ. Тедниг эн зовлңта һазрт бичэ тустха гиһэд тер йовад урдаснь медүлтхэ», гиж байн күн хэрүднь келв. ²⁹ «Теднэд Моше болн аэлдэчнр бөөнөлм. Ах-дүүнрчн тедниг соңстха», гиж Абрахам келв. ³⁰ «Уга, Аав минь Абрахам, үксн эмтнэс негнь болвчн теднүр одсн болхла, тедн килнцтэ жирһлөн үлдэх билэ», гиж байн келв. ³¹ Тиигхлэ Абрахам хэрүднь: «Кемр тедн Мошег болн аэлдэчнриг соңсдо бөөсн болхла, үксн күн эмдрв чигн, түүг иткшго», гиж келв.

Килнцин тускар

17 Исус эврэннь сурһульчнртан:
 – Килнцд уңһах йовдл эркн биш учрх, зуг тиим йовдлыг кесн күн басл муулян эдлх. ² Кен чигн эн бичкдүдэс негинь килнцд уңһахла, тер күүнэ күзүнднь теермин чолу бооһад, тенгст хайснь деер болх. ³ Тегэд чигн бийән саглж йовтн! Кемр чини ахчн килнц кехлэ, терүнд илднь кел. Кемр тер килнцтэ жирһлөн үлдэхлэ, килнцинь тэв. ⁴ Кемр тер чини өмнэс өдрт дола дөкж килнц кеһэд, дола дөкж чам тал хэрү ирэд бурутав гихлэ, геминь тэв, – гив.

Итклин тускар

⁵ Нег дөкж апостолмуд Деед Эзнэс:

– Мана итклиг икдүлтн! – гиж эрж сурв.

⁶ Исус иим хэрү өгв:

– Кемр тана иткл горчсин экнлэ эдл болхла, тадн эн инжр моднд: «Бөөсн ормасн унгарн сүһлгдэд, тенгсин уснд орж

урһ» гиж келхлэ, тер тадниг сонсх билэ. ⁷Үлгүрлхд, танад назр хаһлдг, эс гиж хө хөрүлдг зарц күн бөөнө. Түүг кеерэс ирхлэ, тадн: «Ор, су, хотан у», гиж келхийт? ⁸Уга, тадн түрүлэд: «Асхни хотан нанд белдэд, хувцан соляд, намаг хот уужатл, зарцин керг күцэ, дэкэд хөөннь эврэн хотан уухич», гиж келхит. ⁹Тадна зарц заасн юмиг күцэхлэ, тадн терүнд ханжанав, гиж келхийт? ¹⁰Тегэд тадн чигн бөөсн даалһвран күцөһөд: «Бидн зөв уга зарцнрвидн, зуг бидн даалһвран күцөввидн», гиж келтн.

Арсна хальдврта гемтэ арвн күүг эдгэлһн

¹¹Ерусалимур йовж йовад, Исус зууран Шамарья болн Һалиля хоорндк межәһәр йовсмн. ¹²Нег хотнд одхлань, Түүнд арсна хальдврта гемтэ арвн күн харһв. Тедн хаалһин ца зогсад:

¹³– Исус Багш, мадниг хээрлит! – гиж чанһур хээкрцхөв.

¹⁴Исус тедниг үзэд:

– Йовад гелнүдт бийән үзүлтн, – гив.

Тедн йовн-йовж, зууран эдгв. ¹⁵Теднө негнь бийән эдгсинь үзэд, хэрү ирэд, Бурхнд магтал өргв. ¹⁶Тер Исусин келднь унад, Терүнд ханлтан өргв. Гемтэ күн Шамарьян келн-күн бөөсмн.

¹⁷Исус терүнәс:

– Арвн күн эдгсн биший? Наадк йиснь яһсмб? – гиж сурв.

¹⁸– Юңгад һанцхн эн хәр күн Бурхиг магтхин төлө хэрү ирсмб? – гив.

¹⁹Дэкэд терүнд:

– Босад йов, чини иткл чамаг аврв, – гив.

Бурхна йосн тана дотртн

²⁰Паршмуд Исусас:

– Бурхна йосн кезә ирхмб? – гиж сурв.

Тер иим хэрү өгв:

– Бурхна йосн кезә ирхинь тадн нүдәрн үзж чадшгот, – гив.

²¹– «Хэлә, тер энд» эс гиж «тер тенд», гиж кен чигн келж чадшго, юңгад гихлэ, Бурхна йосн тадна дотртн, – гив.

²²Цааранднь Тер эврәннь сурһульчнртан иигж келв:

– Цагнь ирхлэ, тадн Намаг, Күмни Көвүг, негхн өдр чигн үзхәр седхит, зуг үзж чадшгот. ²³Өмтн таднд келх: «Тер энд»

эс гиж «Тер тенд», зуг тадн ардаснь бичэ гүүтн, бичэ йовтн. ²⁴Ямаран кевэр һал цөклһн тенгрин нег захас талдан зах күртл цэс гиж гилвкж үзгднэ, тиим кевэр Би, Күмни Көвүн, ирх өдртэн үзгдхв. ²⁵Зуг тер өдр күртл Би кесг зовлң эдлхв, эн үйин эмтн Нанас урвх. ²⁶Ноах бээсн цагла ямаран юмн учрла, тиим юмн Күмни Көвүнэ өдрмүдт учрх. ²⁷Ноахиг керм дотр орн ортл эмтн хотан уулдад, мордлдад, гер авлдад бээдг билэ. Цааранднь усна аюл болад, цуг тедниг уга кев. ²⁸Тиим берк юмн Лот бээсн цагт бас учрла. Эмтн хотан уулдад, хулдад авад, мод суулһад, гер тосхад бээдг бээсмн. ²⁹Зуг Содом балһсиг Лот үлдэсн өдр тенгрэс һал күкр хойрин хур орад, цуг эмтиг уга кев. ³⁰Күмни Көвүн ирхлэ, эмтн бас тиигж бээх. ³¹Тер өдр герин орад суусн цагт кен чигн күн эврәннь хувц-хунран авхар доргшан бичэ бутн. Кеер бээсн күн юм авхар хэрү бичэ иртн. ³²Лотын авалиг санж тодлтн! ³³Эврәннь эмэн харсхар седснь эмэн геехмн, эмэн гееснь терүгэн харсж аврх. ³⁴Би таднд келжәнэв: тер сө унтсн хойр күүнэс негнь авгдх, негнь үлдх. ³⁵Буудя цоксн хойр күүкд күүнэс негнь авгдх, наадкнь үлдх, — гив.

³⁷— Деед Эзн, альд эн учрх? — гиж тедн сурв.

Исус хэрүднь:

— Үксн цогц кевтсн һазрт гекс шовуд цуглрх, — гив.

Зарһч болн белвсн күүкд күүнэ тускар

18 Төрүц цөкрлт уга оньдин зальврх кергтәһинь сурһульчнр медтхә гийһэд, Исус үлгүрлэд келв:

²— Нег балһснд Бурхнас ээдго, эмтиг тевчдго зарһч бээсмн.

³Тенд бас нег белвсн күүкд күн бээсмн. Тер кесг дэжж зарһчд одад, оньдин «Намаг өшәтнәсм харстн!» гийһэд ээрэд сурдг бээж.

⁴Кесгтән зарһч тер күүкд күүг харсхар седсн уга. Зуг аш сүүлднь тер: «Би Бурхнас эәдн угав, эмтиг тевчдн угав, ⁵зуг эн белвсн күүкд күн нанд амр өгчәхш, би энүг харснав эс гиж эн эврәннь эрлһәрн намаг зовах», — гийһэд ухалсмн.

⁶Деед Эзн:

— Му зарһч ю келсинь тадн сонсвт? ⁷Тер учрар Бурхн шүүж авсн эмтиг харсхмн бишви? Тедн өдр-сө уга Терүг дуудна. Бурхн тедниг күләлһэд бээхмб? ⁸Бурхн тедниг шулуһар харсх, гиж Би таднд келжәнэв. Зуг Би, Күмни Көвүн, ирх цагтан эн орчлң деед иткл олж чадхий? — гиж сурв.

Парш болн алв цуглуулдг күн

⁹ Бийэн чик седклтэ күүнд тоолдг болн эмтиг дорацулхдан дурта улст Исус үлгүрлэд иигж келв:

¹⁰ – Хойр күн хол сүмд зальврхар ирсмн бээж. Негнь парш, наадкнь – алв цуглуулдг күн. ¹¹ Парш босад, бийиннь тускар иигж зальврад келв: «Бурхн минь, деермчнрлэ, хар саната, аля-азд эмтнлэ болн эн алв цуглуулдг күүнлэ эдл эс болсндан би Танд икэр ханжанав. ¹² Би долан хонгт хойр дэж мацг бэрдв. Цуг хулдж авсн юмнас арвна нег хувинь Танд өргдв». ¹³ Паршас тедүкнд алв цуглуулдг күн зогсж. Тер теңгр тал хэлэхэсн эәһэд, өрчэн цокад: «Бурхн минь, килнцтэ му намаг хэ-эрлит!» гиж келв. ¹⁴ Парш биш, эн килнцтэ күн килнцэсн сулдж герүрн йовв гиж би таднд келжэнэв. Юңгад гихлэ, кен чигн бийэн деешлхлэ, дорацх, кен чигн бийэн дорацулх-ла деешлх.

Исус болн бичкн күүкд

¹⁵ Эмтн Исусиг эдс өгтхэ гihэд бичкн күүкдөн Терүн тал авч ирдг бээсмн. Сурхульчнр цуг энүг үзэд, эк-эцкнринь хөржэсмн. ¹⁶ Зуг Исус күүкдиг Бий талан дуудад:

– Күүкд Нанур иртхэ. Бичэ эдниг хөртн. Юңгад гихлэ, бичк-дүдлэ эдл улс Бурхна орн-нутгт орх. ¹⁷ Би таднд үнэр келжэнэв: кен чигн күн Бурхна ориг эн бичкн күүкдлэ эдл седклдэн эс авхла, тер төрүц терүнд орж чадшго, – гиж келв.

Байн ахлач

¹⁸ Нег ахлач күн Исусас:

– Буйнта Багш минь! Мөңк жирһл эдлхин төлэ ю кех зөвтөв? – гиж сурв.

¹⁹ – Чи юңгад Намаг буйнта гиж нерэдвч? – гиж Исус сурв, – Банцхн Бурхн буйнталм. ²⁰ «Күүнэ гергтэ дерэн бичэ негдүл», «кү бичэ ал», «хулха бичэ ке», «күүнэ тускар худлар бичэ герчл», «эк эцк хойран күндл» гидг зааврмуд чи меднчи?

²¹ – Цуг эн зааврмудыг би бичкнэсн авн күцэнэв, – гиж тер хэрү өгв.

²² Энүг соңсад Исус келв:

– Зуг негхн юм чамд кех кергтэ. Цуг бээсн зөөрэн хуллад, мөнгинь угатя эмтнд түгэхэд өгчк, тиигхлэ тенгрт байн зөөртэ болхич. Дарунь Нан тал ирэд, Намаг дахад йов.

²³Ахлач цуг энүг сонсчкад гейүрв, тер юнгад гихлэ, тер ик байн бээж. ²⁴Исус терүг гейүрсинь үзэд:

– Байн күүнд Бурхна орн-нутгт күрхд дегд берк! ²⁵Байн күн Бурхна орн-нутгт орхас темөн зүүнэ сүвэр орхнь амр, – гив.

²⁶Энүг сонссн эмтн:

– Тиигхлэ кен аврж чадхмб? – гиж сурцхав.

²⁷Исус:

– Кенд чигн бийэн аврх арн уга, зуг Бурхн байн эмгиг чигн аврх арнта, – гиж хэрү өгв.

²⁸Тиигхлэ Пётр Терүнд:

– Хэлэтн! Бидн ода бээсн юман үлдэхэд Тана ардас дахх-видн! – гив.

²⁹– Би танд үнэр келжэнэв, кемр кен чигн герэн, аваян, ахнран, эк-эцкэн эс гиж күүкдэн Тенгрин йосна төлө үлдэсн болхла, ³⁰тер эн орчлнд кесг холван ик олз олх. Цагнь ирхлэ, мөнк жирл эдлх, – гиж Исус хэрүднь келв.

Исус хурвад эврэннь үклин болн амдрлһнэ тускар ээлдснь

³¹Исус арвн хойр сурһульчнран эмтнэс хооран дуудад:

– Бидн ода Ерусалим балһснур йовхвидн, болв тенд ээлдэчнр Мини тускар, Күмни Көвүнэ тускар бичснь цугнь учрх.

³²Би буру номта эмтнэ харт орхв, Намаг наад бэрэд, му келэд, чирэдм нульмх. ³³Тедн Намаг дегд икэр цокж зовах, аш сүүлднь эмнэсм ханцулх. Зуг хурвдгч өдртнь Би амдрхв, – гив.

³⁴Сурһульчнр Исусин келсн үгмүдэс негинь чигн медж чадсн уга. Тер юнгад гихлэ, Исусин келсн үгмүдин чинр-утхнь теднэс далд бөөсмн.

Сохр һуульһич күүг эдгэлһн

³⁵Исус Ерихо хотнур өөрдж йовла. Хаалһин өөр нег сохр күн һууль һууһад сууж. ³⁶Тер оln эмтн өөрдж йовхинь сонсад, юн болжана гиж эмтнэс сурв.

³⁷– Назарет хотна күн Исус аашна, – гиж терүнд өөрк эмтн келцхэв.

³⁸Тиигхлэ сохр күн хээкрв:

– Давидин көвүн Исус! Буйн болтха бийм хээрлит!

³⁹Ик өмн йовсн өмтн:

– Бичэ хээкр! – гиж сохр күүг хөрцхэв.

Зуг тер улм чанһур хээкрв:

– Давидин көвүн, бийм хээрлит!

⁴⁰Исус зогсад:

– Тер күүг нааран авч иртн, – гив.

Сохр күн өөрдхлэнь, Исус терүнэс сурв:

⁴¹– Чамд Нанас юн кергтэ?

– Деед Эзн минь, нүдндм хара орулит, – гиж тер күн келв.

⁴²– Нүдэрн үздг бол! Чини иткл чамаг аврв! – гиж Исус хэрүднь келв.

⁴³Тер дарунь сохр күн юм үздг болв. Бурхиг туурулад, Исусин ардаснь тер дахв. Олн өмтн энүг үзэд байрлад, Бурхиг магтв.

Алв цуглулдг Закха гидг күүнэ тускар

19 Исус Ерихо хотнур орад ирж йовла. ²Тенд алв цуглулдг улсин ахлач болж көдлдг Закха гидг байн күн бөөсмн. ³Закха Исусиг ямаран дүрстөһинь үзхэр седж, зуг маштг нурһта төлөдөн олна заагт Терүг үзж чадсн уга. ⁴Тегэд тер өмтнө өмн һарад, Исусиг үзхэр инжр модн деер һархар давшв. Яһад гихлэ, Исус тер хаалһар йовх йоста бээж. ⁵Исус тер ормур өөрдж ирэд:

– Закха, шулуһар модн деерэс бу. Эндр Би чини герт гиичлх йостав, – гив.

⁶Закха моднаһн дарунь бууһад, ик байртаһар Исусиг гер талан авч ирэд тоов. ⁷Энүг үзсн өмтн дурго болад:

– Энтн килнцтэ күүнэ герүр йовв! – гиж келцхэв.

⁸Закха Исусин өмн босж келв:

– Деед Эзн минь! Би ода эврәннь зөөрән хуваһад, өрөлинь хулдад, мөңгинь һуульһнч өмтнд түгэж өгнөв, кемр күүнэс үлү мөңг авсн болхла, би терүнд дөрвн холван икэр немж өгхв, – гив.

⁹Исус хэрүднь иигж келв:

– Эндр өдр эн герт чигн Бурхна аврлт ирв, тер юнгад гихлэ, эн күн бас Абрахамин уңг-тохмин йосн үрн! ¹⁰Күмни Көвүн төөрсн өмтиг олад харсж аврхин төлө ирв, – гив.

Арвн алтн мөңгнэ тускар

¹¹ Энүг соңссн улст Исус дэжэд нег үлгүр келж өгв. Тер Ерусалимас хол биш бээсн учрас эмтн Бурхна йосн дарунь ирхиг күлэжэсмн. ¹² Тер учрар Исус үлгүрлэд келв:

– Нег эрк шилтэ күн хаана цол авад хэрү ирхин төлө ик хол назрур йовхар бийэн белджэж. ¹³ Йовхиннь өмн тер эврэннь арвн зарцан дуудад, теднд арвн алтн мөңг өгв. «Намаг иртл эн мөңгиг кергэр олзлтн», гиж тер келв. ¹⁴ Зуг тер нутгин алтн терүнд дурго болдг бээсмн. Тер күүг йовсна хөөннь тедн элчнрэр дамжж: «Эн күүхэр бидн ха кехэр седжэхшвидн», – гисн үгмүд келүлж. ¹⁵ Тер күн хаана цол авсна хөөн хэрж ирэд, эврэннь зарцнран дуудад, даалһж өгсн мөңгөрнь ямаран олз кесинь некж сурв. ¹⁶ Түрүнк зарц ирэд: «Тана зергэс, тана нег алтн мөңгнтн арвн холван ик олз өгв!» гив. ¹⁷ «Сэн! Чи сэн зарц, чи бичкн юмнд итклтэ болвч, ода йовад арвн балһсна хардач бол» гив. ¹⁸ Хойрдгч зарцнь ирэд: «Тана зергэс, тана нег алтн мөңгн тавн холван ик олз өгв» гив. ¹⁹ Эзнь: «Чи тавн балһсна хардач бол» гив. ²⁰ Сүүлднь хурвдгч зарц ирэд: «Тана зергэс, эн тана алтн мөңгиг би эн кенчрт ораһад хадһллав. ²¹ Яһад гихлэ, би танас эәһэд бәәлэв. Та дегд шүрүн күнт. Та эс тәвсн ормасн авдг, эс тәрсн назриг хаддг күнт» гив. ²² Тиигхлэ эзн: «Ямаран хар саната зарцвч! Би чамд чини үгөрчн келнэв. Намаг ямаран шүрүтәһинь чи медвч, намаг эс тәвсн ормасн авдг, эс тәрсн назриг хаддгинь чи сәәнәр медж аввч! ²³ Зуг яһад чи мини алтн мөңгиг өгйәһәр күүнд эс өгвч? Тиигэд би олз авх билэв», – гив. ²⁴ Дэжэд өөрнь зогссн эмтнд: «Энүнэс алтн мөңгинь авад, арвн алтн мөңг ору авсн зарцд өгтн» гиж закв. ²⁵ «Тана зергэс, тертн арвн мөңгтә бәәнәлм», гиж эмтн келцхәв. ²⁶ Би таднд иигж келжәнәв: бәәснднь – улм немгдх, угаһаснь – үлдсн юмнь чигн булаж авгдх. ²⁷ Мини өшәтниг, намаг хан болһшгоһар зөрлцдг әмтиг нааран авч ирэд, мини чирәдм әмнәснь хаһцултн! – гиж эзн закв.

Ерусалим балһснур байртаһар орж ирлһн

²⁸ Исус цуг энүг келснә хөөн цааран Ерусалим балһсн тал йовв. ²⁹ Олив уулын ташуд бәәсн Бетпәг болн Бетәнья хотнур өөрдж йовад, Тер түрүлэд хойр сурһульчнран илгәж келв:

³⁰ – Эн хотнд орхларн, тадн нег архлата эмнг баахн элжг үзхит. Боодһаһинь тээлэд, элжгиг нааран көтлж авч иртн. ³¹ Кемр өмтн: «Ю хээж тадн энүг тээлжэхмт?» гиж сурхла, тадн: «Энтн Деед Эзнд кергтэ болжана» гиж келтн.

³² Сурһульчнр йовад Исусин келсн юм лавга бээсинь үзв.

³³ Тедн элжгниг сулдхад деесинь тээлхлэ, эзнэ теднэс:

– Тадн ю хээж эн баахн элжгиг сулдхад, деесинь тээлжэхмт? – гиж сурв.

³⁴ – Энтн Деед Эзнд кергтэ болжана, – гиж тедн хэрүднэ келцхэв.

³⁵ Сурһульчнр баахн элжгиг дахулж авч ирэд, эврәннэ деерк хувцан деернэ хайж делгэд, Исусиг суулһв. ³⁶ Исусиг йовсн цагт өмтн хаалһднэ деерк хувцан делгцхэв. ³⁷ Тедн Олив уулас бууж йовх хаалһур өөрдхлэ, Бурхиг өвэрц йовдлмудыг үзүлсн төлөд цуг сурһульчнр байртаһар магтад хээкрцхэв:

³⁸ – Деед Эзнэ нерн деерэс ирсн хан эдстэ! Тенгрт амулң болтха! Бурхн тууртха!

³⁹ Олн өмтнэ заагт бээсн зэрм паршмуд Исуст келцхэв:

– Багш! Сурһульчнран хөрхнтн! – гив.

⁴⁰ – Би таднд келжөнөв, кемр тедн тагчг болж одхла, чолуд хээкрлдх! – гиж Тер хэрүцэд келв.

Исус Ерусалимин тускар уульснь

⁴¹ Тедниг Ерусалимур өөрдж йовсн цагт балһсиг үзэд, Исус нашудад уульв:

⁴² – О, Ерусалим! Кемр чи эндр өдрт эвинь олхин төлэ юн кергтэһинь медсн болхла! Зуг цуг эн чини нүднэс далд! ⁴³ Тиим өдрмүд ирх, чини хортн һазр малтад, зесг* кеһэд, чамаг бүслж, энд-тендэсчн шахх. ⁴⁴ Тедн чамаг ул күртлчн күүчэд хольврулх, тедн чини эрс һатц бээсн улсиг чигн өршэнгү угаһар алх. Чолун деер нег чигн чолу үлдэшго, тер юнгад гихлэ, Бурхн чамаг аврхар кезэ ирсинь чи медсн угач.

Исус һол сүмд

⁴⁵ Цааранднэ Исус һол сүмд орад, тенд һаза бээсн хулдачнриг тараһад көөв. ⁴⁶ Исус:

---

* *Зесг* – ова шаврин жирилң.

– Бурхна Бичгт бичэтэ: «Мини гер – зальврлһна гер болх», тадн болхла, энүгэр деермчнрин бээр кежит, – гив.

⁴⁷Исус өдр болһн сүмд эмтиг сурһдг бөөсмн, зуг ах гелнүгүд, ном цөөлһөчнр, эмтнэ хардачнр болхла, Терүг эмнэснь яһж хаһцулхинь ухалцхав. ⁴⁸Зуг тедн энүг яһж күцэхэн медлго бөөв, юнгад гихлэ, оln улс нег чигн үг алдлго Исусиг сонсдг бөөсмн.

Исус ах гелнүгүдин сурвмудт хэрү өгснь

20 Нег өдр Исус сүмин һаза Сэн Зөнг цөөлһөд эмтиг сурһв. Терүн тал ах гелнүгүд болн ном цөөлһөчнр эмтнэ ахлачнр-ла ирэд өөрдв.

²– Кенэ йосар Чи тиигж кежэхмч? Кен Чамд тиим йос өглэ? – гиж тедн сурцхав.

³Исус хэрүднь:

– Би бас таднас нег юмна тускар сурхар седлэв. Нанд келтн.

⁴Йохана кирслһн теңгрэсв эс гиж күүнэсв? – гив.

⁵Тедн нег-негнтөһөн селвлцж күүндцхөв:

– Кедр бидн теңгрэс гихлэ, Тер: «Юнгад терүнд эс итквт?» гиж сурх. ⁶Кедр күүнэс гихлэ, эмтн мадниг чолуһар шивэд алх, яһад гихлэ, тедн Йоханыг аэлдөч гиж санжана.

⁷– Энүг альдас ирсинь бидн медхшвидн, – гиж тедн аштнь кель.

⁸Тиигхлэ Исус:

– Би бас таднд кенэ йосар энүг кежэхэн келхшв, – гив.

Уста үзмин тэрэчнрин тускар

⁹Цааранднь Исус эмтнд үлгүрлэд иигж кель:

– Нег күн уста үзм тэрж. Уста үзмин тэрэчнрт терүгэн нөө-мөдлж өгөд, бийнь талдан һазр тал йовж одсмн. Кесгтэн ирлго тендэн бөөсмн. ¹⁰Темс цуглулх цагнь ирхлэ, эзн хүвм авчк гихэд уста үзмин тэрэчнр тал эврәннь зарцан илгэв. Тэрэчнр болхла зарцинь үктлнь цокад, хоосар хэрү йовулчкв. ¹¹Тер дөкэд нег зарцан илгэж. Эн зарциг чигн тэрэчнр цокад, дегд икэр зоваһад хоосар йовулчкв. ¹²Тер һурвдгч зарцан илгэв. Тедн терүг чигн цусн һартлнь цокад, уста үзм тэрсн һазрас һарһад хайчкв. ¹³Тиигхлэ эзн: «Ода яахмб? Эңкр көвүһэн илгэсүв, энүг тедн сонсхмн болвза» гихэд йовулв. ¹⁴Уста үзмин тэрэчнр көвүһинь үзэд: «Эн өнчөн эзлх күн. Энүг алхла, өнч мана болх»

гиж санчкад, ¹⁵тедн терүг уста үзм тэрсн һазрасн кеерэгшэн һарһад алцхав. Уста үзмин эзнь тер тэрэчнриг яахмб? ¹⁶Тер ирэд тэрэчнриг алад, уста үзмиг талдан әмтнд өгчкх.

Энүг сонссн әмтн:

– Тиим юмн бичә болг! – гиж хәәкрлдцхәв.

¹⁷Исус теднүр ширтж хәләһәд:

– Тосхачнрин һолсн чолун герин өнцгин һол чолун болв, гисн Бурхна үгмүдин чинрнь ямарамб? ¹⁸Тер чолун деер унсн күн цокгдх, зуг күүнә толһа деер тер чолун унхла дарад алчкх.

¹⁹Тер дарунь ном цәәлһәчнр болн ах гелнүд Исусиг бәрж авхар седв. Зуг әмтнәс әәцхәв. Тедн эн үлгүр бийсиннь тускар келсинь медв.

Эн хаанд өгдг алвин тускар

²⁰Ном цәәлһәчнр болн ах гелнүд арднь орж Исусиг шинжлж хәләһәд, зәрм улсиг илгәв. Тер улс худлахар үннч болсн болад, зуг үнәртнь Исусин үгинь сонсад, йосиг бурушажах үгмүд олхар һардачин йоснд яһж бәрүлхм гиж ухалв. ²¹Тегәд тер улс Исусас сурцхав:

– Багш, Таниг үнәр келжәхинь болн сурһжахинь мадн мед-нәвидн. Та әмтиг йилһлго Бурхна хаалһин тускар чикәр зааж дасхнат. ²²Бидн Римин хаанд алв өгх йостай аль угай?

²³Исус теднә хар санаг медәд келв:

²⁴– Нанд мөнгән үзүлтн. Кенә дүр энүнд зурата, кенә нерн энд бичәтә?

²⁵– Римин хаана, – гиж тедн хәрү өгцхәв.

Исус келв:

– Тегәд чигн хаана юмиг хаанд өгтн, болв Бурхна юмиг Бурхнд өгтн.

²⁶Исусин өгсн хәрүднь өврәд, тер улс келсн үгднь хажһр, буру юм олж чадлго тагчг бәәцхәв.

Әмдрлһнә тускар

²⁷Исус тал зәрм цадукмуд өөрдцхәв. Тедн үксн күн әмдршго гиж иткдг бәәж. Цадукмуд Терүнәс сурцхав:

²⁸– Багш, Моше маднд иигж бичлә, кемр гер-бүлтә ах өнгр-хлә, болв терүнә авальнь үрн уга үлдхлә, унг-тохман тасрулшго-һар тер өнгрсн күүнә дунь белвсн гергинь авх зөвтә бәәсмн.

²⁹Тиигэд ах-дү долан бөөж. Түрүнк ахнь гер авад үрн уга өнгрж одв, авалян үрн уга үлдэж. ³⁰Хөөннь тер белвсн күүкд күүг дарук дүнь авч, тернь бас өнгрж. ³¹Нурвдгч дүнь бас тер күүкд кү авч, тиигэд наадк ах-дү бас терүг авч, болв цуһар ах-дү долан күн үр үлдэлго өнгрж. ³²Аш сүүлднь, тер күүкд күн өнгрв. ³³Ода болхла кемр тедн цуһар эмдрхлэ, тер күүкд күн альк ахиннь гергн болхмб? Яһад гихлэ, тер долан ах-дүү-нин гергн бөөж.

³⁴Исус теднэ хэрүднь иигж келв:

– Эн нарт делкэд эмтн гер авна, мордна. ³⁵Зуг Бурхнас үкэд эмдрх зөв авсн улс иргчдэн гер авлго, күүнд одлго бөөх. ³⁶Бурхна элчнрлэ эдл үкл угаһар тедн бөөх. Тедн Бурхна үрдүд, тер юнгад гихлэ, тедн үкэд эмдрцхэв. ³⁷Үксн күн эмдрдг гисн үнэр болх. Шачасн бутын тускар Моше келхлэ, тер Бурхиг «Абрахамин Бурхн, Ицхакин болн Яковин Бурхн» гиж нерэдв. ³⁸Бурхн үксн эмтнэ Бурхн биш. Тер эмд эмтнэ Бурхн, Терүнэ чирэд тедн эмд!

³⁹– Багш! Та йир сэн хэрү өгвт! – гиж ном цээлһэчнрин зэрмнь келцхэв.

⁴⁰Энүнэ хөөн дэжж күн терүнд сурвр өгх сана зүүсн уга.

Христос кенэ көвүмб?

⁴¹Цааранднь Исус сурв:

– Христосиг Давидин тохмин үдл гиж юнгад эмтн келдв?
⁴²⁻⁴³Псалмудын дегтрт Давид эврэн келсн билэлм: «Деед Эзн мини Деед Эзнд келсн: Чини өшэтниг диилж келдчнь эс хайтл Мини барун Бий тал су». ⁴⁴Кемр Давид Терүг «Деед Эзн» гиж нерэдхлэ, яһж Тер бийиннь тохмин күн болж хархмб?

Ном цээлһэчирэс саглти!

⁴⁵Олн эмтн оныган өгэд, Исусиг соңссн цагт Тер эврэннь сурһульчнртан иигж келв:

⁴⁶– Ном цээлһэчнрэс бийэн саглж йовтн. Тедн ут хувцан өмсчкэд йовхла, эмтн талвң болһнд теднлэ мөндлхлэ, тедн таасгдна. Хурлд эс гиж нээрт деегшэн һарад суухдан дурта. ⁴⁷Тедн белвсн күүкд улсин зөөринь меклж авад, эмтнэ нүднд үзүлэд Бурхнд уданар мөргцхэнэ. Тер улс ик догшн цаажла харһх.

Белвсн күүкд күүнэ өгсн бэрц

21 Байн эмтн сүмин зөөрин сангд бэрц белгүдэн яһж тэвд-
гинь Исус хэлэв. ²Тедн заагт угатя белвсн күүкд күн хойрхн
улан мөнгнэ шаалыг тэвв. Исус түнгинь үзчкэд келв:

³– Эн угатя белвсн күүкд күн цуг наадк эмтнэс ик бэрц өгв
гиж Би таднд үнэр келжэнэв. ⁴Цуһар эмтн байн зөөрэсн үлү
бөөсн нег хүвинь өгв, эн болхла угатя болв чигн үлдсн мөнгөн
тэвв. Тер мөнгнэ күүкд күүнэ эдлврт күрх мөнгн бээж.

Сүм хольвэрлһна туск ээлдхл

⁵Зэрм улс сээхн үнтэ чолуһар тосхгдсн Бурхна сүмин тускар
болн эмтнэ авч ирсн бэрц белгүд терүг яһж сээхрүлсин тускар
келхлэ, Исус теднд келв:

⁶– Цагнь ирхлэ, цуг эн тана үзжэсн юмн цугтан хольврад
унх, чолун деер нег чигн чолун үлдшго.

Өвэрцс болн көөлһн

⁷Сурһульчнр сурцхав:

– Багш! Кезэ цуг эн учрх? Тер цаг өөрдлһнэ ямаран темдг
үзгдх? – гив.

⁸Тер келв:

– Тадниг күн меклвзэ, болһатн. Юнгад гихлэ, кесг эмтн Ми-
ни нер зүүж ирэд келх: «Би Христосв» эс гиж «Цагнь ирв», гих.
Бичэ тедниг даж йовтн. ⁹Дээнэ тускар, эмтнэ буцлтын тускар
сонсад бичэ сүрдтн. Түрүлэд цуг эн учрх зөвтэ, зуг тертн чилгч
биш, – гив.

¹⁰Цааранднь Исус келв:

– Нег келн-эмтн талдан келн-эмтнүр дэврх. Нег орн-нутг
талдан орн-нутгла дөөлдх. ¹¹Зэрм нутгар икэр һазр чичрлһн,
харһнлһн болх, ик ээмшгтэ хальдврта гемэр эмтн гемтх. Берк
аюлта йовдлмуд болх, болв теңгрэс ик ээмшгтэ өвэрцс һарх.
¹²Зуг цуг эн берк йовдлмуд учрхин өмн тадниг олн дундас көөх.
Нанас көлтэ тадниг хурлд зарһла харһулх, бэрж авад түүрмд
хайх, һардачнрин, хаадудын һарт бэрүлх. ¹³Тер цагт таднд Ми-
ни тускар герчлх арһ һарх. ¹⁴Зуг бийэн харсхин төлө ю келхм
гиж зовад урдаснь бичэ ухалтн. ¹⁵Би таднд тиим цецн үгмүд

болн уха зааж өгхв, тадна хортнас нег чигн күн тана өмнэс сөрүд үг келж чадшго, зөрлцж чадшго. ¹⁶Тадниг харһсн эх-эцктн, ахнр, элгн-садн, үүрмүд урвх, тадна зэрмнь өмнэсн ханцх. ¹⁷Нанас көлтэ таднд цуһар дурго болх, ¹⁸зуг нег чигн үсн тана толһаһас уншго. ¹⁹Кемр тадн цуг энүг тесж дааж чадхла, бийэн аврж чадхит, – гив.

Ерусалимин хольврлһна туск дэлдхл

²⁰– Ерусалим балһсиг кесг цергэр бүслэтэ үзхлэрн: терүнэ хольврлһна цагнь өөрдв гиж медтн. ²¹Тер цагт Йудьяд бөөсн эмтн уул тал зулж гүүтхэ, балһснд бөөсн эмтн балһснас һарад цааран эрлж йовтха, балһснд эс бөөсн эмтн бичэ хэрү иртхэ. ²²Юнгад гихлэ, цуг эн өшэ авх өдрмүд болх. Цуг бичсн үгмүднь бүттхэ! ²³Көкүл күүкдтэ болн саата күүкд улст йир берк күнд болх! Эн орн-нутг ик аюлла харһх. Эн келн-эмтн Бурхна зарһла харһх. ²⁴Зэрмнь үлдин үзүрлэ харһад үкцхэх, зэрмнь нутгин бэрэнд бэргдх. Буру номта эмтнэ цаг эс чилтл Ерусалимиг буру номта эмтн эзлх, – гив.

Күмни Көвүнэ ирлһн

²⁵– Нарн деер, сар деер болн одн деер кесг өвөрц темдг үзгдх. Орчлң деер бөөсн орн-нутгуд тенгсин шууганас болн көдлжэсн ик дольганас сүрдцхэх. ²⁶Нарт делкэд өөрдж йовх юмна өмн эмтн сүмсэн алдад, харһцад унх, тенгрин күчн ормасн көндрж чичрх. ²⁷Тер цагт тедн үүлн деер Күмни Көвүг сүртэ күчтөһөр болн мөнк туурмжтаһар ирж йовхинь үзх. ²⁸Эн эклэд учрхла, нурһан тинилһж, толһаһан өргтн, тана аврлт өөрдж йовхинь тер мөн, – гив.

Инжр модна тускар

²⁹Исус теднд үлгүрлэд иигж келв:

– Инжр модыг болн наадк моддыг хэлэтн. ³⁰Ац деернь хамг-хасн хархла, тадн зуна цаг өөрдж йовхинь меднэт. ³¹Тегэд чигн тер йовдлмуд учржахинь үзхлэ, Бурхна йосн өөрдж йовхинь медтн. ³²Би таднд үнэр келжэнэв, эн улсин уңг-тохм чилтл цуг эн учрх. ³³Тенгр һазр хойр уга болж одх, зуг Мини келсн үгмүд сольгдшго, – гиж келв.

Белн болтн

³⁴⁻³⁵ – Тер өдр ирхлэ, тана зүркитн согту бөөдл, эрк, жирлин үүмллһн бичэ диилтхэ гиж саглтн, хавхгт бэргдвзэт. Бийэн хэлэтн, юнгад гихлэ, тер өдр цуг нарт делкэд бээсн эмтнд генткн учрх. ³⁶ Цуг тер аюлта йовдлла эс харһхин төлэд, Күмни Көвүнэ өмн зогсхин төлэд, оньдин зальврад сергг бээтн, – гив. ³⁷ Исус тедниг сүмд өдр болһн сурһдг бээж, асхн болхла Тер Олив гидг уулур йовад, сөөһөн давулдг бээсмн. ³⁸ Өрүн эртэр эмтн саак кевэрн Терүг соңсхин төлө сүмд ирдг бээсмн.

Исусиг бэрүлж өгснь

22 Эс искэсн хуйрин өдр эс гиж Песах гидг нэр өөрдж йовж. ² Гелнгүд болн ном цөөлһэчнр Исусиг уга кех арһ хэ-эцхэв. Юнгад гихлэ, тедн эмтнэс аэдг бээж. ³ Тиигхлэ эрлг Искериот гиж нерэдг Йудан зүркнд орв. Тер Исусин арвн хойр сурһульчнрин негнь бээсмн. ⁴ Йуда ах гелнгүд тал болн сүмин харулчнрин хардачнр тал олад, Исусиг яһж бэрүлж өгхөн келж өгв. ⁵ Тедн байрлад, Исусиг бэрүлхин төлө Йудад мөнг өгхэр шийдв. ⁶ Өгчэх мөнгнд зөвөн өгэд, Йуда олн эмтн уга цагт Исусиг теднэ нарт бэрүлхэр кергтэ цагинь күлэв.

Песахд белдһн

⁷ Эс искэсн хуйрин нээрин өдр ирв. Тер өдрт эмтн сетрө хурниг алх зөвтэ бээж. ⁸ Пётр Йохан хойриг илгәһэд Исус келв:

– Ода йовад маднд Песахин хот белдтн.

⁹ – Тер Песахиг альд белдх кергтэ гиж санжант? – гиж сурһульчнр сурцхав.

¹⁰ Тиигхлөнө Исус иим хэрү өгв:

– Тадниг балһснур орж ирхлэ, нег уста буһш авч йовсн күн харһх. Терүг дахад, герүрнь одтн. ¹¹ Дәкэд герин эзнд: «Намаг сурһульчнртаһан Песахин хот эдлх хора альдв?» гиж Багш суржана гитн. ¹² Тер белдсн деерк ик хораһан таднд үзүлх, тендэн хотан белдтн.

¹³ Тедн йовад, Исусин келсэр цугинь олж авад, Песахин нээрин хотынь белдцхэв.

Деед Эзнэ асхни хот

¹⁴Цагнь ирхлэ, Исус сурһульчнртаһан хамдан ширэн өөр цуглрв. ¹⁵Исус тедндэн:

– Би эврәннь зовлң үзхэсн өмн таднла хамдан эн Песахин хот идхэр седлэв. ¹⁶Энүг Бурхна орн-нутгт учртл Би Песахин хотыг эдлж чадшгов гиж таднд келжэнэв, – гив.

¹⁷Исус ааһ авад, Бурхнд ханлтан өргэд:

– Энүг авад хоорндан хуваһад эдлтн! ¹⁸Би таднд келжэнэв, Бурхна йосн эс иртл Би дэкж уста үзмэр кесн унд уушгов, – гив.

¹⁹Дэкэд Тер өдмг авад, Бурхндан ханлт өргэд, хуһлад сурһульчнртан хуваж өгэд:

– Тадна төлэ өгсн цогцм эн. Намаг санад иигж кетн, – гив.

²⁰Хотын хөөн Тер ааһ авад келв:

– Тадна төлэ асхрулсн Мини цуснас тогтсн эн шин бооцана ааһ. ²¹Ода Намаг бэрүлж өгх күүнэ һар Мини һарин өөр бээнэ.

²²Би, Күмни Көвүн, заясн хаалһарн йовнав. Зуг Намаг бэрүлсн күн басл зовлңган эдлх.

²³Сурһульчнр цуһар нег-негнэсн:

– Маднас кень урвач болжахмб? – гиж сурцхав.

Кен хамгин алдрв?

²⁴Теднэс кен хамгин алдр гиж тоолгдхмб? гисн зүткэн эдн хоорнд болв. ²⁵Тиигхлэ Исус теднд:

– Хаадуд болхла эврәннь эмтиг нойлж һардна, йос бэрдг эмтн «эмтнэ үүрмүд» гиж бийэн нерэднэ. ²⁶Зуг тадн тиим бичэ болцхатн, таднас хамгин икнь бичкн болтха, болв кен тадниг толһална, тернь зарцла эдл болтха. ²⁷Кень эднэс ах: хот иджэснь аль хот авч ирэд заргджаснь? Хот иджэснь ах биший? Би болхла тадн дунд зарцла эдл болжанав. ²⁸Тадн ик зеткртэ цагла Нанла хамдан түрү-зүдү хувалцлат, ²⁹Мини Эцк Нанд орн-нутг белглсн кевэр Би таднд орн-нутг белглнэв. ³⁰Мини орн-нутгт Мини ширэн өөр сууһад, хот уухит. Тадн арвн хойр ширэ деер сууһад, Израилин арвн хойр тохмин зарһинь кехит, – гив.

Пётрин гөрдлһнэ туск ээлдхл

³¹– Шимон, Шимон, эрлг тадниг буудяг хог-богас йилһж авдгла эдлэр шүүх зөв Бурхнас сурла. ³²Зуг Би чамаг иткдгэн бичэ

ууртха гиж зальврлав. Болв чи бас Нан тал хэрү ирсн хөөн ахн-ран батрул, – гиж Деед Эзн келв.

³³Зуг Пётр келв:

– Деед Эзн минь, би Тана төлө түүрмд чигн суунав, үклэс чигн ээшгов!

³⁴– Би чамд келжэнэв, Пётр, эндр өрүн күртл эр така хэ-экртл, чи хурв дэкж Намаг медхшв, гиж келхич, – гиж Исус хэрүднь келв.

Мөңгн, уут, үлд

³⁵Дэкэд Исус теднэс сурв:

– Би Тадниг мөңг, түнгрцг, буршмг угаһар илгэсн цагт тадн юмар дутвт?

– Уга, – гиж сурһульчнр хэрү өгв.

³⁶– Ода болхла мөңгн бөөхлэ автн, бас түнгрцг автн, болв кемр тадн үлд уга болхла, киилгэн хулдад үлд автн. ³⁷Бурхна Бичгт: «Тер йос эвдсн эмгнэ тоод орла», – гиж бичэтэ. Цуг эн келснь Нанла учрх зөвтэ гиж таднд келжэнэв. Мини тускар бичгдсн юмн удл уга учрх, – гиж Исус теднд келв.

³⁸Сурһульчнр:

– Деед Эзн, манад хойр үлд бөөнэ, – гив.

– Болх, – гиж Исус келв.

Исус Олив уул деер Бурхнд зальврснь

³⁹Исус саак кевөрн Олив гидг уулур һарад йовв. Сурһульчнр Терүнэ ардаснь дахцхав. ⁴⁰Одх һазртан ирэд Исус:

– Сөрһнлэ харһшгон төлө зальврад бөөтн, – гиж келв.

⁴¹Исус теднэс хооран һарад, шивсн чолун күрх һазрт ирэд, сөгдж унад эклэд зальврв:

⁴²– Аав минь, кемр Та эн зовлңгас Намаг гетлгсн болхнь! Зуг Мини таалар биш, Тана таалар болтха!

⁴³Генткн тенгрэс Бурхна элч бууж ирэд, Терүг батрулв. ⁴⁴Исус ик зовлңгтаһар болн улм халунар Бурхнд зальврад бөөв. Маңнаһаснь һарчах көлсн цусна дусалла эдлэр һазрт унв. ⁴⁵Исус зальврснаннь хөөн босад, сурһульчнр тал хэрү ирв. Тедн үрүдэд унтж одсн бөөж.

⁴⁶– Юнгад тадн унтжахмт? – гиж Исус сурв, – Сөрһнлэ харһшгон төлө босад зальвртн.

Исусас урвалһи болн түүрмд суулһлһн

⁴⁷Төрүг келжэсн цагт кесг эмтн һарч ирв. Теднэ өмн арвн хойр сурһульчнрин негнь Йуда гидг күн йовла. Халхаснь үмс-хин төлө тер Исус тал өөрдв. ⁴⁸Исус:

– Йуда, Намаг, Күмни Көвүг, үмсэд, эднэ һарт бэрүлжәнчи? – гиж сурв. ⁴⁹Исула бээсн сурһульчнр юн учрхиг үзэд:

– Деед Эзн, үлдән һарһхмн болвза? – гив.

⁵⁰Теднэ негнь үлдән һарһад, ах гелнгин зарцин барун чикинь чавчв. ⁵¹Зуг Исус:

– Болх! – гив.

Тер чикән чавчулсн күүнэ чикнднь һаран күргэд эдгөв. ⁵²Төрүг бөрж авхар ирсн ах гелнгүдт, сүмин харулчнрин һардачнрт, толһачнрт Исус:

– Тадн Намаг деермч гиж санжант? Ю хээж тадн үлд, мод ат-хад Намаг бөрж авхар ирвт? ⁵³Би өдр болһн таднла сүмд бөөдг билэв, тер бийнь тадн Мини өмнэс һаран өргсн угат. Зуг ода тадна цаг ирв, ода хар харһун йосн залжана, – гив.

Пётрин гөрдлһн

⁵⁴Тедн Төрүг бөрж авад, ах гелнгин гер тал авч ирцхэв. Пётр теднэ ардаснь өөрдлго йовж йовла. ⁵⁵Герин һаза эмтн һал ша-таһад эргж суув. Пётр бас теднлэ хамдан суув. ⁵⁶Һалын хажуд суусн зарц күүкд күн терүнэ чирэ ширтж хэләһэд:

– Эн күн Терүнлэ хамдан бас бөөлө, – гив.

⁵⁷Зуг Пётр тер күүкд күүнд:

– Би Төрүг медхшв, – гиж келв.

⁵⁸Невчк бөөжәһэд, дөкәд нег күн төрүг үзэд:

– Чи бас теднэ негнч, – гив.

– Уга, – гиж Пётр хөрү келв.

⁵⁹Нег цаг давсна хөөн дөкәд нег күн маһдлго келв:

– Эн күн Терүнлэ хамдан бөөлө. Эн бийнь Һалилья һаз-рин күн.

⁶⁰– Тадниг ю келжәхинь би меджәхшв! – гиж Пётр хөрүцв.

Тиигж келжәхлэ, генткн эр така хөөкрв. ⁶¹Деед Эзн ардагшан эргж, Пётр тал хэлэв. Тиигхлэ Пётр «Эр така хөөкртл, чи эндр һурв дөкж Намаг медхшв гиж келхич» гиж Деед Эзнэ келсн үг-мүд тодлж санв. ⁶²Пётр цааран һарад, һашута кевөр уульв.

Исусиг зовалһн

- ⁶³ Исусиг хэлэжэх харулчнр Терүгэр наад бөрөд зоваж цокв.
⁶⁴ Терүнэ нүдинь кенчрэр бооһад:
– Ээлдж кел маднд, кен чамаг цокв? – гиж некж сурцхав.
⁶⁵ Нань чигн кесг му үг цөргүд Исуст келж.

Деед хургт болсн мөшклһн

- ⁶⁶ Өрүн эртэр эмтнэ толһачнр, ах гелнүгүд болн закана багшнр цуглрад, Исусиг Деед хургт авч ирв.
⁶⁷ – Кемр Чи Христос болхла, маднд цөөлһж кел, – гиж тедн Исуст келв.
Исус иим хэрүднь:
– Кемр Би таднд келхлэ, тадн иткхн угат, ⁶⁸ болв кемр Би тадна-нас юм сурхла, тадн хэрүһинь келж өгхн угат. ⁶⁹ Зуг эн цагас авн Күмни Көвүн хамгин Күчтэ Бурхна барун һартнь суух, – гив.
⁷⁰ Тедн цуһар:
– Тегэд Чи Бурхна Көвүн болжахмч? – гиж сурв.
– Чик! Тадн тиигж келжәнэт, – гиж Исус теднэ өмнэс хөрүцв.
⁷¹ Тиигхлэ толһачнр:
– Ямаран герчлһн таднд дэкэд кергтэ болжахмб? Бидн цугинь энүнэ келсн үгмүдэс медж үзжәнэвидн! – гиж келцхэв.

Исус Пилатын өмн

- 23** Тиигхлэ Деед хургт бөөсн эмтн босад, Исусиг Пилатур авч йовцхав. ² Тенд Исусиг эклэд гемшэв:
– Эн күүг мана келн-эмтиг хутхсинь үзвидн, Римин хаанд алв бичэ өгтн, эврэн бийән «Би ханв болн Христосв» гисинь соңсвидн.
³ – Чи Йудья улсин хан болжахмчи? – гиж Пилат Исусас сурв.
– Чи тиигж келжәнэч, – гиж Исус хэрү өгв.
⁴ Тиигхлэ Пилат ах гелнүгүдт болн оln эмтнд:
– Эн күүг гемшэх буру юм би үзжэхшв, – гив.
⁵ Тедн болхла зүткж келцхэв:
– Энтн Һалильяс эклэд нааран ирв. Эврәннь номарн цуг Йудья һазрин эмтиг үүмүлжәнэ.

⁶ Энүг сонсад Пилат:

– Эн Халилья һазрин күний? – гиж сурв.

⁷ Дәкәд Исусиг Херод һарджасн һазрин күүһинь Пилат мед-чкәд, Исусиг Херодур илгәв. Херод тер цагт бас Ерусалимд бәәж.

Исус Херодын өмн

⁸ Херод Исусиг үзәд икәр байрлв. Юнгад гихлә, кезәнәс авн тер Исусиг үзхәр седсн бәәж. Тер Исусин тускар дала юм сонсж, болв Терүнәс нег өвәрц юм үзхәр нәәлжәсн бәәж. ⁹ Тер кесг сурврмуд Исуст өгв, зуг Исус хәрү өгсн уга. ¹⁰ Ах гелнүд болн закана багшнр зогсад, Исусиг сүркә кевәр гемшәв. ¹¹ Херод цергүдтәһән Терүг һутаһад, наад бәржәһәд, деернь сәәхн хувц өмскәд, хәрү Пилатур илгәчкв. ¹² Херод Пилат хойр урднь хоорндан өшәтн бәәсн болвчн, тер өдр үүрмүд болв.

Исусиг цаажла харһулх шиидвр

¹³ Пилат ах гелнүдиг болн әмтнә толһачнриг дуудж авад келв:

¹⁴ – Олн әмтн дунд буцлт өргхәр седдг күүг тадн нанур авч ирвт. Би тана чирәд энүг мөшкләв. Зуг Эн күн тадна гемшә-жәсн нег чигн юмнд бурутаһинь би үзсн угав. ¹⁵ Херод бас эн күүнә һарһсн буру юм олж чадл уга хәрү Энүг йовулчкв. Тадн эврән хәләтн, Эн күн үклә харһулгдх ик гем һарһсн уга. ¹⁶ Тер учрар би Энүг малядад сулдхнав. ¹⁷⁻¹⁸ Зуг цуһар нег дууһар:

– Эн үктхә! Маднд Бар-Абаг сулдх! – гиж хәәкрцхәв.

¹⁹ Бар-Аба гидг күн тер балһснд буцлт кәһәд, әмтиг алсн учрар түүрмд суусн бәәж. ²⁰ Зуг Пилат Исусиг сулдххар седв, тегәд чигн тер давгад әмтнәс сурв. ²¹ Тиигсн бийнь әмтн:

– Кирст хадчк! Кирст хадчк! – гиж хәәкрцхәв.

²² Пилат һурвдад сурв:

– Ямаран му йовдл эн күн һарһсмб? Үклә харһулхин төлә кесн гем би олсн угав. Би энүг малядад сулдхнав! – гив.

²³ Зуг тедн:

– Исусиг кирст хад! – гихәд улм чаңһар хәәкрәд некәд бә-әцхәв.

Теднә хәәкрлдәнд Пилат диилгдв. ²⁴ Пилат теднә некрвәр шиидвр авв. ²⁵ Тер буцлт босхсн, әмтиг алсн, түүрмд суужасн Бар-Абаг әмтнә сурсар сулдхад, Исусиг теднә һарт өгв.

Кирст хадж алһн

²⁶ Исусиг цаажла харһулхин төлө авч йовцхав. Зууран цергүд Күрәнә балһснас йовж йовсн Шимониг бәрж авад, ик гидг кирс нурһнднь үүрүлж ачад, Исусин ардаснь йовулв. ²⁷ Исусин ардас кесг әмтн дахла, тедн дунд һашута нульмсан асхрулж, уульж йовсн күүкд улс бас йовла. ²⁸ Исус теднүр хэләһәд:

– Ерусалимин күүкд улс, Мини төлө бичә уультн, эврәннь үрнәннь, бийиннь төлө уультн! ²⁹ Юңгад гихлә, берк цаг ирх, күср болн үр эс һарһсн, үрдүд эс көкүлсн күүкд улс буйн кишг-тә гиж әмтн тер цагт келх, – гив.

³⁰ Тер цагт әмтн уулмудыг: «Мадн деер унтн!», өөдм һазрмудыг: «Мадниг бүрктн» гиж эрж сурх. ³¹ Кемр көк ноһаржах модыг тиигж кехлә, му хумха моднд ю кедг болхмб? – гив.

³² Йос эвдсн хойр күүг Исусла хамднь бас цаажла харһулхин төлө авч йовла. ³³ Тедн һавл гидг һазрур ирв. Тер һазрт Исусиг кирсд хадж цаажлсмн, йос эвдсн хойр күүг бас Терүнлә хамднь кирсд хадж цаажлсмн, негинь барун бийднь, наадкинь зүн бийднь. ³⁴ Исус:

– Аав минь! Эднә килнцинь төвит! Эдн ю кежәхән меджәсн уга, – гиж сурв.

Әмтн жирв хаяд, Исусин хувциг хувацхав. ³⁵ Олн әмтн зогсад хэләцхәв. Толһачнр бас Исусар наад бәрәд:

– Талдан әмтиг харсж аврдг билә. Кемр тер Христос болхла, Бурхна шүүж авсн күн болхла, Бийән харсж әмән авртха! – гиж келцхәв.

³⁶ Цергүд бас Исусар наад бәрцхәв. Тедн Исуст өөрдәд, ишклн чаһр өгәд ³⁷ келцхәв:

– Кемр Чи Йудья улсин хан болхла, әмән харсж авр, – гив.

³⁸ Исусин толһаднь кирс деер нег харһа мод хадулж, деернь «Әнтн – Йудья улсин хан» гиж бичж. ³⁹ Хажудк кирс деер телгдсн йос эвдсн күүнә негнь Исусиг му келәд:

– Кемр Чи Христос болхла, эврәннь әмән авр, мадниг бас харсж авр! – гиж хәәкрв.

⁴⁰ Наадкнь болхла өөркән хөрж:

– Бурхнас әәхнч! Чи бас тиим цааж даажахан меджәхшиичи?

⁴¹ Бидн чикәр цаажлгдвидн, кесн килнцәрн үүлән даажанавидн, эн күн болхла му юм кесн уга, – гив.

⁴² Дэкэд:

– Деед Эзн Эврэннь орн-нутгтан ирхлэрн мини тускар биче марттн, – гиж тер Исуст келв.

⁴³ Би чамд үнэр келжэнэв, эндр өдр Нанла хамдан Бурхна садт тусхич! – гиж Исус хэрүднь келв.

Исусин үкл

⁴⁴ Үдин алднд генткн цуг назар харнһурад, хурвн цаг күртл тиим болв. ⁴⁵ Нарн харнһурад, хол сүмин көшг хойр энгрэд шуурв. ⁴⁶ Исус:

– Аав минь! Тана харт сүмсэн бөрүлж өгчэнэв! – гиж чанһур хээкрв.

Эн үгмүдин хөөн Исусин эмн харв. ⁴⁷ Энүг үзсн Римин энгин цергин ахлач, Бурхиг магтад:

– Эн күн йосн чик седклтэ күн бээсмн, – гиж келв.

⁴⁸ Ю болхиг хэлэхэр цуглрсн оln эмтн учрсн йовдлыг үзэд, өрчэн цокн бээж хэрцхэв. ⁴⁹ Зуг Исусиг меддг эмтн, теднэ тоод Һалильяс авн Терүг дахж йовсн күүкд улс, ик хол биш, тедүкнд хэлэхэд зогсв.

Исусин цогциг оршалһн

⁵⁰ Йосип гидг нертэ нег күн Деед Хургин гешүн бээж. Эрүн цаһан седклтэ үннч күн тер бээж. ⁵¹ Йосип Деед Хургин шиидврлэ болн кесн йовдлла зөвшэрсн уга бээж. Тер Йудья назрт бээсн Ариматья хотна күн бээж. Йосип Бурхна йосн ирхиг бас күлэжэж. ⁵² Тер Пилатур ирэд, Исусин цогцинь өгтн гиж сурв. ⁵³ Дэкэд тер цогцинь кирс деерэс буулһж авад, оршалһна кенчрт ораһад, хад чолунд шин кесн, урднь күн оршагдад уга үкэрт орулж тэвв. ⁵⁴ Басң өдрин асхн болж йовла. Бемб өдр өөрдж йовла. ⁵⁵ Исусла хамдан Һалильяс дахж ирсн күүкд улс Йосипиг дахад, Исусиг оршасн үкэриг хэлэхэд, цогцинь тер ормд яһж орулж тэвсинь үзв. ⁵⁶ Тедн хэрж ирэд, канкнсн үнртэ тос, түркдг эм белдв. Бемб өдрлэ тедн Бурхна зааврар амрцхав.

Эмдрлһн

24 Эрүн өрлэ долан хонгин түрүнк өдрт күүкд улс урднь белдсн канкнсн үнртэ тос, түркдг эм авад, Исусиг оршасн үкэрүр ирцхэв. ² Зуг Терүг оршасн үкэриг хаажасн чолун

хажуднь бээсиг тедн үзцхэв. ³Уулын көндө дотр орсн күүкд улс Деед Эзн Исусин цогц олж авсн уга. ⁴Күүкд улс алмацж зогсцхав. Генткн гилвксн цаһан хувцта хойр күн теднд үзгдв. ⁵Күүкд улс дегд сүрдэд, һазр элкж унцхав. Зуг хойр күн:

– Үксн әмтн заагт әмд күүг юнгад хәәжәхмт? ⁶Тертн энд уга, Тертн әмдрв! Һалильяд Исус таднд ю келсинь мартчквт? ⁷«Күмни Көвүн килнцтә әмтнә һарт бәрүлгдх, кирс деер цаажлгдх, болв һурвдгч өдртнь Тер әмдрх», – гиж келцхэв.

⁸Эн Исусин үгмүд генткн теднә уханд орж тодлгдв. ⁹Күүкд улс Исусин үкәрәс хәрж ирәд, арвн негн сурһульчнрт болн наадк әмтнд цуг учрсн юмна тускар келж өгв. ¹⁰Тер күүкд улсин дунд Магдален хотна Марий, Йохана, Яковин экнь Марий болн нань чигн күүкд улс бәәж. Тедн апостолмудт энүнә тускар келж өгцхэв. ¹¹Зуг эн күүкд улсин үгмүд демн юмн гиж теднд сангдв. Тедн күүкд улст итксн уга. ¹²Пётр болхла босад, Исусин үкәр тал гүүв. Тер уулын көндө дотр шаһаж хәләһәд, Исусиг орасн һанцхн кенчр бәәсинь үзв. Пётр үзсн юмндан икәр өврәд хәрәд йовв.

Эмаус гидг хотнур ордг хаалһд

¹³Тер өдр сурһульчнрас хойрнь Эмаус гидг хотнур йовж йовла. Тер хотн Ерусалимас арвн негн дунад бәәсмн. ¹⁴Цуг учрсн йовдлын тускар тедн күүнджәлә. ¹⁵Тедниг күүндәд йовж йовтльн Исус Бийнь теднүр өөрдж ирәд, теднлә хамдан йовв. ¹⁶Зуг сурһульчнр Исусиг үзвчн таньсн уга. ¹⁷Исус теднәс:

– Юуни тускар тадн күүнджәхмт? – гиж сурв.

Тедн гейүртә бәәдлтә зогсцхав. ¹⁸Теднә негнь Клөп гидг нертә күн:

– Шинкән Ерусалимд ирсн төләдән эн өдрмүдт юн учрсинь һанцхн чи меддго болхич! – гиж келв.

¹⁹– Юн учрсмб? – гиж Исус сурв.

– Назаретин Исусла учрсн йовдлын тускар бидн келжәнәвидн, – гиж тедн хәрүднь келв. – Тер үгдән болн үүлдән ик күчтә, Бурхна болн әмтнә өмн ик алдр әәлдәч билә. ²⁰Ах гелңгүд болн мана һардачнр Терүг бәрж авад, алх зарһла харһулад, кирс деер цаажлад әмнәснь хаһцулв. ²¹Болв бидн болхла Израилиг Тер харсж аврх гиж нәәлжәләвидн. Тер учрсн йовдлын хөөн һурвдгч өдр болжана. ²²Цааранднь иим юмн болв: үкәр

талнь йовсн зэрм күүкд улс мадниг икэр өврүлв. Тедн эндр өрүн өрлө тиигэрэн одла, ²³ зуг тенд цогцнь уга бээж. Күүкд улс хэрж ирэд маднд иим юм келж өгв. Тедн оршасн хадын көндө дотр орхла, Бурхна элчнр генткн теднө нүднд үзгдэд, «Исус эмд» гиж келж. ²⁴ Хөөннь мана үүрмүдэс зэрмнь үкэр талнь одад, күүкд улс келжэснлэ эдл цугинь үзж, зуг эмдрсн Исусиг тедн үзсн уга.

²⁵ Исус теднд:

– Яһсн эргү улсвт? Ээлдэчнрин келсн үгмүдт ода күртл иткл уга бэнт? ²⁶ Христос ик зовлң эдлснөннь хөөн эврәннь туурмж-дан орхм бишви? – гиж сурв.

²⁷ Дэкэд Тер Мошеһэс болн ээлдэчнрэс эклэд, Бурхна Бичгт Бийиннь тускар цуг бичэгтэ юмиг теднд цөөлһж келж өгв. ²⁸ Тедниг хотнур өөрдж йовхлань Исус цааранднь йовхар седсн бөөдл харв. ²⁹ Зуг тедн Исусиг:

– Маднла хамдан үлд, ора болжана, өдр чилв, – гиж эрж сурв.

Тер үлдв. ³⁰ Хот уух цагт Исус болһсн хуйр авад, Бурхнд ханлт өргэд, эңг-эңгэрнь хуйриг хуһлж хуваһад теднд өгв. ³¹ Тер кем-лэ хойр сурһульчин нүднь секгдэд, тедн Исусиг таньв. Зуг тер дарунь теднө нүднд Исус үзгддгэн уурв. ³² Тедн нег-негнэсн:

– Терүг хаалһдан маднд Бурхна Бичгин чинр-утх цөөлһж үг келсн цагт мана зүркн халад, шатсн болж эс медгдлү? – гиж сурцхав.

³³ Сурһульчнр ормасн босад, Ерусалим тал хэрү йовцхав. Тендэн тедн арвн негн сурһульчиг болн кесг эмтиг олж авв.

³⁴ – Эн үнн! Деед Эзн эмдрв! Шимон Терүг үзв, – гиж сурһульчнр келцхэв.

³⁵ Тер хойр сурһульч хаалһд учрсн йовдлын тускар келэд, Исусиг хуйр хуваж өгсн цагт Терүг яһж таньсан келж өгв.

Эмдрсн Исус сурһульчнр тал ирсн

³⁶ Сурһульчнр күүнджэсн цагт генткн Исус үзгдэд теднлө мендлв. ³⁷ Тедн сүмсн үзгджэнэ гиж санад, эәһэд менрэд одцхав. ³⁸ Исус болхла:

– Юңгад тадн тиигж икэр эәжэхмт? Юңгад тадн маһдл-жахмт? ³⁹ Мини һарм, Мини көлм хэлэтн! Эн Бив! Намаг көндөж үзтн, сүмсн махмуд уга, ясн уга болна. Намаг хэлэтн, Би

йосн махмудтав, ястав, – гиж келэд, ⁴⁰Исус нар-көлөн үзүлв. ⁴¹Тедн икэр байрлад, иткж чадлго алң болад бөөцхэв. Тиигхлэ Исус теднэс:

– Танад идх-уух юмн бээнү? – гиж сурв. ⁴²Сурхульчнр Исуст шарсн захснас өгв. ⁴³Тер захсиг авад, теднэ өмн идв.

⁴⁴– Энүнэ тускар Би таднла бөөсн цагтан келлэлм, – гиж Исус келв. – Мини тускар Мошен заканд, ээлдэчнрин дегтр-мүдт болн Псалмудын дегтрт бичгдсн тоот күцөгдх зөвтэ.

⁴⁵Исус теднд Бурхна Бичгин чинр-утх медхд нөкд болв.

⁴⁶– Бурхна Бичгт: «Христос дегд икэр зовагдад үкэд, хурвдгч өдртнь эмдрх зөвтэ» гиж бичэтэ. ⁴⁷Ерусалимас эклэд эмтн болһнд килнцтэ жирһл үлдэлһнэ туск, килнц тэвүллһнэ туск зэнг Терүнэ нернэ төлө тадн тархах зөвтэт. ⁴⁸Тадн болхла цуг энүнэ герчнр. ⁴⁹Би таднд Мини Эцкм өгнөв гисн юмиг илгэнэв, зуг тадн ик Тенгрэс күч эс автл балһснд үлдцхэтн, – гив.

Исусиг теңгр дээр харсна тускар

⁵⁰Тер сурхульчнран балһснас дахулж нарад, Бетэнья тал авч ирэд наран өргэд, тедниг эдслв. ⁵¹Эдслж бээтлэн теднэс салж, теңгрүр өөд нарв. ⁵²Сурхульчнр Терүнд сөгдэд, аһу ик байрта-нар Ерусалим тал хэрж ирцхэв. ⁵³Тер цагас авн тедн хол сүм дотр оньдин бөөһэд, Бурхнд магтал өргцхэв.